

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 24 Jul 2019 10:28:59 +0200
To: "Servicebureau" <Servicebureau@provincie-utrecht.nl>
Subject: FW: Faunabeheerplan verlengingsverzoek

Damessss,

Willen jullie onderstaande mail als aanvraag voor een nieuwe BSB zaak beschouwen en inboeken.
Als werktitel is aan te houden: verlengingsverzoek FBE overige soorten tot einde FBP

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>
Verzonden: woensdag 24 juli 2019 10:00
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>
Onderwerp: FW: Faunabeheerplan verlengingsverzoek

Hoi 5.1.2.e hierbij

Van: Faunabeheereenheid Utrecht <info@fbeutrecht.nl>
Verzonden: woensdag 17 juli 2019 08:35
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>
CC: 5.1.2.e 5.1.2.e >
Onderwerp: Fwd: Faunabeheerplan

Dag 5.1.2.e

Conform overleg verzoekt de Faunabeheereenheid Utrecht om verlenging van haar vigerende faunabeheerplan en de daarop gebaseerde ontheffingen voor de duur van 12 maanden.

Dit verzoek vindt plaats in het kader van de thans lopende discussie omtrent het nieuwe faunabeheerplan en het wel resp. niet volledig voldoen aan de provinciale verordening van dit plan.

Zoals aangegeven zal mijn collega 5.1.2.e vandaag een poging wagen om een spoedberaad met jullie hieromtrent te beleggen aangezien de problematiek genoegzaam bekend was alsmede dit is afgestemd aangezien reeds in een eerder stadium is geconstateerd dat het gevraagde detailniveau op basis van de beschikbare gegevens niet geleverd kan worden.

Groet,

5.1.2.e

FBE Utrecht

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: "5.1.2.e" <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>
Datum: 15-07-19 18:10 (GMT+01:00)
Aan: Faunabeheereenheid Utrecht <info@fbeutrecht.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>, "5.1.2.e" <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>, "5.1.2.e" <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>
Onderwerp: Faunabeheerplan

Op 8 juli is het voorstel aan GS voor de goedkeuring van het Faunabeheerplan besproken in het overleg met de gedeputeerde (portefeuillehoudersoverleg Landelijk Gebied). Na instemming zou het dan op dinsdag 16 juli voorgelegd worden aan het wekelijkse overleg van GS. Voorzien was dat GS het faunabeheerplan zou goedkeuren, maar zo ver is het niet gekomen.

In het portefeuillehoudersoverleg is besloten om het voorstel nog niet aan GS voor te leggen vanwege het juridisch risico samenhangend met het niet volledig voldoen aan de Verordening. Het gaat daarbij om artikel 3.2.3:

onverminderd het bepaalde in artikel 3.2.2 van deze verordening, bevat het faunabeheerplan inzake beheer en schadebestrijding van diersoorten minimaal de volgende gegevens:

- a. per diersoort en gewas een beschrijving van de schade in, minimaal, de 6 jaren voorafgaand aan de periode waarop het plan betrekking heeft, onderverdeeld naar de verschillende wildbeheereenheden;*
- b. per diersoort een beschrijving van de handelingen die in, minimaal, de 6 jaren voorafgaand aan de periode waarop het plan betrekking heeft, zijn verricht om schade te voorkomen of beperken, alsmede, voor zover daarover kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn, een beschrijving van de effectiviteit van deze handelingen;*
- c. per diersoort een topografische kaart waarop is aangegeven waar zich, in, minimaal, de 6 jaren voorafgaand aan de periode waarop het plan betrekking heeft, gevallen van belangrijke schade hebben voorgedaan en waar in het kader van beheer- en schadebestrijding bestrijdingsacties hebben plaatsgevonden.*

Onderdeel a is niet en onderdeel b deels ingevuld in het plan. De kaarten met acties en schade en de begrenzing van de wildbeheereenheden geven in combinatie met de schade-omvang in de gehele provincie weliswaar een globale indruk van onderdeel a, maar is niet geheel conform de eis. Het is niet uit te sluiten dat dit als grond voor bezwaar aangevoerd gaat worden.

Nu zijn er verschillende opties die voorliggen. Er is geopperd om een concernjurist te laten kijken naar het risico. Hoewel de kans klein is dat hier een ander oordeel over het risico gegeven wordt, zou het kunnen zijn dat het advies is om het plan toch goed te keuren. Maar dat kan dan op z'n vroegst op 3 september en dat zou dan een dag te laat zijn. Ook dat wordt niet wenselijk geacht.

Een andere optie zou zijn dat jullie toch aan het vereiste kunnen voldoen. Als dat het geval zou zijn, dan gaat er tijd over heen en is goedkeuring ook niet mogelijk vóór het aflopen van de looptijd van het huidige plan.

Om beheer en schadebestrijding toch, zonder onderbreking mogelijk te maken wordt waarschijnlijk op 21 augustus het besluit genomen om het faunabeheerplan 2014 – 2019 met twaalf maanden te verlengen. Tegelijkertijd wordt een besluit voorbereid om de lopende ontheffingen eveneens met 12 maanden te verlengen. Omdat dat niet mogelijk is met ontheffingen die eerder aflopen, wordt onderzocht waar dat het geval is, en worden deze voordien al verlengd tot het einde van de looptijd van het vigerende plan. Daarmee is dus ook voor deze ontheffing de verlenging met 12 maanden geregeld.

Aan jou nu de vraag of het mogelijk is om aan het vereiste uit artikel 3.2.3. van de verordening te voldoen en aan te geven wanneer dat gerealiseerd zou kunnen worden. Het heeft ons aller voorkeur als er toch zo snel mogelijk gewerkt kan worden met het Faunabeheerplan 2019-2025 omdat het verder een inhoudelijk goed product is.

En verder: formeel gezien zal de Faunabeheereenheid een verzoek moeten doen om het Faunabeheerplan met twaalf maanden te verlengen en dat geldt ook voor de ontheffingen. Zou je die verzoeken ook kunnen (laten) indienen ?

Groeten,

"De informatie verzonden met dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan.

Het is mogelijk dat tijdens het transport van dit bericht fouten zijn ontstaan zodat het bericht onjuist is overgekomen. Hiervoor kunnen wij geen aansprakelijkheid erkennen. Uitsluitend het door de bevoegde persoon dan wel het bevoegde bestuursorgaan ondertekende papieren document is bindend. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of volledigheid contact met ons op te nemen".

From: "Servicebureau"
Sent: Fri, 28 May 2021 13:15:45 +0200
To: "info@fbeutrecht.nl" <info@fbeutrecht.nl>
Subject: Beslissing op bezwaar 8225BA3E
Attachments: Beslissing op bezwaar 8225BA3E.pdf
Categories: 5.1.2.e

Geachte Faunabeheereenheid Utrecht,

Bijgaand ontvangt u een afschrift van onze beslissing op bezwaar, betreffende het namens Stichting Animal Rights en Stichting Fauna4Life ingediende bezwaarschrift van 6 september 2020, gericht tegen ons besluit van 27 augustus 2020, met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0915.

Met vriendelijke groet,

Servicebureau
Team Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving



provincie :: Utrecht

Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht

T (5.1.2.e)

www.provincie-utrecht.nl

twitter.com/ProvUtrecht

[Aanvraagformulier Wet Natuurbescherming](#)

Alle bekendmakingen kunt u bekijken op <http://www.officielebekendmakingen.nl/>

**AANTEKENEN**

Stichting Animal Rights en Stichting Fauna4Life
 P/A Secretariaat Stichting Fauna4Life
 Amsteldijk-Noord 136
 1183 TJ Amstelveen

DATUM	25 mei 2021	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap (VVN)
NUMMER	8225BA3E	REFERENTIE	Servicebureau
UW BRIEF VAN	6 september 2020	DOORKIESNUMMER	5.1.2.e
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	- advies en verslag hoorzitting - aangepaste ontheffing	ONDERWERP	Beslissing op bezwaar

Geachte 5.1.2.e

onderstaand treft u aan onze beslissing op het door u, namens (i) Stichting Animal Rights en (ii) Stichting Fauna4Life (hierna samen ook: 'bezwaarmakers') ingediende bezwaarschrift van 6 september 2020, gericht tegen ons besluit van 27 augustus 2020, met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0915, waarbij aan de Faunabeheereenheid Utrecht, op basis van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb), ontheffing is verleend voor het vangen en doden van kauwen middels vangkooien en lokvogels op en nabij percelen met rijpend fruit, in de periode 1 juni tot en met 31 oktober.

Ontheffing kauw

De ontheffing is verleend voor het vangen met behulp van vangkooien van kauwen op percelen met rijpend fruit en direct daaraan grenzende percelen voor de duur van het Faunabeheerplan 2019-2025 (hierna: 'FBP') en geldt in de periode 1 juni tot en met 31 oktober. Daarnaast is ontheffing verleend voor het gebruik van luchtdrukwapens op zondagen en nieuwjaarsdag, tweede paas- en pinksterdag, beide kerstdagen en Hemelvaartsdag. Ook voor het gebruik van lokvogels wordt ontheffing verleend (mits de lokvogels zijn voorzien van gesloten pootring). Ten slotte wordt, enkel en alleen voor in nood verkerende vogels, ontheffing verleend voor het gebruik van slag-, snij- en steekwapens en geweer. Ten slotte is ontheffing verleend voor het doden door middel van cervicale dislocatie voor het doden van in nood verkerende, gewonde vogels. De ontheffing is verleend voor de wildbeheereenheden Kromme Rijn-gebied en Tussen Vecht en Oude Rijn.

De kauw staat op de landelijke vrijstellingslijst vanwege het feit dat de soort het in het gehele land belangrijke schade aanricht aan, onder andere, gewassen. Een dergelijke vrijstelling kan slechts worden gegeven als de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is en er geen andere bevredigende oplossing bestaat. Met de landelijke aanwijzing door de minister is reeds vastgesteld aan deze voorwaarden is voldaan. Op grond van deze vrijstelling is afschot toegestaan. Deze ontheffing is hier een aanvulling op voor wat betreft het gebruik van vangkooien.



I Beslissing

In onze vergadering van vandaag hebben wij besloten de bezwaren tegen ons besluit van 27 augustus 2020 deels gegrond te verklaren en het bestreden besluit te vervangen door de bijlage bij deze beslissing op bezwaar.

II Motivering beslissing

De Awb-adviescommissie van provinciale staten en gedeputeerde staten van Utrecht (GS) (hierna: de commissie) heeft op 7 december 2020 haar advies (nrs. BZW.20.050.001 en BZW.20.051.001) uitgebracht. Wij kunnen ons deels vinden in het advies. Hieronder zullen wij de verschillende onderdelen van het advies bespreken en aangeven of wij dit advies overnemen of hiervan afwijken. Daarbij gaan wij tevens in op de ingebrachte bezwaargronden.

In het hiernavolgende worden steeds eerst de bezwaargronden kort samengevat en vervolgens een reactie op de bezwaren gegeven zoals hiervoor beschreven.

Belangrijke schade

Bezwaar:

In het bezwaarschrift wordt gesteld dat in het bestreden besluit niet met objectieve en controleerbare gegevens is aangetoond dat sprake is van 'belangrijke schade' of een reële dreiging daarvan, ondanks landelijke vrijstelling.

Reactie:

De commissie overweegt onder 4.2 dat GS voldoende aannemelijk hebben gemaakt dat er sprake is van een reële dreiging van belangrijke schade door kauwen en dat hiermee de noodzaak om ontheffing te verlenen is aangetoond. Wij nemen de overwegingen en conclusie van de commissie over. Het bezwaarschrift leidt op dit punt dan ook niet tot het herroepen van het bestreden besluit.

Volledigheidshalve wordt nog opgemerkt dat wij onder 'belangrijke schade' schade van meer dan €250,- per geval per bedrijf per jaar verstaan. Een dergelijke invulling van het begrip belangrijke schade wordt in de vaste rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State als redelijk beschouwd. Voor zover hierover al onduidelijkheid bestond, is dat hiermee in deze beslissing op bezwaar hersteld.

Ontheffing alleen voor peren

Bezwaar:

Aangegeven wordt dat de getaxeerde schadegevallen alleen zien op peren. De cijfers laten naar het oordeel van bezwaarmakers zien dat er (mogelijk) alleen bij dit gewas is van 'belangrijke schade'. De ontheffing kan daarom naar het oordeel van bezwaarmakers niet verleend worden voor percelen met 'fruit' in algemene zin.

Reactie:

De commissie overweegt dat volgens het FBP de voornaamste schade in de fruitkwekerij in Utrecht is getaxeerd bij perenbomen. De commissie overweegt eveneens dat "als blijkt dat het aanbrengen van netten niet kan worden verlangd, het bestreden besluit in zoverre herroepen zou moeten worden, dat de ontheffingen worden beperkt tot de bescherming van de perenteelt en alleen gelden voor de laatste weken vóór de oogst."

Wij zijn, na nadere bestudering van de schadecijfers, van oordeel dat, voor andere gewassen dan peer, de dreiging van belangrijke schade inderdaad onvoldoende is aangetoond en dat dit bezwaar dan ook gegrond is. Om deze reden wordt in heroverweging naar aanleiding van dit bezwaar besloten om de ontheffing te beperken tot percelen met dit gewas. Voorschrift 2 van de ontheffing dient hierop te worden aangepast en komt te luiden: "De ontheffing geldt alleen voor percelen met rijpend fruit (te weten: peer) en direct daaraan grenzende percelen".

Na nadere bestudering van de schadecijfers zijn wij tevens van oordeel dat de periode moet worden beperkt. Uit de schadegevallen blijkt dat schade wordt aangericht in de periode juli-augustus. Om die reden wordt het bestreden besluit op dit punt aangepast en zal de ontheffing worden beperkt tot deze maanden.

Niet inzichtelijk in welke WBE's de schade zich heeft voorgedaan

Bezwaar:



Gesteld wordt dat de schade per WBE inzichtelijk gemaakt had moeten worden en dat niet kon worden volstaan met alleen het vermelden van de totale schade per jaar. Daarbij had uitgegaan moeten worden van de getaxeerde schade en niet slechts van de uitgekeerde schade.

Reactie:

In het advies van de commissie wordt niet uitdrukkelijk op deze bezwaargrond ingegaan.

In aanvulling op het bestreden besluit wordt hierover het volgende opgemerkt:

De stelling van bezwaarmakers dat niet mag worden uitgegaan van getaxeerde schade vindt geen steun in de jurisprudentie. Het voert te ver om in het Faunabeheerplan of in een ontheffing een opsomming te geven van alle schadegevallen. Daarom is slechts een totaalbedrag opgenomen. Het opgenomen totaalbedrag aan schade in de ontheffing is, naar ons oordeel, voldoende om aan te tonen dat sprake is van belangrijke schade. Daarvoor behoeft het aantal gevallen van schade niet benoemd te worden.

Volledigheidshalve volgt hieronder een overzicht van het aantal gevallen van belangrijke schade (> 250 Euro) veroorzaakt door de kauw in de afgelopen jaren in de WBE's waarvoor ontheffing is verleend:

- 2016: 1 geval in Tussen Vecht en Oude Rijn en 1 in Kromme Rijn.
- 2017: 1 geval in Kromme Rijn.
- 2018: 2 gevallen in Kromme Rijn.
- 2019: 1 geval in Kromme Rijn.

De schade die *uitsluitend* door deze soort is aangericht wordt niet getaxeerd nu voor landelijk vrijgestelde soorten geen tegemoetkomingen worden uitgekeerd. De schade met betrekking tot de kauw wordt enkel mee-getaxeerd als er op het perceel ook schade is aangericht door soorten waarvoor wel tegemoetkomingen worden verstrekt. De werkelijke (feitelijke) schade van de soort zal daarom zeker hoger liggen.

Uit de jurisprudentie volgt voor soorten waarvoor wel een schadetegemoetkoming geldt van getaxeerde schade mag worden uitgegaan, dat geldt dus zeker ook voor soorten waarvoor die tegemoetkoming niet geldt. Zoals de ABRvS overweegt in haar uitspraak van 1 november 2017 (ECLI:NL:RVS:2017:37) met betrekking tot soorten waarvoor *wel* een tegemoetkoming bestaat:

"Dat minder schade is vergoed dan er is getaxeerd, komt - zoals de Faunabeheereenheid in hoger beroep heeft toegelicht - doordat agrariërs veel schade niet melden en de omstandigheid dat het Faunafonds de vergoeding van de getaxeerde schade om verschillende procedurele en inhoudelijke redenen kan weigeren, zoals het niet of te laat aanvragen van de ontheffing voor afschot en het niet afdoende gebruik daarvan. Bovendien hanteert het fonds een eigen risico. De Afdeling ziet daarin geen grond voor het oordeel dat het college bij de onderbouwing van concrete dreigende schade niet de getaxeerde schade."

Daarnaast geldt het volgende: Wij kijken bij de beoordeling of er sprake is van een dreiging van belangrijke schade niet alleen naar schadecijfers maar ook naar het uitgevoerde beheer in de voorgaande periode. In de betreffende WBE's heeft in de afgelopen faunabeheerplanperiode beheer van de kauw plaatsgevonden. Het is aannemelijk dat door het uitgevoerde beheer ook schade is voorkomen. Zonder dit beheer was de schade waarschijnlijk veel hoger geweest. Dat het uitgevoerde beheer betrokken mag worden bij de beoordeling is geaccepteerd in de jurisprudentie (ABRvS 11 januari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:37). Overigens zijn de afschotcijfers niet compleet nu er geen verplichting bestond het afschot in het kader van de landelijke vrijstelling te registreren.

Alternatieve oplossing**Bezwaar:**

Aangegeven is dat ten onrechte niet is aangetoond dat alternatieve maatregelen niet als bevredigend kunnen worden beschouwd. Gesteld wordt, dat voordat ontheffing voor meer ingrijpende middelen kan worden verleend, aangetoond moet worden dat alternatieve maatregelen niet als bevredigend kunnen worden beschouwd. In de ontheffing wordt geen enkele voorwaarde gesteld over de inzet van alternatieve middelen. Gesteld wordt dat preventieve verjagingsmiddelen wisselend optreden. Vervolgens wordt aangegeven dat de effectiviteit van allerlei methoden die worden genoemd, op specifiek kraaiachtigen (waaronder kauwen) nog niet zijn onderzocht. Op deze manier is, naar het oordeel van bezwaarmakers, helemaal niet aannemelijk gemaakt dat de schade niet zou kunnen worden beperkt met de middelen die zonder de onderhavige ontheffing zijn toegestaan.

**Reactie:**

Het advies van de commissie gaat alleen in op overnetting, maar ziet niet op andere alternatieven.

Dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn, is al vastgesteld bij de plaatsing van deze soort op de landelijke vrijstellingslijst. Dit betekent dat er in het kader van een aanvullend te verlenen ontheffing niet meer hoeft te worden gekeken of er aan deze voorwaarde is voldaan. Wij wijzen in dit verband op de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) van 13 januari 2016, ECLI:NL:RVS:2016:43 (r.o. 3.4). Nu dit niet meer beoordeeld hoeft te worden is het ook niet noodzakelijk om de effectiviteit van alternatieven te beschrijven.

Naar ons oordeel zijn er voor de onderhavige situatie overigens ook geen alternatieven voorhanden. Het toegestane afschot is onvoldoende gebleken nu hiermee belangrijke schade niet kon worden voorkomen. Zoals in het bestreden besluit reeds gemotiveerd is het om belangrijke schade aan gewassen te kunnen beperken noodzakelijk om ook vangkooien in te kunnen zetten.

Preventieve verjagingsmiddelen zijn wisselend effectief en gewinning kan snel ontstaan. Afweermethoden kunnen gericht zijn op visuele afschrikking door het nabootsen van predatoren of dode soortgenoten. Andere middelen zijn gericht op akoestische afschrikmethoden zoals knallen, ratels of geluiden van roofdieren en soortgenoten. Hoewel de effectiviteit van deze methoden op specifiek kraaiachtigen is tot heden nog niet onderzocht, is er geen reden om aan te nemen dat bij kraaiachtigen (waaronder kauwen) geen gewinning optreedt. Naar ons oordeel is het feit dat nog altijd sprake is van belangrijke schade voldoende om aan te nemen dat de preventieve middelen onvoldoende werking hebben.

Effectiviteit vangkooi**Bezwaar:**

Er worden twijfels geuit over, onder meer, de effectiviteit van het gebruik van vangkooien om kauwen te vangen. Hierbij wordt gewezen op het rapport "Voorkoming en bestrijding van schade door beschermde inheemse dieren" (Bureau Drees en Altenburg & Wymenga, 2007). Het rapport komt wat betreft kraaiachtigen (waaronder kauwen) en het gebruik van vangkooien tot de conclusie dat het gebruik van vangkooien geen goede methode is om op perceelsniveau schade te beperken (pagina 45/46). Verder wordt verwezen naar het rapport "Hagelnetten in de Nederlandse perenteelt. Effecten, toepasbaarheid en rendabiliteit" uit 2013). Daaruit blijkt dat er zeven jaar geleden nog slechts een beperkte perenteelt was en er nog niet veel ervaring was opgedaan met alternatieve middelen om schade aan de perenteelt door vogels te voorkomen. Bezwaarmakers menen dat er inmiddels meer informatie daarover beschikbaar zou moeten zijn en dat GS die informatie hadden moeten betrekken bij de beoordeling van de aanvraag voor de ontheffing.

Reactie:

Vangkooien kunnen worden beschouwd als een effectief middel gelet op de aantrekkingskracht die zij op de soort hebben. Daarnaast zijn zij de gehele dag in werking, kunnen zij dicht bij bebouwing worden geplaatst en vindt hierdoor minder verstoring plaats van andere soorten. De rechtbank heeft in het beroep tegen een eerdere ontheffing bevestigd dat in redelijkheid ontheffing voor dit middel kan worden verleend (Rechtbank Arnhem van 15 november 2016, ECLI:NL:RBGEL:2016:6058). Dat opgevallen territoria uiteindelijk weer worden opgevuld betekent niet dat schade hiermee niet kan worden voorkomen. Tijdens de schadegevoelige periode van het fruit zullen er als gevolg van de inzet van dit middel wel minder vogels aanwezig zijn.

Advies commissie

In het advies van de commissie wordt geadviseerd om nader onderzoek te doen naar de effectiviteit van de inzet van netten over het fruit.

Reactie:

Allereerst merken wij op dat in bezwaar niet expliciet op de mogelijkheid van netten wordt gewezen, maar in het kader van de volledige heroverweging in bezwaar nemen wij dit advies van de commissie mee in de heroverweging.

Primair stellen wij ons op het standpunt dat ook hiervoor geldt dat met het opnemen van deze soort op de landelijke vrijstellingslijst vaststaat dat geen andere bevredigende oplossing bestaat voor de bestrijding van de schade. Nu er verder niet meer aan dit criterium hoeft te worden getoetst achten wij een dergelijk onderzoek niet noodzakelijk om een ontheffing te kunnen verlenen.

Subsidiar zijn wij van mening dat uit de jurisprudentie blijkt dat overnetting niet in redelijkheid van de fruitteiler kan worden gevergd. Daartoe verwijzen wij naar de uitspraak van de rechtbank Gelderland (Rb Gelderland d.d. 2



augustus 2017, nr. 16/6197). De rechtbank komt tot de conclusie dat er geen effectieve akoestische en visuele middelen zijn voor bestrijding van vogelschade aan zacht fruit. Tevens concludeert zij dat het toepassen van vogel- en hagelnetten ter voorkoming van vogelschade aan fruit bedrijfseconomisch niet verantwoord is en daarom niet in redelijkheid van de fruitteler kan worden gevergd. De Afdeling voegt hier in haar uitspraak in hoger beroep van 9 mei 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:1530) aan toe dat ook niet vaststaat dat overnetting een zeer effectieve methode is om schade te voorkomen. De Afdeling overweegt in haar latere uitspraak van 13 maart 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:769) over dezelfde netten en voornoemde uitspraak:

"Hiermee gaat het college er echter aan voorbij dat, zoals in de uitspraak van 9 mei 2018 is overwogen, weinig bekend is welke effecten het plaatsen van netten op de perenteelt heeft als daardoor minder zonlicht toetreedt. Het college kon dus redelijkerwijs niet van [wederpartij] verlangen dat de percelen waarop peren worden geteeld met netten worden afgedekt. (...) De Afdeling ziet geen aanleiding in het geval van [wederpartij] tot een ander oordeel te komen"

Wij hebben geen aanleiding te veronderstellen dat dit nu anders zou zijn. Naar ons oordeel is het voorgaande dan ook nog altijd van toepassing voor de teelt van peren en het gebruik van netten. Wij zijn dan ook van oordeel dat het gebruik van netten voor de teelt van peren nog altijd bedrijfseconomisch onverantwoord is en niet van de telers gevergd kan worden. Er is volgens ons dan ook geen aanleiding hier nader onderzoek naar te verrichten. Dit advies wordt dan ook niet opgevolgd.

Daarnaast geldt dat de Afdeling eerder bevestigd heeft dat het effect van preventieve middelen ter voorkoming van schade aan gewassen, zonder dat daarbij afschot plaatsvindt, zeer beperkt is (ABRvS 21 juni 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3209, ro. 6.1). Naar ons oordeel geldt dat niet anders voor de situatie waarin bij toegestaan afschot nog altijd aanzienlijke schade wordt veroorzaakt en daarmee niet effectief is gebleken en derhalve nadere middelen nodig zijn.

III Beroep/voorlopige voorziening

Belanghebbenden kunnen, binnen zes weken na de verzenddatum van dit besluit, beroep instellen bij de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA, Utrecht. Voor het in behandeling nemen van het beroep is een griffierecht verschuldigd.

Indien beroep is ingesteld, kan ook om een voorlopige voorziening worden gevraagd als er tijdelijk maatregelen nodig zijn waarmee niet tot de uitspraak op het beroepschrift kan worden gewacht. Het verzoek moet worden gedaan bij de voorzieningenrechter van de Sector bestuursrecht van de Rechtbank Midden-Nederland. Voor het in behandeling nemen van het verzoek om voorlopige voorziening is ook griffierecht verschuldigd.

IV Afschrift

Een afschrift van dit besluit met het bijbehorende advies van de Awb-adviescommissie van PS en GS wordt gezonden aan

- Faunabeheereenheid Utrecht
- Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD);
- Voorzitter en leden van de Awb-adviescommissie van PS en GS.



Contactpersoon

Misschien heeft u vragen of opmerkingen over dit besluit. Als dit het geval is, kunt u contact opnemen met het Servicebureau van team Vergunningverlening Natuur en Landschap, telefonisch bereikbaar onder nummer

5.1.2.e of via Servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

5.1.2.e

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

5.1.2.e

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

AWB-ADVIESCOMMISSIE VAN PS EN GS

Aan: Gedeputeerde staten van Utrecht
Onderwerp: Advies over het bezwaarschrift van Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights tegen de aan Stichting Faunabeheereenheid Utrecht verleende ontheffingen op grond van de Wet natuurbescherming van 31 augustus 2020 voor doden van wilde zwijnen
Datum: 25 januari 2021
Nummer: BZW.20.055.001

Samenvatting van het advies

De commissie adviseert:

- nader onderzoek te doen naar de noodzaak en effectiviteit van bejaging van wilde zwijnen om belangrijke schade aan landbouwgewassen, concurrentie met al aanwezige natuurwaarden en verkeersongevallen te voorkomen;
- als blijkt dat het bejagen van wilde zwijnen niet noodzakelijk en effectief is, het bestreden besluit te herroepen en de gevraagde ontheffing te weigeren;
- in ieder geval de geconstateerde gebreken in het bestreden besluit te herstellen;
- voor de motivering van de beslissing op het bezwaar, met toepassing van artikel 3:49 van de Algemene wet bestuursrecht, te verwijzen naar dit advies van de commissie.

De commissie verzoekt om haar een afschrift van de beslissingen op het bezwaarschrift te sturen.

1. Wettelijk kader

De wettelijke voorschriften, die in dit advies worden genoemd, zijn als bijlage 1 bij dit advies gevoegd.

2. Feiten

Het wild zwijn komt voor op de Veluwe, in Limburg, Noord-Brabant en bij Nijmegen. In Utrecht zijn tot op heden geen gevestigde populaties van wilde zwijnen. Wel zijn er meerdere waarnemingen van rondzwervende wilde zwijnen in de provincie geweest. De wilde zwijnenpopulatie in Nederland neemt toe.

Wilde zwijnen kunnen op het land en in de stad flinke schade aanrichten met inbegrip van sportterreinen, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen.

De provincie Utrecht streeft een nulstand na. Dat houdt in dat de provincie streeft naar het minimaal houden van de schade door wilde zwijnen door een actieve bestrijding van wilde zwijnen door middel van afschot. De gunstige staat van instandhouding van de soort wordt gegarandeerd door het voortbestaan van de populaties binnen de drie leefgebieden (Veluwe, Meinweg en Meerlebroek).¹

Gedeputeerde staten van Utrecht (hierna: GS) hebben bij besluit van 31 augustus 2020 (zaaknummer Z-WNB-BSB-2020-0900) een gewijzigde ontheffing verleend aan Stichting Faunabeheereenheid Utrecht op grond van artikel 3.8 en artikel 3.10, tweede lid van de Wet natuurbescherming (verder: Wnb).

De aanvraag heeft betrekking op de ontheffing van het verbod in de Wnb op het jaarrond doden van de populatie wilde zwijnen met een geweer. De ontheffingen zouden nodig zijn in het belang van de verkeersveiligheid, het voorkomen van belangrijke schade aan landbouwgewassen en om concurrentie met al aanwezige natuurwaarden te voorkomen (zoals nader omschreven in hoofdstuk 7.3 van het Faunabeheerplan 2019-2025, hierna: FBP). Tot slot zou de ontheffing nodig zijn voor het voorkomen van onnodig lijden van zieke, gewonde, gebrekkige en in nood verkerende wilde zwijnen. De geldigheidsduur van de ontheffingen is de looptijd van het FBP.

Tegen het genoemde besluit is een bezwaarschrift ingediend door Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights, namens dezen Utopie Advocaten, op 15 oktober 2020. Op 12 oktober 2020 is het bezwaarschrift aangeboden aan PostNL en aangetekend verzonden (zie het verzendbewijs in het dossier). Aanvullende stukken ontvingen wij op 1 november 2020.

¹ Ministerie LNV, Plan van aanpak Bestrijding van een besmetting van wilde zwijnen met Afrikaanse varkenspest, 12 oktober 2018 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2018/11/12/plan-van-aanpak-informatie-nulstandsbeleid-wilde-zwijnen>). Toelichting nulstandsbeleid wilde zwijnen (<https://edepot.wur.nl/464210>). Geraadpleegd op 18 januari 2021.

Bij brief van 27 november 2020 hebben GS op het bezwaarschrift gereageerd.
Een minnelijke oplossing tussen de partijen was niet mogelijk.

De Awb-adviescommissie van PS en GS (hierna: commissie) heeft op 15 december 2020 bezwaarmakers, Stichting Faunabeheereenheid en de vertegenwoordigers van GS gehoord tijdens een hoorzitting. Het verslag van de hoorzitting en de pleitnota van bezwaarmakers is bij dit advies gevoegd als bijlage 2.

3. Het standpunt van partijen

Het standpunt van Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights

Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights brengen - kort samengevat - de volgende bezwaren naar voren tegen het bestreden besluit:

1. Er is sprake van strijdigheid met de Beleidsregels, omdat er in de ontheffing belangen worden genoemd die niet in de Beleidsregels staan.
2. GS hebben noodzaak en effectiviteit van de ontheffing niet aangetoond.
3. Er waren andere bevredigende oplossingen mogelijk.

Het standpunt van GS

In hun reactie overwegen GS – kort samengevat – het volgende:

1. Er is geen strijdigheid met de beleidsregels, omdat onder schadebestrijding per diersoort een niet-limitatieve opsomming wordt gegeven van de soorten schade die zich voor kunnen doen.
2. In het bestreden besluit is het reëel risico van schade weliswaar summier beschreven, maar wel aanwezig. Noodzaak en effectiviteit kunnen in de beslissing op bezwaar uitgebreider worden gemotiveerd.
3. Het beleid is erop gericht om geen wilde zwijnen in de provincie Utrecht te hebben. Om die reden zijn preventieve maatregelen niet aan de orde. Verder is het niet redelijk om allerlei maatregelen te treffen voor het geval een wild zwijn in de provincie Utrecht arriveert.

4. De overwegingen van de commissie

Belangen

- 4.1. De commissie overweegt dat met de ontheffing diverse belangen zijn gediend. In de ontheffing noemen GS: a) het belang van verkeersveiligheid (correspondeert met het belang van openbare veiligheid uit artikel 3.17, eerste lid, sub c ten eerste jo sub b, ten derde Wnb); b) het belang van het voorkomen van ernstige schade aan gewassen e.d. (artikel 3.17, eerste lid, sub c ten eerste jo sub b, ten tweede Wnb); c) het belang van het voorkomen van schade of overlast (artikel 3.17 eerste lid, sub c, ten tweede Wnb); het belang van het voorkomen van concurrentie met aanwezige natuurwaarden (artikel 3.17 eerste lid, sub c ten eerste jo sub b ten eerste Wnb) en d) het belang van het voorkomen van onnodig lijden van zieke en gewonde dieren (artikel 3.17, eerste lid, sub c ten derde Wnb).
- 4.2. De commissie merkt over deze belangen op dat GS in de ontheffing niet hebben onderbouwd hoe die belangen dan geschaad kunnen worden door wilde zwijnen. Tijdens de hoorzitting hebben GS wel toegelicht wat de natuurwaarden zijn (jonge houtopstallen, hazelworm, zandhagedis, omwoeling heide gronden) die kunnen worden geschaad door wilde zwijnen.
- 4.3. Tot slot merkt de commissie over de opsomming van belangen in het Beleidskader Wet natuurbescherming (2016) op dat provinciale staten die niet hebben uitgewerkt wat betreft het voorkomen van schade door wilde zwijnen. Daardoor zullen GS per ontheffing moeten uitwerken op welke manier een in de Wnb genoemd belang kan worden geschaad door de komst van het wild zwijn binnen de provincie Utrecht. De commissie adviseert dat GS in de beslissing op het bezwaarschrift beter toelichten en aannemelijk maken dat er een reëel verband is tussen dreigende schade door wilde zwijnen en die genoemde belangen.

Noodzaak en effectiviteit

- 4.4. De commissie overweegt dat voor de vraag of er een reëel risico op dreiging bestaat voor belangrijke schade aan gewassen en door aanrijdingen van wilde zwijnen GS zich in het bestreden besluit van 31 augustus 2020 hebben gebaseerd op cijfers in het huidige FBP en de situatie in andere provincies zoals Gelderland. GS baseerden zich bij de voorbereiding op het bestreden besluit op gegevens uit 1) de ministeriële Nota Jacht en Wildbeheer (1993) en het oude FBP, 2) de Beleidsnota Edelhert, Damhert en Wild zwijn 3) gegevens over jaarlijkse schade aan gewassen door wilde zwijnen en jaarlijkse aanrijdingen met wilde zwijnen in Gelderland en 4) gegevens over de opmars van de Afrikaanse varkenspest en andere ziekten met een veterinair risico.

- 4.5. De commissie overweegt dat GS er in hun schriftelijke reactie en tijdens de hoorzitting verder op hebben gewezen dat preventieve maatregelen niet aan de orde zijn, omdat indertijd is gekozen voor de nuloptie.
- 4.6. De commissie overweegt met betrekking tot de vraag of het nuloptiebeleid onredelijk is het volgende. Er is geen wettelijke basis voor het provinciale nuloptiebeleid. In het verleden zijn tussen provincies en Rijk afspraken gemaakt over een nulstandbeleid. Dit betekent dat buiten de vastgestelde leefgebieden (De Meinweg in Limburg en de Veluwe in Gelderland) geen wilde zwijnen mochten voorkomen. Dit is neergelegd in de Nota Jacht en Wildbeheer uit 1993. Dit was dus rijksbeleid waar de provincies zich destijds aan hebben geconformeerd. In 2012 is de Beleidsnota Edelhert, Damhert en Wild zwijn vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de provincie Utrecht vanwege het risico van landbouwschade, veterinaire risico's, risico's voor de verkeersveiligheid en mogelijke risico's voor natuurwaarden een nulstand nastreeft. In de beleidsnota Flora- en Faunawet Provincie Utrecht 2014 wordt hiernaar verwezen en is het nader uitgewerkt (in bijlage 1.1). Dit is vervolgens weer opgenomen in het Beleidskader Wet Natuurbescherming Provincie Utrecht (vastgesteld door provinciale staten op 12 december 2016). Daarin verwijzen provinciale staten naar de belangen genoemd in de Wnb die een vrijstelling op grond van artikel 3.10 Wnb kunnen rechtvaardigen. Onderdeel van het Beleidskader is Supplement C waarin de "Beleidsregels schadebestrijding per diersoort" zijn opgenomen. In het FBP is over het beheer van de populatie vastgelegd dat beheer noodzakelijk in het belang van de Utrechtse natuurdoelstellingen en ter voorkomen van belangrijke schade. In navolging van de vorige planperiode streeft de Faunabeheereenheid om die reden naar handhaving van het nulstandbeleid, monitoring van de aanwezigheid van wilde zwijnen en indien nodig snelle en adequate verwijdering van wilde zwijnen (pagina 44).
- 4.7. De commissie overweegt dat dit nuloptiebeleid, gelet op de mogelijke gevolgen voor gewassen, verkeersveiligheid, natuur, recreatie en de efficiëntere bestrijding van de Afrikaanse varkenspest, in principe niet in strijd is met de Wnb. De commissie plaatst wel vraagtekens bij de onderbouwing van de huidige ontheffing die is gebaseerd op verouderde gegevens en verder uitsluitend op gegevens van andere provincies, zonder een recent eigen onderzoek. De commissie wijst erop dat de Afdeling bestuursrechtspraak in diverse uitspraken onderzoekt of er objectieve en verifieerbare onderzoeksgegevens aanwezig zijn van gevolgen voor milieu en natuur door voorgenomen activiteiten.²
- 4.8. De commissie adviseert dan ook dat GS in de beslissingen op bezwaar voldoende nauwkeurig en treffend motiveren waarom de ontheffing nog steeds noodzakelijk en effectief is, bijvoorbeeld door gebruik te maken van concrete, recente en onafhankelijke onderzoeksgegevens over de situatie in de eigen provincie. De motivering van het bestreden besluit, dat is gebaseerd op gedateerde onderzoeksgegevens (3 tot 5 jaar oud) die betrekking hebben op andere provincies, is in zoverre niet volledig.
- 4.9. De commissie overweegt nog dat de ontheffing mede op artikel 3.10 Wnb is gebaseerd. In artikel 3.10, tweede lid, sub c van de Wnb is opgenomen dat: "in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen (...) ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden". Gezien dit artikel adviseert de commissie dat GS in elk geval onderzoek doen naar de minimale draagkracht van de gebieden in de provincie Utrecht waar het wild zwijn zich zou kunnen begeven.

Herstel gebreken in beslissing op de bezwaarschriften

- De commissie merkt op dat in het bestreden besluit staat dat afschot vanaf een uur voor zonsopgang en tot een uur na zonsondergang is toegestaan. Dit voorschrift wijkt af van het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht wat betreft de winterperiode (een half uur voor zonsopgang en een half uur na zonsondergang). De commissie verzoekt dit voorschrift in de beslissing op de bezwaarschriften in overeenstemming te brengen met het beleid.
- De commissie merkt op dat in voorschrift 6 een nader afwegingsmoment is opgenomen voor het gebruik van de ontheffing waartegen belanghebbenden geen rechtsmiddelen kunnen aanwenden. De commissie verzoekt dit voorschrift te schrappen, omdat dit onvoldoende rechtszekerheid biedt aan belanghebbenden.

² ABRvS 4 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2621 (doden vleermuis); ABRvS 3 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1183 (doden damhert).

5. Advies

De commissie adviseert:

- a. nader onderzoek te doen naar de noodzaak en effectiviteit van bejaging van wilde zwijnen om belangrijke schade aan landbouwgewassen, concurrentie met al aanwezige natuurwaarden en verkeersongevallen te voorkomen;
- b. als blijkt dat het bejagen van wilde zwijnen niet noodzakelijk en effectief is, het bestreden besluit te herroepen en de gevraagde ontheffing te weigeren;
- c. in ieder geval de geconstateerde gebreken in het bestreden besluit te herstellen;
- d. voor de motivering van de beslissing op het bezwaar, met toepassing van artikel 3:49 van de Algemene wet bestuursrecht, te verwijzen naar dit advies van de commissie.

Dit advies is vastgesteld door de commissie: 5.1.2.e (voorzitter), 5.1.2.e (lid), 5.1.2.e (lid).

Namens de Awb-adviescommissie van PS en GS,

5.1.2.e (secretaris)

5.1.2.e

5.1.2.e

Handtekening voorzitter:

5.1.2.e

Bijlage 1 Relevante wettelijke bepalingen

Wet natuurbescherming

Artikel 3.8

- 1 Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
- (...)
- 5 Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

(...)

Artikel 3.10

- 1 Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - (...)
- 2 Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- h. in het algemeen belang.

(....)

Artikel 3.17

- 1 Ten behoeve van de beperking van de omvang van een populatie van vogels als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, of van dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, verlenen gedeputeerde staten ontheffing als bedoeld artikel 3.3, eerste, vierde en vijfde lid, 3.4, tweede lid, 3.8, eerste en vijfde lid, 3.9, tweede lid, of 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, indien deze beperking nodig is:
 - (...)
 - b. ingeval van dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom, of
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, of
 - c. ingeval dieren van soorten als bedoeld in 3.10, eerste lid, met uitzondering van soorten als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid:
 - 1°. om de redenen genoemd in onderdeel b;
 - 2°. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, industrieterreinen of begraafplaatsen,
 - 3°. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren, en
 - 4°. in het algemeen belang.
- 2 Een ontheffing als bedoeld in het eerste lid wordt verleend aan een faunabeheereenheid, die handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde faunabeheerplan.

(...)

Artikel 3.25

- 1 Bij het verlenen van een ontheffing of vrijstelling als bedoeld in de artikelen 3.3, eerste onderscheidenlijk tweede lid, 3.4, tweede lid, 3.8, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, 3.9, tweede lid, of 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, eerste of tweede lid, en met artikel 3.9, tweede lid, en bij het geven van een opdracht als bedoeld in artikel 3.18, eerste lid, worden de middelen aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde vogels en dieren mogen worden gebruikt

(...)

Artikel 3.26

- 1 Het is verboden een geweer te gebruiken ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens deze wet:
 - a. zonder een geldige jachtake;
 - b. op gronden, niet zijnde een jachtveld dat voldoet aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur gestelde regels;
 - c. indien de burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor schade waartoe het gebruik van het geweer ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens deze wet aanleiding kan geven, niet is gedekt door een verzekering, overeenkomstig bij of krachtens de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3.29, eerste lid, gestelde regels, of
 - d. voor andere handelingen dan:
 - 1°. de jacht;
 - 2°. de uitvoering van handelingen waarvoor een ontheffing of vrijstelling als bedoeld in de artikelen 3.3, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, of derde lid, 3.8, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, of derde lid, 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, of derde lid, of 3.15, tweede en vierde lid, in voorkomend geval in samenhang met het zevende lid, of 3.16, tweede en vierde lid, is verleend;

- 3°. de uitvoering van artikel 3.18, eerste lid, in voorkomend geval in samenhang met het vierde lid, of 3.19, tweede lid, in samenhang met artikel 3.18, vierde lid;
 - 4°. de bestrijding van bij ministeriële regeling aangewezen verwilderde dieren of exoten, buiten de gevallen, bedoeld onder 3°;
 - 5°. het schieten van kleiduiven, of
 - 6°. jachthondenproeven.
- 2 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan het gebruik van het geweer, bedoeld in het eerste lid, worden uitgesloten of beperkt en kunnen regels worden gesteld over:
 - a. het geweer;
 - b. de munitie, waarbij ook rekening wordt gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu;
 - c. het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer;
 - d. de diersoorten waarop het gebruik van het geweer betrekking heeft, of
 - e. de vaardigheden waarover de gebruiker van het geweer beschikt.
 - 3 Bij het verlenen van een ontheffing of een vrijstelling, genoemd in artikel 3.25, eerste lid, kan ook ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden verleend van het eerste lid, onderdeel a of b, en de krachtens het tweede lid gestelde regels, met dien verstande dat bij het verlenen van ontheffing of vrijstelling van regels als bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, ook rekening wordt gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.

Besluit Natuurbescherming

Artikel 3.13

- 1 Een geweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de wet heeft een gladde loop met een kaliber van ten minste 24 en ten hoogste 12 of een getrokken loop met een nominaal kaliber van ten minste .22 inch of 5,58 millimeter.
- 2 Een enkelloops hagelgeweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de wet heeft een magazijn dat ten hoogste twee patronen kan bevatten.
- 3 Een kogelgeweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de wet heeft een magazijn dat ten hoogste twee patronen kan bevatten, tenzij het is voorzien van een grendelinrichting waarmee het wapen handmatig schot voor schot wordt geladen.
- 4 Een geweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de wet is niet voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten.

Artikel 3.16

- 1 Het is verboden een geweer ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de wet te gebruiken:
 - a. voor zonsopgang en na zonsondergang;
 - b. binnen de bebouwde kom of op terreinen als bedoeld in artikel 3.21, derde lid, van de wet;
 - c. binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, onderdeel d, van de wet;
 - d. vanaf of vanuit een rijdend motorrijtuig dan wel een ander voertuig, of
 - e. vanuit een luchtvaartuig.
- 2 Artikel 3.7, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing op het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdeel a, ingeval het geweer wordt gebruikt bij de uitoefening van de jacht op wilde eenden.

Verslag hoorzitting Awb-adviescommissie van PS en GS

Datum en plaats: Dinsdag 15 december 2020 in de Rhijnauwenzaal van het Provinciehuis en via MS Teams

Onderwerp: Bezwaarschrift van Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights tegen de aan Stichting Faunabeheereenheid Utrecht verleende ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0900 (wilde zwijnen)

Aanwezig: Commissie:

5.1.2.e 5.1.2.e (voorzitter)
5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (lid)
5.1.2.e (lid)

Namens Stichting Animal Rights en Stichting Fauna4Life:

5.1.2.e 5.1.2.e Stichting Animal Rights)
5.1.2.e 5.1.2.e (advocaat Utopie Advocaten)
5.1.2.e 5.1.2.e (kantoorgenote Utopie Advocaten)

Namens Stichting Faunabeheereenheid Utrecht:

5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Namens gedeputeerde staten (hierna: GS):

5.1.2.e 5.1.2.e (Afdeling Landelijke Leefomgeving, Team Vergunningverlening Natuur)
5.1.2.e 5.1.2.e (Afdeling Landelijke Leefomgeving, Team Natuur en Landbouw)
5.1.2.e (Afdeling Landelijke Leefomgeving, Team Vergunningverlening Natuur)
als toehoorder

Verslaglegging: 5.1.2.e 5.1.2.e (secretaris van de commissie)

Numer: BZW.20.55.001

De voorzitter heet vanuit het Provinciehuis iedereen welkom die via MS Teams deelneemt. Na de voorstelronde en uitleg over de procedure tijdens de zitting geeft hij eerst het woord aan 5.1.2.e

5.1.2.e

Hij leest voor uit zijn pleitnota, die na de hoorzitting naar de secretaris zal worden gemaïld. De pleitnota is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

5.1.2.e

Hij wijst op de ontheffing waarin staat dat deze is verleend vanwege het beleid om nul wilde zwijnen te hebben in de provincie Utrecht. Dit beleid vloeit voort uit oude afspraken, destijds was dat de Jachtwet. Er is gelet op de situatie in Gelderland een reëel risico op belangrijke schade: zowel door schade aan landbouwgewassen als door verkeersongelukken vanwege overstekende wilde zwijnen. Als de provincie hier wilde zwijnen zou toelaten krijgen we dezelfde situatie als daar.

Er is volgens hem geen verschil tussen aanvraag en ontheffing: bij de aanvraag zit een checklist waarin de belangen zijn genoemd die terugkomen in de ontheffing.

5.1.2.e

Andere provincies (Gelderland en Limburg) hebben wel grote problemen met wilde zwijnen (in de Veluwe respectievelijk de Meinweg). Daarom wil de provincie Utrecht de vestiging van wilde zwijnen voorkomen.

5.1.2.e

Hij vraagt of er bijlagen bij de pleitnota zitten, om te voorkomen dat er nieuwe informatie in het dossier terechtkomt waar noch de commissie noch de partijen weet van hadden vóór de hoorzitting.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat er geen bijlagen bij de na te sturen pleitnota zitten.

5.1.2.e

Hij merkt op dat de vaste gedragslijn van de provincie (dat hoeft niet te zijn neergelegd in documenten) kennelijk de nulloptie is wat betreft wilde zwijnen. Er zijn drie beleidsregels genoemd waarin de nulloptie staat beschreven, die van 1993, 2012 en 2017. Hij wil weten of in die beleidsregels uit 1993 andere zaken staan dan in die van 2017.

5.1.2.e

Hij zegt dat er geen verschillen zijn. De nulloptie staat er sinds 1993 in.

5.1.2.e

Hij vraagt waarom er sprake is van strijd met het (Europees) recht.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat er in elk geval sprake is van strijd met de Wnb bij deze ontheffing, omdat 1) de belangrijke schade niet wordt genoemd 2) er geen sprake van een andere bevredigende oplossing moet zijn 3) er geen afbreuk mag worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de wilde zwijnen. In dit geval wordt door GS gesteld dat er problemen zijn zonder de omvang van dat probleem en de oplossingen aannemelijk te maken. GS grijpen meteen naar het instrument van ontheffingverlening. Een nulstandoptie mag volgens hem alleen als er sprake is van ernstige problemen en er geen andere bevredigende oplossing is, waardoor je als GS wel moet ingrijpen.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat op grond van jurisprudentie de schade zich niet daadwerkelijk hoeft te hebben voorgedaan, maar is een reële dreiging van belangrijke schade voldoende. In Gelderland zijn er grote problemen met wilde zwijnen. Er is in de provincie Utrecht een zelfde soort leefgebied als op de Veluwe, dus het is aannemelijk dat die schade zich ook gaat voordoen in de provincie Utrecht als je de wilde zwijnen toestaat zich hier te vestigen. Een andere oplossing is maatregelen aan wegbermen, of plaatsen van hekken etc., maar dat zijn onredelijke alternatieven om te eisen gezien de keuze voor een nulstand. Wat betreft de gunstige staat van instandhouding merkt hij op dat als er wilde zwijnen deze kant opkomen dat Gelderse wilde zwijnen zullen zijn. De Gelderse populatie bevindt zich in een gunstige staat van instandhouding, dus komt die niet in het geding als deze wilde zwijnen de Utrechtse grens oversteken en worden afgeschoten. Als die wilde zwijnen zich hier vestigen kunnen wij de situatie niet in de hand houden.

5.1.2.e

Hij vraagt of er in deze zaak recent concreet onafhankelijk onderzoek is verricht voordat tot dit beleid werd overgegaan.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat er in 2017 naar is gekeken bij de totstandkoming van de beleidsnota. Voorafgaand aan deze ontheffing is er geen concreet onderzoek gedaan, omdat er naar de Gelderse situatie is gekeken. Wat er zich daar aan schade voordoet aan landbouwgewassen en dat daar de verkeersveiligheid in gevaar komt staat niet ter discussie, dat blijkt uit de stukken.

5.1.2.e

Hij vraagt, gesteld dat de commissie tot de conclusie komt dat bij de toepassing van het nulloptiebeleid in de motivering sprake is van strijd met het recht, wat dit voor gevolgen heeft voor de motivering van het bestreden besluit.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat GS de ontheffing dan moeten herroepen indien zij het negatieve advies van de commissie overnemen in de beslissing op het bezwaarschrift. Vervolgens zullen Provinciale Staten moeten gaan nadenken wat zij met het huidige beleid aan moeten.

5.1.2.e

Hij verwijst naar de actualiteit: er is sprake van de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest. Langs de gehele noordgrens van Duitsland en Polen en in Tsjechië en Denemarken bij de Duitse grens is een kilometers lang hekwerk geplaatst om de migratie van wilde zwijnen tegen te gaan. Deze landen hebben ook een nulloptie om de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest tegen te gaan. Gelderland bereidt zich ook voor op intensivering van het beheer om de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest te voorkomen. Als er daardoor minder wilde zwijnen overblijven in Gelderland, dan betekent dat op termijn ook minder wilde zwijnen die richting Utrecht gaan.

5.1.2.e

Hij wijst erop dat er uitgebreid onderzoek is gedaan ten tijde van de totstandkoming van de beleidsnota "Edelhert, damhert en wild zwijn". Er is gebruik gemaakt van alle onderzoeken die destijds bekend waren. In die beleidsnota is ook aandacht besteed aan alle risico's. Hij merkt op dat we in een kleine provincie zitten met ontzettend veel activiteiten en dat brengt een groot risico voor de natuurdoelstellingen die je als provincie hebt. In Utrecht zijn er kleine, natte heideterreinen van enkel tientallen vierkante meters, dus als daar een stel wilde zwijnen gaat wroeten dan zijn die terreinen verloren.

5.1.2.e

Zij vraagt wat de noodzaak van de nulstandssituatie is: gaat het om dat ene wilde zwijn dat de grens oversteeft of vreest men een grote groep wilde zwijnen.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat GS geen enkel risico willen lopen dat er zich hier een (deel van een) groep vestigt.

5.1.2.e

Zij vraagt onder welk artikel de wilde zwijnen vallen: artikel 3.5 of artikel 3.10, eerste lid Wnb.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat deze diersoort valt onder artikel 3.10, eerste lid Wnb.

5.1.2.e

Zij vraagt onder welk artikel het belang van de verkeersveiligheid wordt genoemd.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat dat valt onder artikel 3.17, eerste lid sub b, ten derde Wnb (openbare veiligheid).

5.1.2.e

Zij merkt op dat over de leefwijze van deze diersoort niets staat in de ontheffing.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat ze met name actief zijn in de schemerperiode en 's nachts, omdat ze dan gaan foerageren.

5.1.2.e

Zij merkt op dat ontheffing is verleend op jachtvelden kleiner dan 40 hectare zonder dat wordt gemotiveerd.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat ook voor minder dan 5 hectare natuurgebieden de nulloptie geldt.

5.1.2.e

Zij merkt op dat bij voorschrift 6 staat dat melding moet worden gedaan bij de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD). Er moet dus na een melding bij de RUD eerst toestemming op komen en deze toestemming is niet al bij deze ontheffing verleend.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat dit voorschrift zal worden aangepast in de beslissing op het bezwaarschrift. Desgevraagd merkt hij op dat GS de werking van de ecoducten wel willen kunnen behouden voor andere diersoorten. Maar een wild zwijn kan daar oversteken en dat wil de provincie niet.

5.1.2.e

Hij vraagt waarom er geen hekwerken tussen Utrecht en Gelderland worden geplaatst.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat een hekwerk op zich heel praktisch zou zijn, maar dat de provincie geen verhekkings wil en wel wil dat andere diersoorten kunnen migreren. Een hekwerk is dan geen reële optie.

5.1.2.e

Zij vraagt welke natuurwaarden hier in het geding zijn.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat het niet alleen gaat om jonge houtopstanden, maar ook om diersoorten zoals de hazelworm en de zandhagedis en om de omwoeling van heidegronden. Hij geeft toe dat het niet heel uitgebreid is opgenomen in de ontheffing, maar deze natuurwaarden zijn wel in het geding als je wilde zwijnen toelaat in de provincie.

5.1.2.e

Zij vraagt waarom de belangen (natuurwaarden) wel te vinden zijn in de Wnb, maar per diersoort niet te vinden zijn in het beleidskader.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat in het Beleidskader voor natuurbescherming een aantal voorwaarden worden genoemd. Maar hij verwijst naar het verweerschrift waarin staat aangegeven dat dit geen limitatieve opsomming is. Verder zijn deze belangen niet in het geding als de wilde zwijnen hier niet komen.

5.1.2.e

Hij meldt dat hij om 15.00 uur weg moet vanwege een volgende zitting bij de rechtbank en nog wil reageren op de toelichting van GS. Hij merkt op dat het GS alleen gaat om uitvoering van het nulstandbeleid. Hij vraagt zich af waarom niet serieus wordt gekeken naar de draagkracht van de provincie voor een bepaald aantal wilde zwijnen en dat in een rapport wordt onderbouwd dat meer dan dat aantal niet kan, omdat er niet meer draagkracht voor is. Hij vraagt waarom niet één wild zwijn in de provincie mogelijk zou zijn. De enige schade die de provincie toelaat is "geen schade" en dat gaat extreem veel verder dan de wettelijke voorwaarde van "voorkomen van reële dreiging van belangrijke schade". Het moet op basis van jurisprudentie gaan om meerder gevallen die leiden tot een schade van meer dan 250 euro. Er is op het gebied van verkeersveiligheid helemaal niet aannemelijk gemaakt dat er een probleem is als er zich 1, 10 of 20 wilde zwijnen zouden vestigen in de provincie Utrecht. Er is volgens hem op geen enkele manier aannemelijk gemaakt dat een nulloptie noodzakelijk is.

5.1.2.e

Zij vraagt om een reactie van Faunabeheereenheid Utrecht op het betoog van 5.1.2.e over het toelaten van enkele wilde zwijnen op provinciaal grondgebied.

5.1.2.e

Hij merkt op dat uit de situaties met wilde zwijnen in Drenthe, Overijssel, Gelderland en Limburg blijkt dat overal dezelfde problemen opdoemen: een onbeheersbare situatie indien je wilde zwijnen op jouw grondgebied toelaat. Er zijn in het verleden ongeveer 5 tot 6 wilde zwijnen afgeschoten binnen de provincie Utrecht. Van deze aangetroffen wilde zwijnen bestaat sterk het vermoeden dat ze bij het oversteken van de provinciale grens een handje zijn geholpen door mensen. Een belangrijke afweging is ook het voorkomen van de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest. Gelderland gaat aan de slag met intensivering van het beheer van de wilde zwijnen en dat heeft gevolgen voor het beheer in Utrecht. Voor goed faunabeheer is het om eerder genoemde reden niet verstandig om een hek te plaatsen tussen Gelderland en Utrecht.

5.1.2.e

Hij voegt eraan toe dat in kwetsbare gebieden wilde zwijnen toelaten niet goed is voor het behalen van de natuurdoelstellingen van de provincie. We hebben in Nederland een nationaal ecologisch netwerk waarbinnen alle diersoorten zich vrijelijk kunnen bewegen. Een hekwerk alleen om het wilde zwijn tegen te houden botst met die doelstelling omdat het dan ook alle andere dieren tegenhoudt.

5.1.2.e

Hij vraagt of een nulstand ook niet leidt tot een waterbedeffect wat betreft de staat van instandhouding.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat Gelderland het beheer verder gaat intensiveren, waarbij het doel is om ongeveer 1600 wilde zwijnen per jaar te verwijderen, terwijl in de praktijk daarvan ongeveer 800 p/j wordt gerealiseerd. Dat heeft te maken met het heimelijke gedrag van deze diersoort, het zijn slimme beesten die dichtbij het rustige gebied van Utrecht verblijven. Onder die omstandigheden is het beter om de populatie te beheren door middel van een nulstand.

Omdat er geen vragen meer zijn van de zijde van de commissie sluit de voorzitter de hoorzitting.

Dit verslag is vastgesteld door de commissie: 5.1.2.e (voorzitter), 5.1.2.e 5.1.2.e (lid)
en 5.1.2.e

Namens de Awb-adviescommissie van PS en GS,

5.1.2.e (secretaris)

5.1.2.e



**Bijlage bij het besluit van GS van Utrecht van 25 mei 2021**

DATUM	25 mei 2021	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-BSB-2020-0915	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	8225BA42	DOORKIESNUMMER	5.1.2.e
UW BRIEF VAN	1 juli 2020	FAX	5.1.2.e
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften	ONDERWERP	Ontheffing beheer en schadebestrijding

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 1 juli 2020 van de Stichting Faunabeheereenheid Utrecht te Renswoude om ontheffing in het kader van artikel 3.3 eerste lid van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in artikel 3.3, eerste lid, 3.17, eerste lid, en 3.18 eerste en vierde lid van de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017 en Verordening Natuur en Landschap provincie Utrecht 2017 hebben wij besloten u:

- Ontheffing te verlenen in aanvulling op de landelijke vrijstelling voor wat betreft het gebruik vangkooien, kastvallen, lokvoer, elektronische lokmiddelen, middelen waarmee lokgeluiden nagebootst worden, levende en niet levende lokvogels;
- ontheffing wordt verleend voor de duur van het Faunabeheerplan 2019-2025 (hierna: FBP).

II. Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het gehele werkgebied van de Faunabeheereenheid Utrecht en ziet op het doden van kauwen (*Corvus monedula*) met een geweer ter ondersteuning van verjaagacties gedurende 1 uur voor zonsopgang en 1 uur na zonsondergang dit in het belang van beperking/voorkoming van belangrijke schade aan landbouwgewassen. Daarnaast heeft de aanvraag betrekking op het gebruik van vangkooien ter voorkoming van ernstige schade aan de fruitteelt in de periode 1 juni t/m 31 oktober. Dit is nader omschreven in het FBP in Hoofdstuk 28.5. Er wordt ontheffing gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.1, 3.3, 3.4, 3.25 en 3.26 van de wet voor wat betreft de kauw B voor de duur van het FBP.

III. Toetsingskader

De aanvraag is getoetst aan Hoofdstuk 3 Soorten van de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017, Besluit Natuurbescherming en het goedgekeurde Faunabeheerplan 2019-2025.

De kauw is een van nature in Nederland in het wild levende diersoort, welke beschermd is ingevolge artikel 3.1, eerste lid, van de wet.

IV. Procedure

Op 6 september 2020 is een bezwaarschrift ingediend tegen ons besluit van 27 augustus 2020, met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0915. Bij besluit van heden hebben wij hierop beslist. Dit heeft geleid tot een aanpassing. Het besluit van 27 augustus 2020 wordt hiermee vervangen door deze bijlage.

V. Toetsing beheer en schadebestrijding

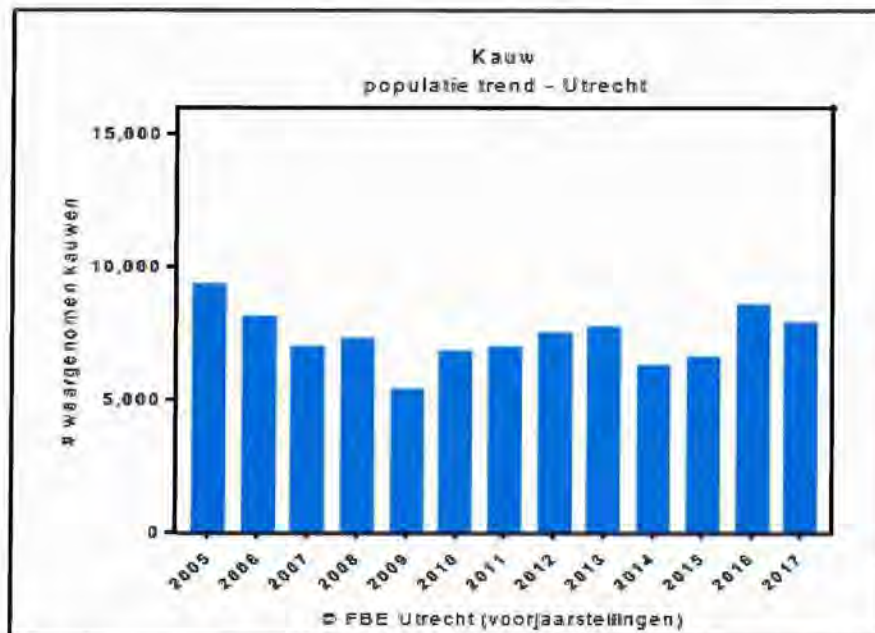
Landelijke vrijstelling

De kauw staat op de landelijke vrijstellingslijst op grond van het in het gehele land aanrichten van schade. Een vrijstelling kan slechts worden gegeven als de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. Met de landelijke aanwijzing door de minister is reeds vastgesteld dat dodelijk beheer niet zal leiden tot een ongunstige staat van instandhouding van de kauw. De landelijke vrijstelling staat afschot toe van zonsopkomst tot zonsondergang en voorziet hiermee niet in dodelijk beheer tijdens de schemerperiode. kauwen veroorzaken ook in de schemerperiodes schade. Ze stoppen pas geruime tijd na zonsondergang met foerageren.

Aantalsontwikkeling

De kauw is in Nederland wijdverspreid met de hoogste dichtheden in stedelijk gebied. Kauwen zijn ruim verspreid maar niet evenredig verdeeld over de provincies. De afwezigheid van kauwen op de Veluwe hangt mogelijk samen met de aanwezigheid van predatoren zoals havik en boommarter.

In de provincie Utrecht is over de laatste tien jaar geen toenemende of afnemende trend waarneembaar. De aantallen in december zijn de laatste tien jaar zowel landelijk als in de provincie Utrecht stabiel. De voorjaarsstellingen laten een stabiel beeld zien. Kauwen komen in de hele provincie Utrecht voor, met de hoogste dichtheden in de stad Utrecht en het stedelijk gebied net ten oosten daarvan. De verspreiding is gelijk gebleven.



Figuur 1: Aantalsontwikkeling van de kauw in de Provincie Utrecht, periode 2005-2017 (Bron: FBE Utrecht).

Landbouwschade

Verreweg de meeste schade door kauwen is getaxeerd in de fruitteelt. Deze ontstaat door het aanpikken van knoppen en rijpend fruit in combinatie met bevuiling door uitwerpselen. Aangepikte vruchten gaan rotten en kunnen het overige fruit aantasten. De voornaamste schade in de fruitteelt is in de provincie Utrecht getaxeerd bij de teelt van peren. Schade veroorzaakt door kraaiachtigen is dan ook een belangrijke vorm van schadebestrijding in de fruitteelt.

De in de tabel weergegeven getaxeerde schadebedragen door BIJ12 Faunazaken geven een minimale weergave van schade veroorzaakt door kauwen in de provincie Utrecht. De taxaties zijn uitgevoerd door BIJ12 Faunazaken nadat een grondgebruiker een aanvraag tegemoetkoming faunaschade heeft ingediend bij BIJ12 Faunazaken. In 2012 is een piek in de getaxeerde schade door kauwen te zien, welke mogelijk wordt veroorzaakt door de hogere oogstprijzen voor peren dan in andere jaren. De schadecijfers tonen enkel secundaire schade, aangezien de kauw op de landelijke vrijstellingslijst staat en schade door kauwen niet vergoed wordt. Dit betekent dat, bij een schademelding, door de taxateur is geconstateerd dat (een deel) van de schade veroorzaakt is door de kauw.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Appels (€)	75	89	41	0	0	0
Peren (€)	40.408	5.029	392	1.087	530	0
Totaal	40.483	5.118	433	1.087	530	0

Figuur 2 : Overzicht van de getaxeerde schadetegemoetkomingen veroorzaakt door kauwen per jaar (Bron: BIJ12 Faunazaken, database april 2018).

Resultaten evaluatie en gevoerde beheer

Het Faunabeheerplan 2014–2019 had als doelstelling om de door kauwen veroorzaakte landbouwschade terug te brengen tot een bedrag van ongeveer € 3.700,- per jaar. Doordat de schadecijfers van BIJ12 Faunazaken maar een beperkt deel van de werkelijke schade weergeeft kan er niet getoetst worden of de doelstelling behaald is.

Overzicht gedode dieren

Het aantal geschoten dieren is in de jaren 2016 en 2017 ten opzichte van voorgaande jaren sterk toegenomen. Het is aannemelijk dat deze toename het gevolg is van een toename in registratie en niet een toename van afschot. Tot 2017 was de registratie van landelijk vrijgestelde diersoorten niet verplicht. In aanloop van de nieuwe wetgeving zijn uitvoerders begonnen met het registreren en communiceren van hun activiteiten. In 2017 is naast afschot op basis van de landelijke vrijstelling gebruik gemaakt van de ontheffing vangkooi kauw. Er zijn in totaal 12 kauwen gevangen met een vangkooi.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
WBE						
Eem, De	2	0	2	37	81	50
Kromme Rijn-Gebied	40	228	206	58	187	210
Lage Vuursche	0	0	0	0	0	0
Lopikerwaard	41	239	169	176	306	413
Noorderpark	53	16	269	356	390	177
Schaffelaar, De	0	0	0	0	97	134
Tussen Vecht en Oude Rijn	0	13	52	3	71	224
Vecht en Veenstreek	5	2	15	10	129	243
Vijfheerenlanden	0	0	13	4	17	73
Ongeclassificeerd	0	4	0	58	239	205
TOTAAL UTRECHT	145	498	726	702	1.567	1.792

Figuur 3 : Overzicht van aantal gedode kauwen weergegeven per WBE, 2012-2017 (Bron: FBE Utrecht).

Gebruik vangkooi

Om belangrijke schade aan gewassen te kunnen beperken en te voorkomen is naast de mogelijkheid tot afschot op basis van de landelijke vrijstelling en het inzetten van werende middelen ook de inzet van een vangkooi wenselijk, dit om lokaal de stand voldoende te kunnen verlagen. Kauwen hebben vaste territoria waardoor het verlagen van een populatie nabij schadegevoelige gewassen langdurig schade kan voorkomen. Met het gebruik van vangkooien wordt door de uitvoerder rekening gehouden met de sociale structuur van kauwen. Dit doet hij mede door gebruik te maken van een levende lokvogel, waardoor negatieve associatie minder snel plaats vindt en zo effectiever een populatie kan worden gereduceerd. Dagelijkse controle is verplicht op basis van de voorschriften.

Preventieve maatregelen

Preventieve verjagingsmiddelen zijn wisselend effectief en gewenning kan snel ontstaan. Afweermethoden kunnen gericht zijn op visuele afschrikking door het nabootsen van predatoren of dode soortgenoten. Andere middelen zijn gericht op akoestische afschrikkingmethoden zoals knallen, ratels of geluiden van roofdieren. Ook is het mogelijk landschappelijke elementen aan te passen zodat predatoren worden gefaciliteerd en vogels kwetsbaarder zijn tijdens het foerageren. Denk hierbij aan palen waarvandaan roofvogels kunnen jagen en onoverzichtelijke struwelen waardoor foeragerende vogels minder overzicht hebben op mogelijke predatoren. Effectiviteit van deze methoden op specifiek kraaiachtigen is tot heden nog niet onderzocht. Bij alle

verjagingsmiddelen is het van groot belang om al vroeg in het jaar preventieve middelen te plaatsen om zo het habitat onaantrekkelijk te maken voordat schade ontstaat.

Middelen

In artikel 3.25, eerste lid, van de wet is bepaald dat bij het verlenen van een ontheffing de middelen worden aangewezen die voor het vangen en doden van dieren mogen worden gebruikt. Op grond van het derde lid van dit artikel worden slechts middelen aangewezen die nadelige gevolgen voor het welzijn van dieren voorkomen, dan wel beperken. De toegestane middelen zijn nader gespecificeerd bij deze ontheffing en in de gebruiksvoorschriften ontheffinggebruiker.

Duur en perioden

Er wordt ontheffing gevraagd om in de periode 1 januari t/m 31 december gebruik te mogen maken van het geweer bij het uitvoeren van ondersteunend afschot bij verjaging gedurende het uur voor zonsopkomst en het uur na zonsondergang.. Dit is verboden op grond van artikel 3.16, eerste lid, onder a van het Besluit natuurbescherming. In artikel 3.26, derde lid van de wet is bepaald dat bij het verlenen van een ontheffing, genoemd in artikel 3.25, eerste lid van de wet, ook ontheffing kan worden verleend van dit verbod. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de belangen van veiligheid, volksgezondheid, (dieren) welzijn en milieu. Daarnaast wordt er ontheffing gevraagd voor gebruik van vangkooien in de periode van 1 juni t/m 31 oktober in of in de nabijheid van fruitteeltbedrijven

VI. Conclusie

Uit het faunabeheerplan is gebleken dat de doelstellingen voor deze soort kunnen worden behaald zonder afschot in de schemerperiode. Er is verder geen onderbouwing aangeleverd waarom deze (aanvullende) methode wel noodzakelijk moet worden geacht. De enkele stelling dat kauwen ook in de schemerperiode foerageren is hiervoor onvoldoende. Daarom zien wij geen aanleiding om afschot voor zonsop- en na zonsondergang toe te staan.

Ten aanzien van de het jachtveldvereiste merken wij het volgende op. Er wordt geen soortspecifieke onderbouwing aangeleverd waarom dit in zijn algemeenheid, voor de hele provincie, noodzakelijk is. Wij zien daarom geen aanleiding dit toe te staan.

Het faunabeheerplan bevat enkel schadegegevens voor schade aan fruit in de wildbeheereenheden Kromme Rijn-gebied en Tussen Vecht en Oude Rijn. Nu de noodzaak van de (aanvullende) inzet van vangkooien verder niet wordt onderbouwd, wordt alleen ontheffing verleend voor de bovengenoemde wildbeheereenheden.

Op basis van de schadecijfers is, naar ons oordeel, de dreiging van belangrijke schade alleen aangetoond voor de fruitsoort peer, voor de periode juli/augustus. De ontheffing zal dan ook hiertoe worden beperkt.

Gevangen kauwen worden niet beschouwd als in nood verkerende vogels. Dit betekent dat, bij gebreke aan andere toegestane middelen en dodingsmethoden, deze vogels alleen mogen worden gedood middels het geweer, waaronder begrepen een luchtdrukgeweer mits hiermee is voldaan aan de wettelijk vereisten ten aanzien van dit middel en de gebruikte munitie. Gebruik van slag-, snij en steekwapens, alsmede cervicale dislocatie is alleen toegestaan bij in nood verkerende, gewonde exemplaren.

VII. Voorschriften

Aan het gebruik van deze ontheffing zijn nadere voorschriften verbonden. Deze vindt u in bijlage A.

VIII. Rechtsmiddelen

Ten aanzien van de rechtsmiddelen verwijzen wij naar de beslissing op het bezwaarschrift van heden

IX. Overleg en informatie

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 5.1.2.e

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen 1

5.1.2.e

5.1.2.e

Domein Landelijke Leefomgeving

BIJLAGE

Voorschriften verbonden aan het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 25 mei 2021, zaaknummer Z-WNB-BSB-2020-0915.

Naast de wettelijke voorschriften voortvloeiend uit de Wet natuurbescherming zijn op grond van artikel 5.3 Wnb de volgende voorschriften verbonden:

Gebruiksvoorschriften ontheffinggebruiker

Door gebruikmaking van deze ontheffing verklaard ontheffinggebruiker kennis genomen te hebben van de inhoud van op deze ontheffing van toepassing zijnde Gebruikersvoorschriften, Algemene Voorschriften FBE Utrecht en de Begrippenlijst, zoals deze van toepassing zijn op het moment dat van deze ontheffing gebruik wordt gemaakt. De Gebruikersvoorschriften ontheffinggebruiker, Algemene Voorschriften FBE Utrecht en de begrippenlijst, welke te raadplegen zijn op de website www.fbeutrecht.nl en www.provincie-utrecht.nl, worden hier als herhaald en ingelast beschouwd.

Reikwijdte

De ontheffing geldt voor de wildbeheereenheden Kromme Rijn-gebied en Tussen Vecht en Oude Rijn voor de duur van het Faunabeheerplan 2019-2025.

Specifieke voorschriften

1. De ontheffing geldt in de periode 1 juli t/m 31 augustus voor het vangen met behulp van vangkooien en het doden van de beschermde diersoort kauw (*Corvus monedula*), om schade aan fruitteelt te voorkomen.
2. De ontheffing geldt alleen voor percelen met rijpend fruit (te weten: peer) en de direct daaraan grenzende percelen.
3. Het gebruik van het geweer is niet toegestaan op de dagen zoals vermeld in de gebruiksvoorschriften ontheffinggebruiker.
4. Het gebruik van luchtdrukwapens is toegestaan om een gevangen dier te doden, ook op onder 3 uitgesloten dagen.
5. Het gebruik van lokvogels is toegestaan mits voorzien van een gesloten pootring.
6. De vangkooi dient dagelijks te worden gecontroleerd op vangsten.
7. Er dient ten alle tijden vers drinkwater in de vangkooi aanwezig te zijn.
8. Het gebruik van slag, snij- of steekwapens en geweer is toegestaan voor het doden van in nood verkerende, gewonde vogels.
9. Het doden door middel van cervicale dislocatie geldt alleen voor het doden van in nood verkerende, gewonde vogels van een omvang kleiner dan of gelijk aan eenden.
10. Alle gevangen vogels waarvoor geen ontheffing is verleend voor dit middel, dienen tijdens de dagelijkse controle direct vrijgelaten te worden.
11. Voordat gebruik gemaakt wordt van deze ontheffing dienen de locaties van de vangkooien bekend gemaakt te worden bij de FBE.

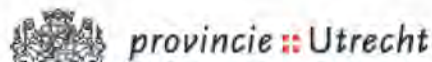
From: "Servicebureau"
Sent: Fri, 28 May 2021 13:31:48 +0200
To: "info@fbeutrecht.nl" <info@fbeutrecht.nl>
Subject: Beslissing op bezwaar 8225BA70
Attachments: Beslissing op bezwaar 8225BA70.pdf
Categories: 5.1.2.e

Geachte Faunabeheereenheid Utrecht,

Bijgaand ontvangt u een afschrift van onze beslissing op bezwaar, betreffende het namens Stichting Animal Rights en Stichting Fauna4Life ingediende bezwaarschrift van 12 oktober 2020 aangevuld bij brief d.d. 15 november 2020, gericht tegen ons besluit van 31 augustus 2020, met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0900.

Met vriendelijke groet,

Servicebureau
Team Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving



Archimedeslaan 6 | Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht

T (5.1.2.e)

www.provincie-utrecht.nl

twitter.com/ProvUtrecht

[Aanvraagformulier Wet Natuurbescherming](#)

Alle bekendmakingen kunt u bekijken op <http://www.officielebekendmakingen.nl/>

**AANTEKENEN**

Stichting Animal Rights en Stichting Fauna4Life
 P/A Utopie advocaten
 T.a.v. 5.1.2.e
 Postbus 87
 2501 CD DEN HAAG

DATUM	25 mei 2021	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap (VVN)
NUMMER	8225BA70	REFERENTIE	Servicebureau
UW BRIEF VAN	12 oktober 2020	DOORKIESNUMMER	5.1.2.e
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	- advies en verslag hoorzitting - aangepaste ontheffing	ONDERWERP	Beslissing op bezwaar

Geachte 5.1.2.e

onderstaand treft u aan onze beslissing op het door u namens (i) Stichting Animal Rights en (ii) Stichting Fauna4Life (hierna samen ook: 'bezwaarmakers') ingediende bezwaarschrift van 12 oktober 2020 aangevuld bij brief d.d. 15 november 2020, gericht tegen ons besluit van 31 augustus 2020, met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0900, waarbij aan de Faunabeheereenheid Utrecht op basis van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontheffing is verleend ex artikel 3.8 Wnb in samenhang met artikel 3.10 Wnb voor het afschot van wilde zwijnen (*Sus scrofa*) in de provincie Utrecht.

Ontheffing wild zwijn

Deze ontheffing is verleend voor de duur van het Faunabeheerplan 2019-2025 (hierna: FBP). De ontheffing is verleend voor de hierna genoemde verbodsbepaling en genoemde soort onder de voorwaarden zoals eveneens genoemd:

- Artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wnb voor het jaarrond beperken van de populatie wilde zwijnen (*Sus scrofa*) in de provincie Utrecht;
- Artikel 3.26, eerste lid, aanhef en onder b, Wnb voor wat betreft het gebruik van het geweer;
- Artikel 3.12, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming (Bnb), voor wat betreft het gebruik van het geweer in een veld kleiner dan 40 ha.;
- Artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, Bnb, voor wat betreft het gebruik van een geweer, bij zieke, gewonde, gebrekkige en in nood verkerende dieren, in de periode tussen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopgang;
- Artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, Bnb, voor wat betreft het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, Wnb;
- Artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder c, van de wet voor wat betreft het voorzien van het geweer van een restlichtversterker, warmtebeeldkijker en geluidsdemper als bedoeld in artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming;



- Daarnaast wordt het gebruik van lokvoer/ lokmiddelen/ slag-, snij- en steekwapens / honden ook toegestaan met deze ontheffing, onder de voorwaarden zoals in de ontheffing opgenomen.

De ontheffing geldt jaarrond voor de duur van het Faunabeheerplan 2019-2025. De ontheffing is verleend voor het gehele werkgebied van de FBE van de provincie Utrecht. Deze ontheffing vervangt de ontheffing van 6 augustus 2020 met nummer 8212FA3C. De ontheffing van 6 augustus 2020 is ingetrokken in het primaire besluit.

Het wild zwijn komt voor op de Veluwe, in Limburg, Noord-Brabant en bij Nijmegen. In Utrecht zijn tot op heden geen populaties van wilde zwijnen gevestigd. Wel zijn er meerdere waarnemingen van rondzwervende wilde zwijnen in de provincie geweest. De wilde zwijnenpopulatie in Nederland neemt toe. De provincie Utrecht streeft een nulstand na. Dat houdt in dat de provincie streeft naar het minimaal houden van de schade door wilde zwijnen door een actieve bestrijding van wilde zwijnen door middel van afschot.

I Beslissing

In onze vergadering van vandaag hebben wij besloten:

- De bezwaren tegen ons besluit van 31 augustus 2020 gedeeltelijk gegrond te verklaren en het bestreden besluit aan te passen. Het aangepaste besluit is als bijlage bijgevoegd.
- Het verzoek om vergoeding van de in de bezwaarfase gemaakte kosten van rechtsbijstand toe te kennen. Aan u wordt een bedrag toegekend van €1.068,00 (zijnde twee punten).

II Motivering beslissing

De Awb-adviescommissie van provinciale staten en gedeputeerde staten van Utrecht (hierna: de commissie) heeft op 25 januari 2021 haar advies (nr. BZW.20.055.001) uitgebracht. Wij kunnen ons deels vinden in het advies. Hieronder zullen wij de verschillende onderdelen van het advies bespreken en aangeven of wij dit advies overnemen of hiervan afwijken. Daarbij gaan wij tevens in op de ingebrachte bezwaargronden.

In het hiernavolgende worden steeds eerst de bezwaargronden kort samengevat en vervolgens een reactie op de bezwaren gegeven zoals hiervoor beschreven.

Belangrijke schade

Bezwaar:

In het bezwaarschrift wordt gesteld dat er is sprake van strijdigheid met de Beleidsregels, omdat er in de ontheffing belangen worden genoemd die niet in de Beleidsregels staan.

De commissie merkt op dat in het primaire besluit niet is onderbouwd op welke wijze de genoemde belangen 'het belang van het voorkomen van concurrentie met aanwezige natuurwaarden' (artikel 3.17 eerste lid, sub c ten eerste jo sub b ten eerste Wnb) en d) 'het belang van het voorkomen van onnodig lijden van zieke en gewonde dieren' (artikel 3.17, eerste lid, sub c ten derde Wnb)' wordt geschaad door wilde zwijnen.

Reactie:

In de beleidsregels schadebestrijding per diersoort worden onder het kopje "soorten schade en schadeverleden" enkele voorbeelden genoemd van soorten schade die zich voor kunnen doen. Het betreft echter geen limitatieve opsomming van belangen waarvoor ontheffing kan worden verleend. Zoals blijkt uit het beleidskader zijn er ook andere redenen voor het nulstandbeleid, te weten o.a. veterinaire risico's. Van een strijdigheid met onze beleidsregels is dan ook geen sprake.

Bij hoge dichtheden kunnen wilde zwijnen een grote, negatieve impact hebben op de biodiversiteit. De belangrijkste effecten die wilde zwijnen hebben, worden veroorzaakt door vraat en wroetgedrag. Directe effecten worden veroorzaakt door vraat aan flora en paddenstoelen en predatie van o.a. nesten van groundbroedende vogels en van



hagedissen. Indirecte effecten worden veroorzaakt door wroeten met gevolgen voor de vegetatie (verjonging en groei). Het belang van het voorkomen van onnodig lijden van zieke en gewonde dieren ziet op de soort zelf. Hiermee kunnen gewonde en zieke zwijnen worden geschoten om ze uit hun lijden te verlossen.

Belangen

Bezwaar:

De tweede grond van het bezwaarschrift richt zich tegen het door het college onvoldoende concreet en overtuigend onderbouwen van de stelling dat de, in zowel de beleidsregels als het besluit genoemde, belangen en redenen in het gedrang zijn. De commissie adviseert in de beslissing op het bezwaarschrift beter toe te lichten en aannemelijk maken dat er een reëel verband is tussen dreigende schade door wilde zwijnen deze belangen. Tevens adviseert zij, gelet op het belang uit artikel 3.10, tweede lid, sub c van de Wnb, onderzoek doen naar de minimale draagkracht van de gebieden in de provincie Utrecht waar het wild zwijn zich zou kunnen begeven.

Reactie:

In het Faunabeheerplan is aangegeven welke belangen er bij deze soort spelen (schade aan vee, landbouwschade, schade aan flora en fauna en risico's voor de verkeersveiligheid). Dit is voor de Utrechtse situatie niet verder uitgewerkt in het plan omdat dergelijke schade tot nu toe nauwelijks is opgetreden vanwege het nulstandbeleid. Dit betekent niet dat er in Utrecht geen reëel risico van belangrijke schade is. Hiervoor kan worden verwezen naar de schade aan gewassen in Gelderland (tussen de € 22.000,- en € 130.000,- per jaar). Het aantal aanrijdingen met Wilde zwijnen in deze provincie is ook aanzienlijk en varieert er van 201 tot 666 per jaar. De situatie in Brabant en Limburg (buiten de aangewezen leefgebieden) laat zien dat, wanneer deze soort zich in een nieuw gebied vestigt, de aantallen en daarmee de schade snel kunnen toenemen en beheer lastig is. Het is dan ook zeer waarschijnlijk dat wanneer de soort in Utrecht voet aan de grond krijgt, ook hier belangrijke schade aan gewassen en gevaar voor de verkeersveiligheid zal ontstaan.

De dreiging van Afrikaanse varkenspest (AVP) vanuit Oost-Europa die zijn opmars maakt richting West-Europa is een andere belangrijke reden om direct te willen kunnen ingrijpen. Recentelijk is de Afrikaanse varkenspest aangetroffen bij wilde zwijnen in de Belgische Ardennen. In dit kader zijn er afspraken gemaakt tussen provincies en het ministerie van LNV. Binnen deze afspraken is overeengekomen om als preventieve maatregel in te zetten op het verlagen van de populatie wilde zwijnen buiten de leefgebieden, zodat de kans op insleep van Afrikaanse varkenspest via wilde zwijnen wordt verminderd. Daarnaast kunnen de Wilde zwijnen ook andere ziektes verspreiden (bijvoorbeeld mond-en-klauwzeer of de klassieke varkenspest). Een uitbraak van deze ziektes kan grote gevolgen hebben voor de varkenshouderij in onze provincie. Vanuit veterinaire oogpunt en ter voorkoming van schade is het van groot belang dat de nulstand wordt gehandhaafd en zo spoedig mogelijk wordt ingegrepen indien de wilde zwijnen in Utrecht gesignaleerd worden.

Nader onderzoek naar de minimale draagkracht van de gebieden in de provincie Utrecht waar het wild zwijn zich zou kunnen begeven achten wij niet noodzakelijk nu er geen ontheffing is verleend op basis van dit belang. De draagkracht is ook niet relevant nu wij voor deze soort een nulstandbeleid hanteren.

Andere bevredigende oplossing

Bezwaar:

Bezwaarmakers stellen dat er andere bevredigende oplossingen mogelijk waren.

Reactie:

De noodzaak van deze ontheffing is gelegen in het feit dat de provincie heeft gekozen voor een nulstandbeleid vanwege de hiervoor al benoemde (schade)risico's. Het is in andere provincies gebleken dat, indien de soort zich eenmaal heeft gevestigd, het, vanwege onder andere de verborgen levenswijze, heel moeilijk is om de (groei van de) populatie in te perken. Om deze reden willen wij, middels het nulstandbeleid en deze ontheffing voorkomen dat de soort hier voet aan de grond krijgt.

Om dit doel te bereiken zijn er geen andere oplossingen mogelijk dan afschot. De soort heeft hier immers geen natuurlijke vijanden. Nu het beleid erop is gericht om geen wilde zwijnen in de provincie te hebben, is het nemen



van preventieve maatregelen niet aan de orde. In redelijkheid kan niet worden geveerd dat er allerlei maatregelen worden getroffen voor het geval dat een wild zwijn onze provincie bereikt. Bovendien is door hun mobiliteit vooraf ook niet goed in te schatten waar de schade zich zal voordoen en waar dergelijke maatregelen getroffen zouden moeten worden.

Effectiviteit ontheffing

Bezwaar:

Bezwaarmakers zijn van oordeel dat GS de noodzaak en effectiviteit van de ontheffing niet hebben aangetoond.

De commissie adviseert in de beslissingen op bezwaar nader waarom de ontheffing nog steeds noodzakelijk en effectief is door nader onderzoek te doen over de situatie in de eigen provincie. Volgens de commissie is het niet voldoende te verwijzen naar de situatie bij andere provincies. Tevens zouden de gegevens verouderd zijn.

Reactie:

De noodzaak om de ontheffing te verlenen wordt hierboven onderbouwd. Een andere optie om de nulstand te realiseren is er niet. Wat de effectiviteit betreft merken wij op dat het nulstandbeleid tot nu toe heeft gewerkt. De exemplaren die in de provincie zijn gesignaleerd zijn geschoten waardoor de soort zich nog niet heeft kunnen vestigen. Ook is er nagenoeg geen schade door zwijnen geregistreerd.

Het advies om nader onderzoek naar de Utrechtse situatie te verrichten wordt niet opgevolgd. Vanwege het gevoerde nulstandbeleid komt deze soort hier niet voor en treedt er ook (nagenoeg) geen schade op. Specifiek onderzoek naar deze situatie is dan ook niet zinvol. De gegevens uit andere provincies (met name Gelderland) volstaan om de schadedreiging aannemelijk te maken en zijn, naar ons oordeel, voldoende actueel. Wij geven geen aanleiding te veronderstellen dat de schadedreiging nadien is gewijzigd. Deze situatie is niet te vergelijken met de eisen die worden gesteld aan ecologisch onderzoek in het kader van ruimtelijke ingrepen. Het aantonen van de aanwezigheid of afwezigheid van soorten is immers heel wat anders dan het vaststellen van een schaderisico.

Nulstand

Bezwaar:

Bezwaarmakers overwegen daarnaast dat de nulstand zoals genoemd in het bestreden besluit niet een in de wet genoemde reden of belang is. De nulstand kan om deze reden naar het oordeel van bezwaarmakers nooit het doel zijn van het verlenen van een ontheffing. Het streven naar een nulstand is in casu alleen gerechtvaardigd als middel en dan alleen wanneer het college aantoont dat het noodzakelijk is om alle zwijnen in de provincie te doden om de in de beleidsregels genoemde belangen te beschermen.

Reactie:

Wij merken als eerste op dat het nulstandsbeleid voor wilde zwijnen als zodanig hier niet aan de orde is. Aan de orde is de onderhavige ontheffing die weliswaar is gebaseerd op dit beleid, maar waarvoor een eigen afweging is gemaakt.

In het verleden zijn tussen provincies en Rijk afspraken zijn gemaakt over een nulstandbeleid. Dit betekent dat buiten de vastgestelde leefgebieden (De Meinweg in Limburg en de Veluwe in Gelderland) geen wilde zwijnen mochten voorkomen. Dit is neergelegd in de Nota Jacht en Wildbeheer uit 1993. Dit was dus rijksbeleid waar de provincies zich destijds aan hebben geconformeerd. In 2012 is door ons de Beleidsnota Edelhert, Damhert en Wild zwijn vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de provincie Utrecht vanwege het risico van landbouwschade, veterinaire risico's, risico's voor de verkeersveiligheid en mogelijke risico's voor natuurwaarden ook een nulstand nastreeft.

In de wetsgeschiedenis van de Wnb wordt ook naar het nulstandbeleid verwezen: *"In gebieden waarvoor het nulstandbeleid ten aanzien van wilde zwijnen geldt, zal de jachthouder ten aanzien van wilde zwijnen redelijkerwijs alles in het werk moeten stellen om het aantal tot nul terug te brengen; in dat geval zal voor het wilde zwijn de hiervoor besproken 'redelijke wildstand' overigens ook nul bedragen."* (zie: Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 33 348, nr. 3, p. 172)



Het nulstandbeleid is ook overgenomen in het Beleidskader Wet Natuurbescherming Provincie Utrecht (vastgesteld door provinciale staten op 12 december 2016).

De verleende ontheffing dient ter uitvoering hiervan. Deze is niet gebaseerd op het nulstandbeleid als zelfstandig belang maar (o.a.) op de belangen van het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen en vee en het voorkomen van verkeersongevallen (openbare veiligheid). Dit zijn wel wettelijke belangen waarop een ontheffing gebaseerd kan worden. Dat wilde zwijnen door vraat en woelen belangrijke schade kunnen aanrichten aan landbouwgewassen is bekend en ook terug te zien in de schadecijfers bij andere provincies. Dit geldt ook voor het risico op verkeersongevallen.

Overige onderdelen commissie

In het advies van de commissie wordt naast ingegaan op de bezwaargronden nog een aantal adviezen gegeven die wij in het kader van de volledige heroverweging in deze beslissing op bezwaar zullen betrekken.

- De commissie overweegt dat de ontheffing toestaat dat het afschot vanaf een uur voor zonsopgang en tot een uur na zonsondergang mogelijk is, dit wijkt van het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht waarin voor de winterperiode (een half uur voor zonsopgang en een half uur na zonsondergang) wordt genoemd.
- De commissie merkt op dat in voorschrift 6 een nader afwegingsmoment is opgenomen voor het gebruik van de ontheffing waartegen belanghebbenden geen rechtsmiddelen kunnen aanwenden. De commissie verzoekt dit voorschrift te schrappen, omdat dit onvoldoende rechtszekerheid biedt aan belanghebbenden.

Reactie:

- Hoe de commissie tot de conclusie ten aanzien van het tijdstip komt is ons onduidelijk. In supplement c, van het beleidskader, is bij het wild zwijn, onder het kopje 'ontheffingsperiode(n) en tijdstippen', opgenomen: *"Het gehele jaar. Van een uur voor zonsopgang tot 1 uur na zonsondergang"*. (p. 293). Wij zien geen aanleiding om dit aan te passen.
- Na heroverweging komen wij tot de conclusie dat dit voorschrift tot rechtsonzekerheid kan leiden. Daarom zullen wij deze aanpassen door dit onderdeel te verwijderen.

III Beroep/voorlopige voorziening

Belanghebbenden kunnen, binnen zes weken na de verzenddatum van dit besluit, beroep instellen bij de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA, Utrecht. Voor het in behandeling nemen van het beroep is een griffierecht verschuldigd.

Indien beroep is ingesteld, kan ook om een voorlopige voorziening worden gevraagd als er tijdelijk maatregelen nodig zijn waarmee niet tot de uitspraak op het beroepschrift kan worden gewacht. Het verzoek moet worden gedaan bij de voorzieningenrechter van de Sector bestuursrecht van de Rechtbank Midden-Nederland. Voor het in behandeling nemen van het verzoek om voorlopige voorziening is ook griffierecht verschuldigd.

IV Afschrift

Een afschrift van dit besluit met het bijbehorende advies van de Awb-adviescommissie van PS en GS wordt gezonden aan

- Fauna-beheereenheid Utrecht
- Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD);
- Voorzitter en leden van de Awb-adviescommissie van PS en GS.



Contactpersoon

Misschien heeft u vragen of opmerkingen over dit besluit. Als dit het geval is, kunt u contact opnemen met het Servicebureau van team Vergunningverlening Natuur en Landschap, telefonisch bereikbaar onder nummer

5.1.2.e of via Servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

5.1.2.e

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

5.1.2.e

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

AWB-ADVIESCOMMISSIE VAN PS EN GS

Aan: Gedeputeerde staten van Utrecht
Onderwerp: Advies over het bezwaarschrift van Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights tegen de aan Stichting Faunabeheereenheid Utrecht verleende ontheffingen op grond van de Wet natuurbescherming van 31 augustus 2020 voor doden van wilde zwijnen
Datum: 25 januari 2021
Nummer: BZW.20.055.001

Samenvatting van het advies

De commissie adviseert:

- a. nader onderzoek te doen naar de noodzaak en effectiviteit van bejaging van wilde zwijnen om belangrijke schade aan landbouwgewassen, concurrentie met al aanwezige natuurwaarden en verkeersongevallen te voorkomen;
- b. als blijkt dat het bejagen van wilde zwijnen niet noodzakelijk en effectief is, het bestreden besluit te herroepen en de gevraagde ontheffing te weigeren;
- c. in ieder geval de geconstateerde gebreken in het bestreden besluit te herstellen;
- d. voor de motivering van de beslissing op het bezwaar, met toepassing van artikel 3:49 van de Algemene wet bestuursrecht, te verwijzen naar dit advies van de commissie.

De commissie verzoekt om haar een afschrift van de beslissingen op het bezwaarschrift te sturen.

1. Wettelijk kader

De wettelijke voorschriften, die in dit advies worden genoemd, zijn als bijlage 1 bij dit advies gevoegd.

2. Feiten

Het wild zwijn komt voor op de Veluwe, in Limburg, Noord-Brabant en bij Nijmegen. In Utrecht zijn tot op heden geen gevestigde populaties van wilde zwijnen. Wel zijn er meerdere waarnemingen van rondzwervende wilde zwijnen in de provincie geweest. De wilde zwijnenpopulatie in Nederland neemt toe.

Wilde zwijnen kunnen op het land en in de stad flinke schade aanrichten met inbegrip van sportterreinen, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen.

De provincie Utrecht streeft een nulstand na. Dat houdt in dat de provincie streeft naar het minimaal houden van de schade door wilde zwijnen door een actieve bestrijding van wilde zwijnen door middel van afschot. De gunstige staat van instandhouding van de soort wordt gegarandeerd door het voortbestaan van de populaties binnen de drie leefgebieden (Veluwe, Meinweg en Meerlebroek).¹

Gedeputeerde staten van Utrecht (hierna: GS) hebben bij besluit van 31 augustus 2020 (zaaknummer Z-WNB-BSB-2020-0900) een gewijzigde ontheffing verleend aan Stichting Faunabeheereenheid Utrecht op grond van artikel 3.8 en artikel 3.10, tweede lid van de Wet natuurbescherming (verder: Wnb).

De aanvraag heeft betrekking op de ontheffing van het verbod in de Wnb op het jaarrond doden van de populatie wilde zwijnen met een geweer. De ontheffingen zouden nodig zijn in het belang van de verkeersveiligheid, het voorkomen van belangrijke schade aan landbouwgewassen en om concurrentie met al aanwezige natuurwaarden te voorkomen (zoals nader omschreven in hoofdstuk 7.3 van het Faunabeheerplan 2019-2025, hierna: FBP). Tot slot zou de ontheffing nodig zijn voor het voorkomen van onnodig lijden van zieke, gewonde, gebrekkige en in nood verkerende wilde zwijnen. De geldigheidsduur van de ontheffingen is de looptijd van het FBP.

Tegen het genoemde besluit is een bezwaarschrift ingediend door Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights, namens dezen Utopie Advocaten, op 15 oktober 2020. Op 12 oktober 2020 is het bezwaarschrift aangeboden aan PostNL en aangetekend verzonden (zie het verzendbewijs in het dossier). Aanvullende stukken ontvingen wij op 1 november 2020.

¹ Ministerie LNV, Plan van aanpak Bestrijding van een besmetting van wilde zwijnen met Afrikaanse varkenspest, 12 oktober 2018 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2018/11/12/plan-van-aanpak-informatie-nulstandsbeleid-wilde-zwijnen>). Toelichting nulstandsbeleid wilde zwijnen (<https://edepot.wur.nl/464210>). Geraadpleegd op 18 januari 2021.

Bij brief van 27 november 2020 hebben GS op het bezwaarschrift gereageerd.
Een minnelijke oplossing tussen de partijen was niet mogelijk.

De Awb-adviescommissie van PS en GS (hierna: commissie) heeft op 15 december 2020 bezwaarmakers, Stichting Faunabeheereenheid en de vertegenwoordigers van GS gehoord tijdens een hoorzitting. Het verslag van de hoorzitting en de pleitnota van bezwaarmakers is bij dit advies gevoegd als biilage 2.

3. Het standpunt van partijen

Het standpunt van Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights

Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights brengen – kort samengevat – de volgende bezwaren naar voren tegen het bestreden besluit:

1. Er is sprake van strijdigheid met de Beleidsregels, omdat er in de ontheffing belangen worden genoemd die niet in de Beleidsregels staan
2. GS hebben noodzaak en effectiviteit van de ontheffing niet aangetoond.
3. Er waren andere bevredigende oplossingen mogelijk.

Het standpunt van GS

In hun reactie overwegen GS – kort samengevat – het volgende:

1. Er is geen strijdigheid met de beleidsregels, omdat onder schadebestrijding per diersoort een niet-limitatieve opsomming wordt gegeven van de soorten schade die zich voor kunnen doen.
2. In het bestreden besluit is het reëel risico van schade weliswaar summier beschreven, maar wel aanwezig. Noodzaak en effectiviteit kunnen in de beslissing op bezwaar uitgebreider worden gemotiveerd.
3. Het beleid is erop gericht om geen wilde zwijnen in de provincie Utrecht te hebben. Om die reden zijn preventieve maatregelen niet aan de orde. Verder is het niet redelijk om allerlei maatregelen te treffen voor het geval een wild zwijn in de provincie Utrecht arriveert.

4. De overwegingen van de commissie

Belangen

- 4.1. De commissie overweegt dat met de ontheffing diverse belangen zijn gediend. In de ontheffing noemen GS: a) het belang van verkeersveiligheid (correspondeert met het belang van openbare veiligheid uit artikel 3.17, eerste lid, sub c ten eerste jo sub b, ten derde Wnb); b) het belang van het voorkomen van ernstige schade aan gewassen e.d. (artikel 3.17, eerste lid, sub c ten eerste jo sub b, ten tweede Wnb); c) het belang van het voorkomen van schade of overlast (artikel 3.17 eerste lid, sub c, ten tweede Wnb); het belang van het voorkomen van concurrentie met aanwezige natuurwaarden (artikel 3.17 eerste lid, sub c ten eerste jo sub b ten eerste Wnb) en d) het belang van het voorkomen van onnodig lijden van zieke en gewonde dieren (artikel 3.17, eerste lid, sub c ten derde Wnb).
- 4.2. De commissie merkt over deze belangen op dat GS in de ontheffing niet hebben onderbouwd hoe die belangen dan geschaad kunnen worden door wilde zwijnen. Tijdens de hoorzitting hebben GS wel toegelicht wat de natuurwaarden zijn (jonge houtopstallen, hazelworm, zandhagedis, omwoeling heide gronden) die kunnen worden geschaad door wilde zwijnen.
- 4.3. Tot slot merkt de commissie over de opsomming van belangen in het Beleidskader Wet natuurbescherming (2016) op dat provinciale staten die niet hebben uitgewerkt wat betreft het voorkomen van schade door wilde zwijnen. Daardoor zullen GS per ontheffing moeten uitwerken op welke manier een in de Wnb genoemd belang kan worden geschaad door de komst van het wild zwijn binnen de provincie Utrecht. De commissie adviseert dat GS in de beslissing op het bezwaarschrift beter toelichten en aannemelijk maken dat er een reëel verband is tussen dreigende schade door wilde zwijnen en die genoemde belangen.

Noodzaak en effectiviteit

- 4.4. De commissie overweegt dat voor de vraag of er een reëel risico op dreiging bestaat voor belangrijke schade aan gewassen en door aanrijdingen van wilde zwijnen GS zich in het bestreden besluit van 31 augustus 2020 hebben gebaseerd op cijfers in het huidige FBP en de situatie in andere provincies zoals Gelderland. GS baseerden zich bij de voorbereiding op het bestreden besluit op gegevens uit 1) de ministeriële Nota Jacht en Wildbeheer (1993) en het oude FBP, 2) de Beleidsnota Edelhert, Damhert en Wild zwijn 3) gegevens over jaarlijkse schade aan gewassen door wilde zwijnen en jaarlijkse aanrijdingen met wilde zwijnen in Gelderland en 4) gegevens over de opmars van de Afrikaanse varkenspest en andere ziekten met een veterinair risico.

- 4.5. De commissie overweegt dat GS er in hun schriftelijke reactie en tijdens de hoorzitting verder op hebben gewezen dat preventieve maatregelen niet aan de orde zijn, omdat indertijd is gekozen voor de nuloptie.
- 4.6. De commissie overweegt met betrekking tot de vraag of het nuloptiebeleid onredelijk is het volgende. Er is geen wettelijke basis voor het provinciale nuloptiebeleid. In het verleden zijn tussen provincies en Rijk afspraken gemaakt over een nulstandbeleid. Dit betekent dat buiten de vastgestelde leefgebieden (De Meinweg in Limburg en de Veluwe in Gelderland) geen wilde zwijnen mochten voorkomen. Dit is neergelegd in de Nota Jacht en Wildbeheer uit 1993. Dit was dus rijksbeleid waar de provincies zich destijds aan hebben geconformeerd. In 2012 is de Beleidsnota Edelhert, Damhert en Wild zwijn vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de provincie Utrecht vanwege het risico van landbouwschade, veterinair risico's, risico's voor de verkeersveiligheid en mogelijke risico's voor natuurwaarden een nulstand nastreeft. In de beleidsnota Flora- en Faunawet Provincie Utrecht 2014 wordt hiernaar verwezen en is het nader uitgewerkt (in bijlage 1.1). Dit is vervolgens weer opgenomen in het Beleidskader Wet Natuurbescherming Provincie Utrecht (vastgesteld door provinciale staten op 12 december 2016). Daarin verwijzen provinciale staten naar de belangen genoemd in de Wnb die een vrijstelling op grond van artikel 3.10 Wnb kunnen rechtvaardigen. Onderdeel van het Beleidskader is Supplement C waarin de "Beleidsregels schadebestrijding per diersoort" zijn opgenomen. In het FBP is over het beheer van de populatie vastgelegd dat beheer noodzakelijk in het belang van de Utrechtse natuurdoelstellingen en ter voorkomen van belangrijke schade. In navolging van de vorige planperiode streeft de Faunabeheereenheid om die reden naar handhaving van het nulstandbeleid, monitoring van de aanwezigheid van wilde zwijnen en indien nodig snelle en adequate verwijdering van wilde zwijnen (pagina 44).
- 4.7. De commissie overweegt dat dit nuloptiebeleid, gelet op de mogelijke gevolgen voor gewassen, verkeersveiligheid, natuur, recreatie en de efficiëntere bestrijding van de Afrikaanse varkenspest, in principe niet in strijd is met de Wnb. De commissie plaatst wel vraagtekens bij de onderbouwing van de huidige ontheffing die is gebaseerd op verouderde gegevens en verder uitsluitend op gegevens van andere provincies, zonder een recent eigen onderzoek. De commissie wijst erop dat de Afdeling bestuursrechtspraak in diverse uitspraken onderzoekt of er objectieve en verifieerbare onderzoeksgegevens aanwezig zijn van gevolgen voor milieu en natuur door voorgenomen activiteiten.²
- 4.8. De commissie adviseert dan ook dat GS in de beslissingen op bezwaar voldoende nauwkeurig en treffend motiveren waarom de ontheffing nog steeds noodzakelijk en effectief is, bijvoorbeeld door gebruik te maken van concrete, recente en onafhankelijke onderzoeksgegevens over de situatie in de eigen provincie. De motivering van het bestreden besluit, dat is gebaseerd op gedateerde onderzoeksgegevens (3 tot 5 jaar oud) die betrekking hebben op andere provincies, is in zoverre niet volledig.
- 4.9. De commissie overweegt nog dat de ontheffing mede op artikel 3.10 Wnb is gebaseerd. In artikel 3.10, tweede lid, sub c van de Wnb is opgenomen dat: "in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen (...) ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden". Gezien dit artikel adviseert de commissie dat GS in elk geval onderzoek doen naar de minimale draagkracht van de gebieden in de provincie Utrecht waar het wild zwijn zich zou kunnen begeven.

Herstel gebreken in beslissing op de bezwaarschriften

- De commissie merkt op dat in het bestreden besluit staat dat afschot vanaf een uur voor zonsopgang en tot een uur na zonsondergang is toegestaan. Dit voorschrift wijkt af van het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht wat betreft de winterperiode (een half uur voor zonsopgang en een half uur na zonsondergang). De commissie verzoekt dit voorschrift in de beslissing op de bezwaarschriften in overeenstemming te brengen met het beleid.
- De commissie merkt op dat in voorschrift 6 een nader afwegingsmoment is opgenomen voor het gebruik van de ontheffing waartegen belanghebbenden geen rechtsmiddelen kunnen aanwenden. De commissie verzoekt dit voorschrift te schrappen, omdat dit onvoldoende rechtszekerheid biedt aan belanghebbenden.

² ABRvS 4 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2621 (doden vleermuis); ABRvS 3 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1183 (doden damhert).

5. Advies

De commissie adviseert:

- a. nader onderzoek te doen naar de noodzaak en effectiviteit van bejaging van wilde zwijnen om belangrijke schade aan landbouwgewassen, concurrentie met al aanwezige natuurwaarden en verkeersongevallen te voorkomen;
- b. als blijkt dat het bejagen van wilde zwijnen niet noodzakelijk en effectief is, het bestreden besluit te herroepen en de gevraagde ontheffing te weigeren;
- c. in ieder geval de geconstateerde gebreken in het bestreden besluit te herstellen;
- d. voor de motivering van de beslissing op het bezwaar, met toepassing van artikel 3:49 van de Algemene wet bestuursrecht, te verwijzen naar dit advies van de commissie.

Dit advies is vastgesteld door de commissie: 5.1.2.e (voorzitter), 5.1.2.e (lid), 5.1.2.e (lid).

Namens de Awb-adviescommissie van PS en GS,

5.1.2.e (secretaris)

5.1.2.e

5.1.2.e

Handtekening voorzitter:

5.1.2.e

Bijlage 1 Relevante wettelijke bepalingen

Wet natuurbescherming

Artikel 3.8

- 1 Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
- (...)
- 5 Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

(...)

Artikel 3.10

- 1 Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - (...)
- 2 Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- h. in het algemeen belang.

{....}

Artikel 3.17

- 1 Ten behoeve van de beperking van de omvang van een populatie van vogels als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, of van dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, verlenen gedeputeerde staten ontheffing als bedoeld artikel 3.3, eerste, vierde en vijfde lid, 3.4, tweede lid, 3.8, eerste en vijfde lid, 3.9, tweede lid, of 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, indien deze beperking nodig is:
 - (...)
 - b. ingeval van dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom, of
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, of
 - c. ingeval dieren van soorten als bedoeld in 3.10, eerste lid, met uitzondering van soorten als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid:
 - 1°. om de redenen genoemd in onderdeel b;
 - 2°. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, industrieterreinen of begraafplaatsen,
 - 3°. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren, en
 - 4°. in het algemeen belang.
- 2 Een ontheffing als bedoeld in het eerste lid wordt verleend aan een faunabeheereenheid, die handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde faunabeheerplan.

(...)

Artikel 3.25

- 1 Bij het verlenen van een ontheffing of vrijstelling als bedoeld in de artikelen 3.3, eerste onderscheidenlijk tweede lid, 3.4, tweede lid, 3.8, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, 3.9, tweede lid, of 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, eerste of tweede lid, en met artikel 3.9, tweede lid, en bij het geven van een opdracht als bedoeld in artikel 3.18, eerste lid, worden de middelen aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde vogels en dieren mogen worden gebruikt.

(...)

Artikel 3.26

- 1 Het is verboden een geweer te gebruiken ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens deze wet:
 - a. zonder een geldige jachtake;
 - b. op gronden, niet zijnde een jachtveld dat voldoet aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur gestelde regels;
 - c. indien de burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor schade waartoe het gebruik van het geweer ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens deze wet aanleiding kan geven, niet is gedekt door een verzekering, overeenkomstig bij of krachtens de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3.29, eerste lid, gestelde regels, of
 - d. voor andere handelingen dan:
 - 1°. de jacht;
 - 2°. de uitvoering van handelingen waarvoor een ontheffing of vrijstelling als bedoeld in de artikelen 3.3, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, of derde lid, 3.8, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, of derde lid, 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, of derde lid, of 3.15, tweede en vierde lid, in voorkomend geval in samenhang met het zevende lid, of 3.16, tweede en vierde lid, is verleend;

- 3°. de uitvoering van artikel 3.18, eerste lid, in voorkomend geval in samenhang met het vierde lid, of 3.19, tweede lid, in samenhang met artikel 3.18, vierde lid;
 - 4°. de bestrijding van bij ministeriële regeling aangewezen verwilderde dieren of exoten, buiten de gevallen, bedoeld onder 3°;
 - 5°. het schieten van kleiduiven, of
 - 6°. jachthondenproeven.
- 2 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan het gebruik van het geweer, bedoeld in het eerste lid, worden uitgesloten of beperkt en kunnen regels worden gesteld over:
 - a. het geweer;
 - b. de munitie, waarbij ook rekening wordt gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu;
 - c. het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer;
 - d. de diersoorten waarop het gebruik van het geweer betrekking heeft, of
 - e. de vaardigheden waarover de gebruiker van het geweer beschikt.
 - 3 Bij het verlenen van een ontheffing of een vrijstelling, genoemd in artikel 3.25, eerste lid, kan ook ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden verleend van het eerste lid, onderdeel a of b, en de krachtens het tweede lid gestelde regels, met dien verstande dat bij het verlenen van ontheffing of vrijstelling van regels als bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, ook rekening wordt gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.

Besluit Natuurbescherming

Artikel 3.13

- 1 Een geweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de wet heeft een gladde loop met een kaliber van ten minste 24 en ten hoogste 12 of een getrokken loop met een nominaal kaliber van ten minste .22 inch of 5,58 millimeter.
- 2 Een enkelloops hagelgeweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de wet heeft een magazijn dat ten hoogste twee patronen kan bevatten.
- 3 Een kogelgeweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de wet heeft een magazijn dat ten hoogste twee patronen kan bevatten, tenzij het is voorzien van een grendelinrichting waarmee het wapen handmatig schot voor schot wordt geladen.
- 4 Een geweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de wet is niet voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten.

Artikel 3.16

- 1 Het is verboden een geweer ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de wet te gebruiken:
 - a. voor zonsopgang en na zonsondergang;
 - b. binnen de bebouwde kom of op terreinen als bedoeld in artikel 3.21, derde lid, van de wet;
 - c. binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, onderdeel d, van de wet;
 - d. vanaf of vanuit een rijdend motorrijtuig dan wel een ander voertuig, of
 - e. vanuit een luchtvaartuig.
- 2 Artikel 3.7, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing op het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdeel a, ingeval het geweer wordt gebruikt bij de uitoefening van de jacht op wilde eenden.

Verslag hoorzitting Awb-adviescommissie van PS en GS

Datum en plaats: Dinsdag 15 december 2020 in de Rhijnauwenzaal van het Provinciehuis en via MS Teams

Onderwerp: Bezwaarschrift van Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights tegen de aan Stichting Faunabeheereenheid Utrecht verleende ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0900 (wilde zwijnen)

Aanwezig

Commissie:

5.1.2.e 5.1.2.e (voorzitter)
5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (lid)
5.1.2.e (lid)

Namens Stichting Animal Rights en Stichting Fauna4Life:

5.1.2.e 5.1.2.e Stichting Animal Rights)
5.1.2.e 5.1.2.e (advocaat Utopie Advocaten)
5.1.2.e 5.1.2.e (kantoorgenote Utopie Advocaten)

Namens Stichting Faunabeheereenheid Utrecht:

5.1.2.e
5.1.2.e

Namens gedeputeerde staten (hierna: GS):

5.1.2.e 5.1.2.e (Afdeling Landelijke Leefomgeving, Team Vergunningverlening Natuur)
5.1.2.e 5.1.2.e (Afdeling Landelijke Leefomgeving, Team Natuur en Landbouw)
5.1.2.e 5.1.2.e (Afdeling Landelijke Leefomgeving, Team Vergunningverlening Natuur)
als toehoorder

Verslaglegging: 5.1.2.e (secretaris van de commissie)

Nummer: BZW.20.55.001

De voorzitter heet vanuit het Provinciehuis iedereen welkom die via MS Teams deelneemt. Na de voorstelronde en uitleg over de procedure tijdens de zitting geeft hij eerst het woord aan 5.1.2.e

5.1.2.e

Hij leest voor uit zijn pleitnota, die na de hoorzitting naar de secretaris zal worden gemaïld. De pleitnota is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

5.1.2.e

Hij wijst op de ontheffing waarin staat dat deze is verleend vanwege het beleid om nul wilde zwijnen te hebben in de provincie Utrecht. Dit beleid vloeit voort uit oude afspraken, destijds was dat de Jachtwet. Er is gelet op de situatie in Gelderland een reëel risico op belangrijke schade: zowel door schade aan landbouwgewassen als door verkeersongelukken vanwege overstekende wilde zwijnen. Als de provincie hier wilde zwijnen zou toelaten krijgen we dezelfde situatie als daar.

Er is volgens hem geen verschil tussen aanvraag en ontheffing: bij de aanvraag zit een checklist waarin de belangen zijn genoemd die terugkomen in de ontheffing.

5.1.2.e

Andere provincies (Gelderland en Limburg) hebben wel grote problemen met wilde zwijnen (in de Veluwe respectievelijk de Meinweg). Daarom wil de provincie Utrecht de vestiging van wilde zwijnen voorkomen.

5.1.2.e

Hij vraagt of er bijlagen bij de pleitnota zitten, om te voorkomen dat er nieuwe informatie in het dossier terechtkomt waar noch de commissie noch de partijen weet van hadden vóór de hoorzitting.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat er geen bijlagen bij de na te sturen pleitnota zitten.

5.1.2.e

Hij merkt op dat de vaste gedraglijn van de provincie (dat hoeft niet te zijn neergelegd in documenten) kennelijk de nulloptie is wat betreft wilde zwijnen. Er zijn drie beleidsregels genoemd waarin de nulloptie staat beschreven, die van 1993, 2012 en 2017. Hij wil weten of in die beleidsregels uit 1993 andere zaken staan dan in die van 2017.

5.1.2.e

Hij zegt dat er geen verschillen zijn. De nulloptie staat er sinds 1993 in.

5.1.2.e

Hij vraagt waarom er sprake is van strijd met het (Europees) recht.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat er in elk geval sprake is van strijd met de Wnb bij deze ontheffing, omdat 1) de belangrijke schade niet wordt genoemd 2) er geen sprake van een andere bevredigende oplossing moet zijn 3) er geen afbreuk mag worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de wilde zwijnen. In dit geval wordt door GS gesteld dat er problemen zijn zonder de omvang van dat probleem en de oplossingen aannemelijk te maken. GS grijpen meteen naar het instrument van ontheffingverlening. Een nulstandoptie mag volgens hem alleen als er sprake is van ernstige problemen en er geen andere bevredigende oplossing is, waardoor je als GS wel moet ingrijpen.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat op grond van jurisprudentie de schade zich niet daadwerkelijk hoeft te hebben voorgedaan, maar is een reële dreiging van belangrijke schade voldoende. In Gelderland zijn er grote problemen met wilde zwijnen. Er is in de provincie Utrecht een zelfde soort leefgebied als op de Veluwe, dus het is aannemelijk dat die schade zich ook gaat voordoen in de provincie Utrecht als je de wilde zwijnen toestaat zich hier te vestigen. Een andere oplossing is maatregelen aan wegbermen, of plaatsen van hekken etc., maar dat zijn onredelijke alternatieven om te eisen gezien de keuze voor een nulstand. Wat betreft de gunstige staat van instandhouding merkt hij op dat als er wilde zwijnen deze kant opkomen dat Gelderse wilde zwijnen zullen zijn. De Gelderse populatie bevindt zich in een gunstige staat van instandhouding, dus komt die niet in het geding als deze wilde zwijnen de Utrechtse grens oversteken en worden afgeschoten. Als die wilde zwijnen zich hier vestigen kunnen wij de situatie niet in de hand houden.

5.1.2.e

Hij vraagt of er in deze zaak recent concreet onafhankelijk onderzoek is verricht voordat tot dit beleid werd overgegaan.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat er in 2017 naar is gekeken bij de totstandkoming van de beleidsnota. Voorafgaand aan deze ontheffing is er geen concreet onderzoek gedaan, omdat er naar de Gelderse situatie is gekeken. Wat er zich daar aan schade voordoet aan landbouwgewassen en dat daar de verkeersveiligheid in gevaar komt staat niet ter discussie, dat blijkt uit de stukken.

5.1.2.e

Hij vraagt, gesteld dat de commissie tot de conclusie komt dat bij de toepassing van het nulloptiebeleid in de motivering sprake is van strijd met het recht, wat dit voor gevolgen heeft voor de motivering van het bestreden besluit.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat GS de ontheffing dan moeten herroepen indien zij het negatieve advies van de commissie overnemen in de beslissing op het bezwaarschrift. Vervolgens zullen Provinciale Staten moeten gaan nadenken wat zij met het huidige beleid aan moeten.

5.1.2.e

Hij verwijst naar de actualiteit: er is sprake van de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest. Langs de gehele noordgrens van Duitsland en Polen en in Tsjechië en Denemarken bij de Duitse grens is een kilometers lang hekwerk geplaatst om de migratie van wilde zwijnen tegen te gaan. Deze landen hebben ook een nulloptie om de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest tegen te gaan. Gelderland bereidt zich ook voor op intensivering van het beheer om de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest te voorkomen. Als er daardoor minder wilde zwijnen overblijven in Gelderland, dan betekent dat op termijn ook minder wilde zwijnen die richting Utrecht gaan.

5.1.2.e

Hij wijst erop dat er uitgebreid onderzoek is gedaan ten tijde van de totstandkoming van de beleidsnota "Edelhert, damhert en wild zwijn". Er is gebruik gemaakt van alle onderzoeken die destijds bekend waren. In die beleidsnota is ook aandacht besteed aan alle risico's. Hij merkt op dat we in een kleine provincie zitten met ontzettend veel activiteiten en dat brengt een groot risico voor de natuurdoelstellingen die je als provincie hebt. In Utrecht zijn er kleine, natte heideterreinen van enkel tientallen vierkante meters, dus als daar een stel wilde zwijnen gaat wroeten dan zijn die terreinen verloren.

5.1.2.e

Zij vraagt wat de noodzaak van de nulstandsituatie is: gaat het om dat ene wilde zwijn dat de grens oversteekt of vreest men een grote groep wilde zwijnen.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat GS geen enkel risico willen lopen dat er zich hier een (deel van een) groep vestigt.

5.1.2.e

Zij vraagt onder welk artikel de wilde zwijnen vallen: artikel 3.5 of artikel 3.10, eerste lid Wnb

5.1.2.e

Hij antwoordt dat deze diersoort valt onder artikel 3.10, eerste lid Wnb.

5.1.2.e

Zij vraagt onder welk artikel het belang van de verkeersveiligheid wordt genoemd.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat dat valt onder artikel 3.17, eerste lid sub b, ten derde Wnb (openbare veiligheid).

5.1.2.e

Zij merkt op dat over de leefwijze van deze diersoort niets staat in de ontheffing.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat ze met name actief zijn in de schemerperiode en 's nachts, omdat ze dan gaan foerageren.

5.1.2.e

Zij merkt op dat ontheffing is verleend op jachtvelden kleiner dan 40 hectare zonder dat wordt gemotiveerd.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat ook voor minder dan 5 hectare natuurgebieden de nulloptie geldt.

5.1.2.e

Zij merkt op dat bij voorschrift 6 staat dat melding moet worden gedaan bij de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD). Er moet dus na een melding bij de RUD eerst toestemming op komen en deze toestemming is niet al bij deze ontheffing verleend.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat dit voorschrift zal worden aangepast in de beslissing op het bezwaarschrift. Desgevraagd merkt hij op dat GS de werking van de ecoducten wel willen kunnen behouden voor andere diersoorten. Maar een wild zwijn kan daar oversteken en dat wil de provincie niet.

5.1.2.e

Hij vraagt waarom er geen hekwerken tussen Utrecht en Gelderland worden geplaatst.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat een hekwerk op zich heel praktisch zou zijn, maar dat de provincie geen verhekkings wil en wel wil dat andere diersoorten kunnen migreren. Een hekwerk is dan geen reële optie.

5.1.2.e

Zij vraagt welke natuurwaarden hier in het geding zijn.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat het niet alleen gaat om jonge houtopstanden, maar ook om diersoorten zoals de hazelworm en de zandhagedis en om de omwoeling van heidegronden. Hij geeft toe dat het niet heel uitgebreid is opgenomen in de ontheffing, maar deze natuurwaarden zijn wel in het geding als je wilde zwijnen toelaat in de provincie.

5.1.2.e

Zij vraagt waarom de belangen (natuurwaarden) wel te vinden zijn in de Wnb, maar per diersoort niet te vinden zijn in het beleidskader.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat in het Beleidskader voor natuurbescherming een aantal voorwaarden worden genoemd. Maar hij verwijst naar het verweerschrift waarin staat aangegeven dat dit geen limitatieve opsomming is. Verder zijn deze belangen niet in het geding als de wilde zwijnen hier niet komen.

5.1.2.e

Hij meldt dat hij om 15.00 uur weg moet vanwege een volgende zitting bij de rechtbank en nog wil reageren op de toelichting van GS. Hij merkt op dat het GS alleen gaat om uitvoering van het nulstandbeleid. Hij vraagt zich af waarom niet serieus wordt gekeken naar de draagkracht van de provincie voor een bepaald aantal wilde zwijnen en dat in een rapport wordt onderbouwd dat meer dan dat aantal niet kan, omdat er niet meer draagkracht voor is. Hij vraagt waarom niet één wild zwijn in de provincie mogelijk zou zijn. De enige schade die de provincie toelaat is "geen schade" en dat gaat extreem veel verder dan de wettelijke voorwaarde van "voorkomen van reële dreiging van belangrijke schade". Het moet op basis van jurisprudentie gaan om meerder gevallen die leiden tot een schade van meer dan 250 euro. Er is op het gebied van verkeersveiligheid helemaal niet aannemelijk gemaakt dat er een probleem is als er zich 1, 10 of 20 wilde zwijnen zouden vestigen in de provincie Utrecht. Er is volgens hem op geen enkele manier aannemelijk gemaakt dat een nuloptie noodzakelijk is.

5.1.2.e

Zij vraagt om een reactie van Faunabeheereenheid Utrecht op het betoog van 5.1.2.e over het toelaten van enkele wilde zwijnen op provinciaal grondgebied.

5.1.2.e

Hij merkt op dat uit de situaties met wilde zwijnen in Drenthe, Overijssel, Gelderland en Limburg blijkt dat overal dezelfde problemen opdoemen: een onbeheersbare situatie indien je wilde zwijnen op jouw grondgebied toelaat. Er zijn in het verleden ongeveer 5 tot 6 wilde zwijnen afgeschoten binnen de provincie Utrecht. Van deze aangetroffen wilde zwijnen bestaat sterk het vermoeden dat ze bij het oversteken van de provinciale grens een handje zijn geholpen door mensen. Een belangrijke afweging is ook het voorkomen van de verspreiding van de Afrikaanse varkenspest. Gelderland gaat aan de slag met intensivering van het beheer van de wilde zwijnen en dat heeft gevolgen voor het beheer in Utrecht. Voor goed faunabeheer is het om eerder genoemde reden niet verstandig om een hek te plaatsen tussen Gelderland en Utrecht.

5.1.2.e

Hij voegt eraan toe dat in kwetsbare gebieden wilde zwijnen toelaten niet goed is voor het behalen van de natuurdoelstellingen van de provincie. We hebben in Nederland een nationaal ecologisch netwerk waarbinnen alle diersoorten zich vrijelijk kunnen bewegen. Een hekwerk alleen om het wilde zwijn tegen te houden botst met die doelstelling omdat het dan ook alle andere dieren tegenhoudt.

5.1.2.e

Hij vraagt of een nulstand ook niet leidt tot een waterbedeffect wat betreft de staat van instandhouding.

5.1.2.e

Hij antwoordt dat Gelderland het beheer verder gaat intensiveren, waarbij het doel is om ongeveer 1600 wilde zwijnen per jaar te verwijderen, terwijl in de praktijk daarvan ongeveer 800 p/j wordt gerealiseerd. Dat heeft te maken met het heimelijke gedrag van deze diersoort, het zijn slimme beesten die dichtbij het rustige gebied van Utrecht verblijven. Onder die omstandigheden is het beter om de populatie te beheren door middel van een nulstand.

Omdat er geen vragen meer zijn van de zijde van de commissie sluit de voorzitter de hoorzitting.

Dit verslag is vastgesteld door de commissie: 5.1.2.e (voorzitter), 5.1.2.e 5.1.2.e (lid)
en 5.1.2.e

Namens de Awb-adviescommissie van PS en GS,

5.1.2.e (secretaris)

5.1.2.e



Bijlage bij het besluit van GS van Utrecht van 25 mei 2021

DATUM	25 mei 2021	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-BSB-2020-0900	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	8225BA8F	DOORKIESNUMMER	5.1.2.e
UW BRIEF VAN	1 juli 2020	FAX	5.1.2.e
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften	ONDERWERP	Ontheffing beheer en schadebestrijding

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 1 juli 2020 van de Stichting Faunabeheereenheid Utrecht te Renswoude om ontheffing in het kader van artikel 3.8, gelezen in samenhang met artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in artikel 3.8, eerste en vijfde lid, artikel 3.10, eerste en tweede lid, artikel 3.17, eerste lid en artikel 3.26, derde lid, van de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht en Verordening Natuur en Landschap provincie Utrecht 2017 hebben wij besloten u:

Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in;

- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de wet voor het jaarrond beperken van de populatie wilde zwijnen (*Sus scrofa*) in de provincie Utrecht;
- artikel 3.26, eerste lid, aanhef en onder b, van de wet voor wat betreft het gebruik van het geweer:
 - o artikel 3.12, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van het geweer in een veld kleiner dan 40 ha.;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de wet voor wat betreft het gebruik van het geweer:
 - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer 1 uur voor zonsopgang en 1 uur na zonsondergang;
 - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer, bij zieke, gewonde, gebrekkige en in nood verkerende dieren, in de periode tussen 1 uur na zonsondergang en 1 uur voor zonsopgang;
 - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de wet;
 - o artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder c, van de wet voor wat betreft het voorzien van het geweer van een restlichtversterker, warmtebeeldkijker en geluidsdemper als bedoeld in artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming;
- ontheffing wordt verleend voor de duur van het Faunabeheerplan 2019-2025 (hierna: FBP).

II. Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het gehele werkgebied van de Faunabeheereenheid Utrecht en ziet op het doden van wilde zwijnen in het belang van verkeersveiligheid, het voorkomen van belangrijke schade aan landbouwgewassen en om concurrentie met reeds aanwezige natuurwaarden te voorkomen, zoals nader omschreven in hoofdstuk 7.3 van het FBP en het voorkomen van onnodig lijden van zieke, gewonde, gebrekkige en in nood verkerende wilde zwijnen.

Er wordt ontheffing gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, eerste lid, onder a, artikel 3.25, eerste lid, artikel 3.26, tweede lid aanhef en onder a, artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder c van de wet, gelezen hebbende de artikelen 3.13 en 3.16 van het Besluit natuurbescherming voor wat betreft de diersoort wilde zwijnen (*Sus scrofa*) voor de periode van de duur van het FBP.

III. Toetsingskader

De aanvraag is getoetst aan Hoofdstuk 3 Soorten van de wet, de Beleidsregels natuur en landschap provincie Utrecht 2017, Besluit Natuurbescherming en het goedgekeurde Faunabeheerplan.

Het wild zwijn (*Sus scrofa*) is een van nature in Nederland in het wild levende diersoort welke beschermd is ingevolge artikel 3.10, eerste lid, van de wet en genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de wet. In de provincie Utrecht wordt voor het wild zwijn een nulstand nagestreefd zoals omschreven in paragraaf 3.3.5 van het Beleidskader Wet natuurbescherming Wet natuurbescherming provincie Utrecht en in de beleidsregels op pagina 293.

IV. Procedure

Op 12 oktober 2020 heeft is een bezwaarschrift ingediend tegen ons besluit van 31 augustus 2020, met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0900. Bij besluit van heden hebben wij hierop beslist. Dit heeft geleid tot een aanpassing. Het besluit van 31 augustus 2020 wordt hiermee vervangen door deze bijlage.

V. Toetsing beheer en schadebestrijding

Beleid

Ontheffing kan verleend worden wanneer ingrijpen nodig is in het kader van een wettelijk belang en indien er geen andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn en daarnaast geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Ontheffing op grond van artikel 3.17, eerste lid, van de wet wordt verleend aan een Faunabeheereenheid, die handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde Faunabeheerplan.

In de vergadering van 13 juni 2019 heeft het bestuur van de Faunabeheereenheid Utrecht het FBP 2019-2025 vastgesteld. Wij hebben het FBP goedgekeurd bij besluit van 7 juli 2020. In het FBP is de onderbouwing voor deze ontheffingsaanvraag gegeven. Deze maakt tevens deel uit van onze overwegingen.

Aantalontwikkeling en verspreiding

Het wild zwijn leefde oorspronkelijk in Europa (met Zuid-Scandinavië als noordgrens van de verspreiding), Noordwest-Afrika en grote delen van Azië. In Nederland was het wild zwijn in de 19^e eeuw uitgestorven, maar is later is door Prins Hendrik weer geherintroduceerd. Nu komt het wild zwijn voor op de Veluwe, in Limburg, Noord-Brabant en bij Nijmegen. In Utrecht zijn tot op heden geen gevestigde populaties van wilde zwijnen. Wel zijn er meerdere waarnemingen van rondzwervende wilde zwijnen in de provincie.

Populaties nemen in verspreiding en aantal toe, mede door de aanleg van ecoducten waardoor leefgebieden beter aaneengesloten worden. In de herfst van 2010 verschenen de eerste twee wilde zwijnen bij Rhenen. In de jaren 2012 en 2013 zijn twee keer groepen wilde zwijnen in de omgeving van Rhenen verschenen. Of deze dieren dit gebied op een natuurlijke manier bereikt hebben is niet zeker. Het is gelukt om deze dieren te doden en daarmee belangrijke schade te voorkomen. In het Gelderse deel van de Gelderse Vallei worden ten noorden van Ede regelmatig wilde zwijnen waargenomen. Zwervende dieren worden incidenteel waargenomen in het Gelderse deel van het Binnenveld. In de afgelopen jaren zijn er verschillende waarnemingen van telkens één wild zwijn in de Palmerswaard.



Verspreiding van het wild zwijn in Nederland, periode 1990-2018 (Bron: Zoogdiervereniging, 2018).

Schademeldingen aan BIJ12 Faunazaken

Bij BIJ12 Faunazaken zijn voor de provincie Utrecht in de periode 2010-2014 twee aanvragen binnengekomen voor tegemoetkomingen in schade veroorzaakt door wilde zwijnen. Deze verzoeken betroffen schade aan grasland die was veroorzaakt door een kleine groep wilde zwijnen in Rhenen. Door effectief ingrijpen is de schade beperkt gebleven, en is er na 2014 geen belangrijke schade meer waargenomen.

Verkeersveiligheid en landbouwschade

Wanneer wilde zwijnen foerageren op agrarische percelen veroorzaken zij schade aan het veld door te wroeten en veroorzaken schade aan het gewas door vertrapping en vraat. De meest kostbare gewasschade door wilde zwijnen wordt veroorzaakt aan aardappelen, grasland, maïs en graan. Wilde zwijnen wroeten onder graszoden naar bodemfauna, zoals regenwormen, emelten en engerlingen, waarbij het grasland plaatselijk geheel kan worden omgeploegd. Bij granen kan er behalve vraat ook schade door vertrapping (liggen, rollen) optreden. Een maïs- of graanveld is niet enkel een bron voor voedsel, maar wordt tevens door wilde zwijnen gebruikt als rustplaats. Om deze aantrekkelijke landbouw percelen te kunnen bereiken dienen wegen overgestoken te worden hetgeen met name in de schemering gevaarlijke verkeerssituaties kan opleveren.

Ziektes

Wanneer ziektes uitbreken bij gehouden varkens of wilde zwijnen in de provincie Utrecht, kan dit gevolgen hebben voor de wilde zwijnenpopulatie, de volksgezondheid (Trichinen) en/of de varkenshouderij in geheel Midden-Nederland. Het wild zwijn is ook een verspreidingsbron van de Afrikaanse varkenspest. Hoewel de Afrikaanse varkenspest nog niet in Nederland is aangetroffen verspreid het virus zich vanuit Oost-Europa via wilde zwijnen nadat het vermoedelijk uit Afrika is verspreid. Recentelijk is de Afrikaanse varkenspest aangetroffen bij wilde zwijnen in de Belgische Ardennen. Een uitbraak van de Afrikaanse zwijnenpest in Nederland zal grote consequenties hebben voor de Nederlandse varkenshouderij en het dierenwelzijn. Vaccinaties zijn thans niet beschikbaar en ruiming van gehouden varkens en een verbod op export zullen de belangrijkste maatregelen zijn.

Schade aan flora en fauna

Foeragerende wilde zwijnen vormen een risico voor bodembroedende vogels zoals de houtsnip en de nachtzwaluw en voor reptielen, amfibieën, bodemorganismen waaronder larven van het vliegend hert en op de instandhoudingsdoelstellingen van beschermde habitats. Hoewel wilde zwijnen afbreuk kunnen doen aan specifieke instandhoudingsdoelstellingen, kan de biodiversiteit bij aanwezigheid van wilde zwijnen toenemen. In natuurgebieden kan, als het gevolg van wroeten en verslepen van zaden, de variatie sterk toenemen. Hiervoor mogen de aantallen aanwezige zwijnen niet te hoog zijn.

Evaluatie

Hoewel er waarnemingen zijn van wilde zwijnen in de provincie Utrecht is de vestiging van een populatie wilde zwijnen in Utrecht effectief voorkomen. Ook heeft het adequaat optreden mede voorkomen dat er belangrijke schade is ontstaan.

Gunstige staat van instandhouding

Het wild zwijn is geen Rode Lijst-soort. Het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit heeft gesteld dat er in Nederland drie leefgebieden voor wilde zwijnen zijn, op de Veluwe, in Limburg de Meinweg en Meerlebroek.

In Utrecht streven wij een nulstand na. Dat houdt in dat we streven om de schade door wilde zwijnen minimaal te houden door een actieve bestrijding van wilde zwijnen middels afschot. De gunstige staat van instandhouding van de soort wordt gegarandeerd door het voortbestaan van de populaties binnen de drie leefgebieden (Veluwe, Meinweg en Meerlebroek).

Middelen

In artikel 3.25, eerste lid, van de wet is bepaald dat bij het verlenen van een ontheffing de middelen worden aangewezen die voor het vangen en doden van dieren mogen worden gebruikt. Op grond van het derde lid van dit artikel worden slechts middelen aangewezen die nadelige gevolgen voor het welzijn van dieren voorkomen, dan wel beperken. Derhalve is in artikel 3.15, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming opgenomen dat voor het doden van wilde zwijnen uitsluitend geweren mogen gebruikt met ten minste één getrokken loop en kogelpatronen van ten minste 6,5 mm voor getrokken loop waarvan de trefenergie tenminste 2200 joule op 100 meter van de loopmond bedraagt.

De effectiviteit van de uitvoering van de beheermaatregelen kan verhoogd worden door het inzetten van restlichtkijkers, en warmtebeeldkijkers. Bij het gebruik van een geluiddemper is er minder verstoring in het veld en de nabije omgeving en minder belastend voor de gebruiker. Bij gebruikmaking van de genoemde middelen kan het geweer in de praktijk vaker, effectiever en met minder verstoring ingezet worden, en daardoor bijdragen aan een effectiever populatiebeheer. Het gebruik van een geluiddemper is alleen toegestaan indien de gebruiker dit op grond van de Wet Wapens en Munitie is toegestaan. Het is toegestaan het middel geweer te gebruiken vanaf of vanuit een stilstaand motorvoertuig. Het gebruik van korrelmais is als lokvoer toegestaan, na constatering van aanwezigheid van wilde zwijnen, om realisatie van de gewenste nulstand mogelijk te maken.

Duur en perioden

Er wordt ontheffing gevraagd om jaarrond gebruik te mogen maken van het geweer van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang. Dit is verboden op grond van artikel 3.16, eerste lid, onder a, van het Besluit natuurbescherming. In artikel 3.26, derde lid, van de wet is bepaald dat bij het verlenen van een ontheffing, genoemd in artikel 3.25, eerste lid van de wet, ook ontheffing kan worden verleend van dit verbod. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de belangen van veiligheid, volksgezondheid, (dieren-)welzijn en milieu.

In het FBP is aangegeven dat het, gelet op de leefwijze van het wilde zwijnen, nodig is om ook in de vroege en late schemer zijnde een uur voor zonsopgang en een uur na zonsondergang afschot te kunnen plegen. Juist het gebruik tijdens deze extra uren is essentieel om het beoogde beheer te kunnen uitvoeren en om daarmee de doelen zoals in het FBP geformuleerd te kunnen realiseren. De belangen die hierbij in het geding kunnen zijn, zijn veiligheid en (dieren-) welzijn. Naar ons oordeel is er in de schemerperiode voldoende licht om wilde zwijnen van andere dieren en mensen te kunnen onderscheiden en op een verantwoorde wijze te kunnen aanspreken, dit eventueel met behulp van de genoemde toegestane middelen. Het gevraagde wordt dan ook toegestaan.

VI. Conclusie

Gezien het FBP en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht en gelet op de naar voren gebrachte en hierboven beschreven feiten en omstandigheden zijn wij van oordeel dat in het belang van verkeersveiligheid en ter voorkoming van schade aan bossen, landbouwgewassen, flora en fauna voldoende onderbouwd is om het doden met behulp van een geweer, inclusief aanvullende middelen, van wilde zwijnen (*Sus scrofa*) toe te staan en ontheffing te verlenen.

Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Rechtsmiddelen

Ten aanzien van de rechtsmiddelen verwijzen wij naar de beslissing op het bezwaarschrift van heden.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

5.1.2.e

5.1.2.e

Domein Landelijke Leefomgeving

BIJLAGE 1:

Voorschriften verbonden aan het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 25 mei 2021, zaaknummer Z-WNB-BSB-2020-0900.

Naast de wettelijke voorschriften voortvloeiend uit de Wet natuurbescherming zijn op grond van artikel 5.3 Wnb de volgende voorschriften verbonden:

Gebruiksvoorschriften

Door gebruikmaking van deze ontheffing verklaard ontheffinggebruiker kennis genomen te hebben van de inhoud van op deze ontheffing van toepassing zijnde Gebruikersvoorschriften, Algemene Voorschriften FBE Utrecht en de Begrippenlijst, zoals deze van toepassing zijn op het moment dat van deze ontheffing gebruik wordt gemaakt. De Gebruikersvoorschriften ontheffinghouder, Algemene Voorschriften FBE Utrecht en de begrippenlijst, welke te raadplegen zijn op de website www.fbeutrecht.nl en www.provincie-utrecht.nl worden hier als herhaald en ingelast beschouwd.

Reikwijdte

De ontheffing geldt voor het gehele werkgebied van de Faunabeheereenheid Utrecht voor de duur van het Faunabeheerplan 2019-2025.

Specifieke voorschriften

1. De ontheffing geldt jaarrond vanaf een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang.
2. De ontheffing geldt voor het doden met behulp van het geweer van het wild zwijn (*Sus scrofa*) ter voorkoming c.q. reducering van verkeersonveiligheid en ter voorkoming van schade aan bossen, landbouwgewassen, flora en fauna en het handhaven van de gewenste nulstand in de provincie.
3. Het gebruik van het geweer is niet toegestaan op de dagen zoals vermeld in de gebruiksvoorschriften ontheffinggebruiker.
4. Afschot van zieke, gewonde, gebrekkige en in nood verkerende dieren is 24 uur per dag jaarrond toegestaan.
5. Gebruikmaking van een geweer, waarbij wordt gehandeld in afwijking van de regels, inzake jachtvelden kleiner dan 40 ha is toegestaan.
6. Het gebruik van het geweer is niet toegestaan binnen een straal van 250 meter gemeten vanuit het hart van een ecoduct.

Middelen

7. De te gebruiken geweren en munitie dienen te voldoen aan de eisen zoals gesteld in de artikelen 3.13, 3.14 en 3.15 van het besluit natuurbescherming.
8. Het gebruik van elektronische lokmiddelen is toegestaan.
9. Het gebruik maken van middelen waarmee lokgeluiden nagebootst worden is toegestaan.
10. Het gebruik van slag, snij- of steekwapens en geweer is toegestaan voor het doden van in nood verkerende, gewonde dieren.
11. Het gebruik honden, niet zijnde lange honden is toegestaan.
12. Het gebruik van een restlichtversterker en warmtebeeldkijker is toegestaan, tevens als richtijker.
13. Het gebruik van een geluidsdemper is alleen toegestaan indien gebruiker dit op grond van de Wet Wapens en Munitie is toegestaan.

From: "Servicebureau"
Sent: Thu, 23 Mar 2023 10:49:29 +0200
To: "Faunabeheereenheid Utrecht" <info@fbeutrecht.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@fbeutrecht.nl>; "adviescommissiebezwaarschriften" <adviescommissiebezwaarschriften@provincie-utrecht.nl>; "Handhaving-wnb" <handhaving-wnb@rudutrecht.nl>
Bcc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>
Subject: Nieuwe beslissing op bezwaar Faunabescherming Z-WNB-BSB-2020-0901
Attachments: Nieuwe beslissing op bezwaar Faunabescherming Z-WNB-BSB-2020-0901.pdf, Aangepaste ontheffing.pdf, De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht.pdf

Geachte lezer,

Bijgaand ontvangt u de nieuwe beslissing op bezwaar voor De Faunabescherming.
Betreft zaaknummer Z-WNB-BSB-2020-0901.

Met vriendelijke groet,

Servicebureau
Team Vergunningverlening Natuur en Landschap



PROVINCIE :: UTRECHT

Archimedeslaan 6 | 3584 BA Utrecht
Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht
T 030 258 91 11

www.provincie-utrecht.nl

[Twitter: ProvUtrecht](https://twitter.com/ProvUtrecht)

Meer informatie over vergunningen, ontheffingen en andere toestemmingen vindt u in het [Vergunningenloket](#) van de provincie Utrecht.
Besluiten van de provincie Utrecht vindt u op officielebekendmakingen.nl

**AANTEKENEN**

Prakken d'Oliveira
Human Rights Lawyers
Linnaeusstraat 2-A
1092 CK AMSTERDAM

DATUM	21 maart 2023	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap (VVN)
NUMMER	82639E5A	REFERENTIE	5.1.2.e
UW BRIEF VAN	12 oktober 2020	DOORKIESNUMMER	5.1.2.e
UW NUMMER	D20201174/BK/bk	E-MAILADRES	5.1.2.e @provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	- Aangepaste ontheffing - Rapport Egas & Van der Velden, 2022	ONDERWERP	Beslissing op bezwaar

Geachte mevrouw Kloostra,

Onderstaand treft u aan onze nieuwe beslissing op uw bezwaarschrift van 12 oktober 2020, gericht tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht van 31 augustus 2020 met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0901, waarbij aan de Faunabeheereenheid Utrecht een ontheffing op basis van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) is verleend voor beheer van vossen (*Vulpes vulpes*).

I Beslissing

In onze vergadering van vandaag hebben wij besloten uw bezwaren tegen ons besluit van 31 augustus 2020 gedeeltelijk gegrond te verklaren en ons besluit als volgt aan te passen:

- Er wordt geen ontheffing verleend voor het gebruik van het geweer ter voorkoming van belangrijke schade aan pluimvee met vrije uitloop (Freilandkippen).
- Er wordt geen ontheffing verleend voor het gebruik van het geweer in een veld kleiner dan 40 hectare.

Voor het overige blijft het besluit van 31 augustus 2020, met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0901 in stand.

De aanpassingen op basis van dit besluit zijn verwerkt in de ontheffing van 31 augustus 2020. De geconsolideerde versie van deze ontheffing is als bijlage bij dit besluit gevoegd.

II Geschiedenis

- Bij besluit van 31 augustus 2020, met kenmerk Z-WNB-BSB-2020-0901, is aan de Faunabeheereenheid Utrecht een ontheffing op basis van de Wnb verleend voor het doden van vossen;
- Op 12 oktober 2020 heeft u een bezwaarschrift ingediend tegen dit besluit;



- Bij beslissing op bezwaar van 30 maart 2021, met nummer 822269E5, zijn uw bezwaren gedeeltelijk gegrond verklaard en is het primaire besluit aangepast;
- Tegen deze beslissing heeft u beroep ingesteld bij de rechtbank;
- Bij uitspraak van 16 februari 2022 (ECLI:NL:RBMNE:2022:552) heeft de rechtbank de beroepen van u en van de Stichtingen Animal Rights en Fauna4Life gegrond verklaard, ons besluit van 30 maart 2021 vernietigd en ons besluit van 31 augustus 2020 geschorst tot 6 weken na de datum van een nieuwe beslissing op bezwaar.
- Tegen deze uitspraak hebben wij bij schrijven van 30 maart 2022 hoger beroep ingesteld bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling). Tevens is er verzocht om een voorlopige voorziening.
- Bij uitspraak van 10 juni 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:1652) heeft de voorzieningenrechter van de Afdeling het verzoek voor een voorlopige voorziening afgewezen.

Nu het hoger beroep geen schorsende werking heeft dienen wij opnieuw te beslissen op uw bezwaarschrift van 12 oktober 2020.

Voor zover wij bij het nemen van de (nieuwe) beslissing op bezwaar met inachtneming van de uitspraak van de rechtbank genoodzaakt zijn af te wijken van onze standpunten, zoals uiteengezet in ons hoger beroepschrift, wordt de (nieuwe) beslissing op bezwaar genomen onder behoud van deze standpunten in de bodemprocedure in hoger beroep

III Uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland

In haar uitspraak van 16 februari 2022 heeft de rechtbank, kort weergegeven, het volgende overwogen:

- De landelijke vrijstellingslijst ten aanzien van de vos is onverbindend nu in de Wnb geen grondslag is opgenomen om deze bij ministeriële regeling vast te stellen. Het gevolg hiervan is dat de algemene vrijstelling van het verbod om de vos te doden niet geldt en dat de verleende ontheffing in volle omvang moet worden getoetst aan alle wettelijke vereisten.
- Zowel voor weidevogelgebieden als voor Freilandbedrijven is onvoldoende onderbouwd dat het doden van vossen nodig is en dat er geen goede alternatieven zijn.

Ten aanzien van het eerste punt merken wij op dat de rechtbank dit ambtshalve heeft geconstateerd en er dienaangaande door u geen bezwaargronden zijn ingediend. In deze beslissing op bezwaar zullen wij dan ook niet verder op dit oordeel ingaan.

IV Overwegingen

a. Schade aan Freilandbedrijven.

De rechtbank heeft geconstateerd dat dit onderdeel van de ontheffing onvoldoende is gemotiveerd. Er is onvoldoende duidelijk gemaakt hoeveel kippen 's nachts door vossen gepredeerd zijn en ook is niet inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen voor de Freilandbedrijven zijn. Tevens concludeert de rechtbank dat de vraag of er sprake is van andere bevredigende alternatieven samenhangt met de vraag of er sprake is van belangrijke schade in de zin van de wet.

In uw bezwaarschrift merkt u op dat er niet is onderbouwd dat er sprake is van belangrijke schade bij bedrijven met het Freilandsysteem. Tevens stelt u dat er sprake is van een andere bevredigende oplossingen om schade te voorkomen, te weten ophokken of een deugdelijk raster.

Reactie:

Na heroverweging zijn wij van mening dat de dreiging van belangrijke schade aan pluimvee met vrije uitloop onvoldoende met concrete schadecijfers is onderbouwd. Op dit punt achten wij uw bezwaar gegrond. Om deze



reden zullen wij de ontheffing aanpassen in de zin dat de ontheffing ten behoeve van het belang van het voorkomen van belangrijke schade aan Freilandbedrijven komt te vervallen.

a. Schade aan weidevogels

De rechtbank heeft geconstateerd dat onvoldoende inzichtelijk is gemaakt dat een toename van het aantal gedode vossen tot een afname van het predatiepercentage leidt. Onvoldoende onderbouwd is dat afschot van vossen noodzakelijk is in het belang van de bescherming van weidevogels.

In uw bezwaarschrift stelt u dat de achteruitgang van aantallen en verspreidingsgebied van beschermde weidevogels het gevolg is van de intensivering van de landbouw en dat de vos hierin geen wezenlijke rol speelt. Er is niet aangetoond dat er een noodzaak is om vossen te bestrijden. Doden zou ook zinloos zijn omdat de lege territoria door andere vossen worden ingenomen of omdat zij worden vervangen door andere predatoren.

Reactie:

Wij zijn van mening dat in het bestreden besluit wel degelijk is aangetoond dat predatie door vossen tot een afname van weidevogels leidt. Dienaangaande merken wij, aanvullend, nog het volgende op:

Als eerste herhalen wij dat het, blijkens de jurisprudentie van de Afdeling, niet precies bekend hoeft te zijn wat het aandeel van de vos is en wat de invloed daarvan is op weidevogels¹.

"Voorts is de Afdeling met de rechtbank van oordeel dat met deze gegevens aannemelijk is gemaakt dat een toename van het aantal gedode vossen leidt tot een afname van het predatiepercentage. Het aandeel van de vos in de predatie en de invloed daarvan op de stand van gepredeerde soorten is weliswaar niet precies bekend, maar dat is, zoals de Afdeling eerder heeft overwogen in haar uitspraak van 9 februari 2005 in zaak nr. 200403391/1, voor toepassing van artikel 68 van de Ffw niet vereist."

Conform de jurisprudentie van de Afdeling dienen wij (alleen) aannemelijk maken dat een toename van het aantal gedode vossen leidt tot een afname van het predatiepercentage².

Ook uit de wetsgeschiedenis blijkt dat het niet is vereist dat het aandeel van de vos in de predatie en de invloed daarvan op de stand van de gepredeerde soorten precies bekend is. Van schade aan fauna kan sprake zijn wanneer er als gevolg van predatie minder exemplaren zijn dan wenselijk wordt geacht³. Er is landelijk sprake van een sterke achteruitgang van de meeste soorten weidevogels. Ten behoeve van het bereiken van de Utrechtse doelstelling voor het behoud van onze weidevogels wordt het noodzakelijk geacht om naast, onder andere, het optimaliseren van de leefgebieden, ook predatoren actief te beheren.

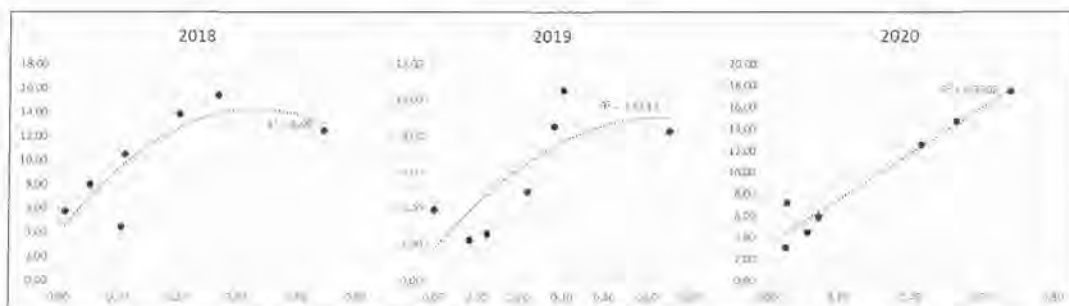
In de ecologie is het zeer lastig om de verschillende factoren die een invloed hebben op de weidevogelstand te 'wegen' en daar lineaire relaties aan te verbinden. Correlatieve relaties kunnen daarentegen wel gelegd worden.

Uit onderstaand figuur blijkt dat er een correlatie is tussen de aanwezigheid van vossen (op basis van afschotcijfers) en het totale predatiepercentage (niet alleen de vos):

¹ ABRvS 14 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3183

² ABRvS 2 september 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2114, r.o. 8.1 en 8.5.

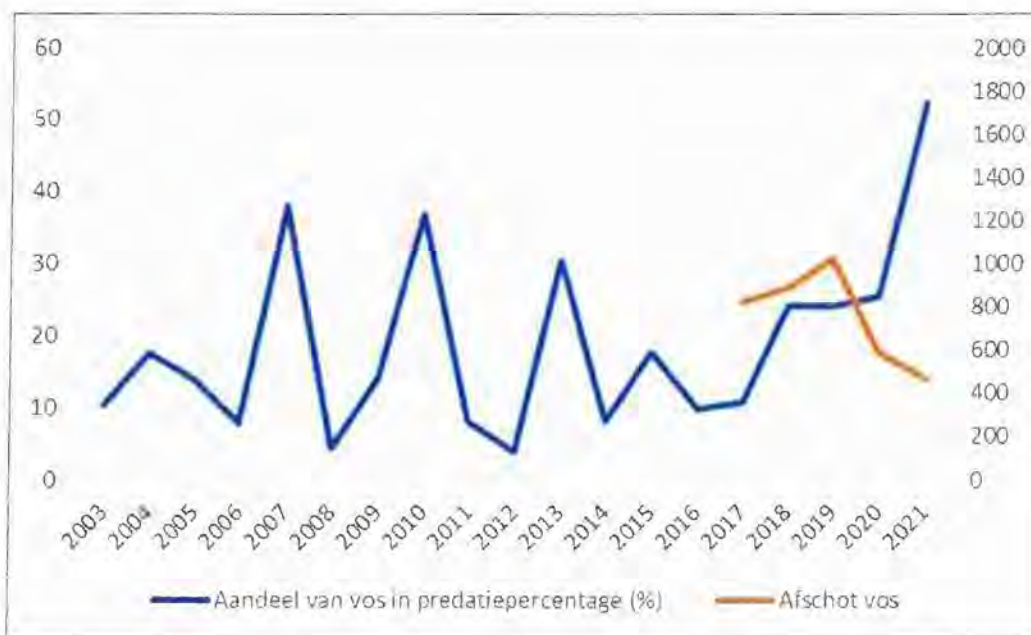
³ Zie Kamerstukken II, 1996-1997, 23 147, nr. 12, p. 54.



Relatie tussen totale predatiepercentage (y-as) en afschot per 100 ha (x-as) voor de jaren 2018 t/m 2020. Meer vossen betekent een hoger totaal predatiepercentage (Bron: FBE, gebaseerd op boerenlandvogelmonitor en faunaregistratiesysteem)

Hieruit blijkt dat wanneer er meer vossen aanwezig zijn, het totale predatiepercentage ook toeneemt.

De relatie tussen predatie door vossen en afschot van vossen in de provincie Utrecht wordt ook weergegeven in onderstaande figuur. Hier is te zien dat in 2020 en 2021 ongeveer de helft minder vossen werden gedood dan in 2019 (mede door coronamaatregelen zoals de avondklok). Tegelijkertijd is te zien dat het aandeel van de vos in het predatiepercentage met ruim 25% toeneemt en daarmee groter is dan de afgelopen 17 jaar. Ook hieruit blijkt dus dat het beheer van vossen van groot belang is voor het beschermen van weidevogels.



Relatie tussen aandeel vos in predatie en het afschot van vossen. Minder vossenafschot in de jaren 2020 en 2021 (o.a. door coronamaatregelen zoals de avondklok) leidt tot een groter aandeel van de vos in het predatiepercentage. De gegevens 'afschot vos' (oranje) zijn vanaf 2017 opgenomen omdat afschotregistratie voor 2017 (ingang Wet natuurbescherming) niet verplicht is dus de data daarvan onvolledig kan zijn. Linker x-as is predatiepercentage, rechter x-as is afschot vossen (Bron: FBE, gebaseerd op data boerenlandvogelmonitor en faunaregistratiesysteem).



Bovenstaande grafieken zijn opgesteld door de Faunabeheereenheid en gebaseerd op de weidevogeldata uit de Boerenlandvogelmonitor en afschotdata uit het Faunaregistratiesysteem. De rechtbank vroeg zich in haar uitspraak af welk gewicht aan deze data toegekend kan worden omdat de gegevens mede zijn gebaseerd op bevindingen van vrijwilligers. Hiervoor verwijzen wij naar het rapport *"De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de Provincie Utrecht"*⁴. Uit dit rapport volgt hoe vrijwilligers te werk gaan en blijkt dat er absoluut gewicht toegekend kan en moet worden aan de gegevensbronnen. Bovendien maken veel partijen gebruik van die gegevensbronnen. Zo gebruiken SOVON en de Vogelbescherming de data uit de Boerenlandvogelmonitor en het Faunaregistratiesysteem wordt gebruikt ten hoeve van de faunabeheerplannen.

Dat het predatiepercentage toeneemt als het aantal vossen toeneemt is ook af te leiden uit onderzoek in Friesland. Daar werd ook het effect van de avondklok – waardoor de vos niet/minder bejaagd werd – op het vossenbeheer en daarmee het aandeel van de vos in de predatie ondervonden. De vos zorgde gedurende de periode van de avondklok voor aanzienlijke verliezen onder weidevogels. Als gevolg van de avondklok en het niet kunnen beheren van vossen heeft de vos in 2021 in Friesland voor het eerst in een aantal jaar een significant deel van het aantal nesten gepredeerd.⁵

Uit de literatuur blijkt dat vossen een grote impact kunnen hebben op de weidevogelpopulatie. Voor de onderbouwing hiervan, alsmede voor de onderbouwing van de noodzaak en effectiviteit van het afschot in de provincie Utrecht verwijzen wij naar het rapport *"De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht"*⁶ en de hierin genoemde onderzoeken. Dit rapport is als bijlage bij ons besluit gevoegd. Hieruit blijkt dat het broedsucces van weidevogels in weidevogelkerngebieden voldoende hoog kan zijn wanneer het lukt om vossen effectief te bestrijden en dat, indien er niet op een effectieve wijze wordt beheerd, er sprake is van een lager broedsucces. In een gebied waar de inrichting en het beheer optimaal is, is alleen bij voldoende vossenbeheer de jongenproductie bij grutto's toereikend.

Volgens ons is hiermee voldoende aangetoond dat een toename van het aantal gedode vossen ook leidt tot een afname in het predatiepercentage en een hoger nestsucces.

Uit onderzoek blijkt ook dat het schieten van vossen er niet toe hoeft te leiden dat de opengevallen territoria worden opgevuld door andere vossen. Het territorium kan ook worden overgenomen door de vos uit het naastgelegen territorium. Bovendien zal de overname door een andere vos slechts plaatsvinden indien er sprake is van een maximale dichtheid aan vossen. Hiervan is in het ontheffingsgebied geen sprake. Daarnaast worden de open plekken niet direct opgevuld waardoor er in ieder geval tijdelijk sprake is van minder predatie en schade wordt voorkomen.

Gelet op het bovenstaande zijn de bezwaren dan ook ongegrond.

b. Andere bevredigende oplossing

De rechtbank is niet inhoudelijk ingegaan op de vraag of er sprake is van een andere bevredigende oplossing maar constateert dat dit samen hangt met de noodzaak om vossen te bestrijden. Dit laatste was volgens haar onvoldoende aangetoond.

In uw bezwaarschrift geeft u aan dat GS ten onrechte niet heeft gemotiveerd dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat dan afschot van vossen. Volgens u kan het verbeteren van de leefomstandigheden voor vogels in weidevogelgebieden (zoals later maaien, hoger waterpeil en meer plas-dras en voldoende geschikt kuikenland) beschouwd worden als een dergelijke oplossing. Ook wijst u op de mogelijke inzet van vossenwerende rasters.

⁴ Egas, Y & Van der Velden, M. (2022) "De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht" FBE-rapport 2022/01, p. 12.

⁵ Jonge Poerink, B., J.J.A. Dekker, J.M. Van der Ende, J. Loonstra & E. Oosterveld, 2021. Monitoring pilot project beheer steenmarters 12 beheergebieden provincie Fryslân – 2021. Ecosensys / Jasja Dekker Dierecologie / Altenburg & Wymenga, Zuurdijk / Arnhem / Veenwouden en Dekker, J.J.A. & B. Jonge Poerink, 2022. Nestpredatie weidevogels in Fryslân in 2017-2021. Een samenvattende rapportage van uitgevoerde nestpredatieonderzoeken. Jasja Dekker Dierecologie & Ecosensys, Arnhem/Zuurdijk.

⁶ Egas, Y & Van der Velden, M. (2022) "De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht" FBE-rapport 2022/01, p. 10.

Reactie:

Met de bovenstaande aanvullende onderbouwing is volgens ons afdoende aangetoond dat vossen een grote impact kunnen hebben op de (kwetsbare) weidevogelpopulatie en dat het beheer van deze soort noodzakelijk en effectief is.

Maatregelen zoals het waterpeil verhogen, beheer en optimale gebiedsinrichting zijn veelal niet mogelijk omdat deze te veel ingrijpen in het (reguliere) agrarische gebruik van deze gebieden. Dergelijke maatregelen kunnen dan ook niet als 'bevredigend' worden beschouwd en kunnen niet gelden als alternatief voor afschot. Daarbij is het, zoals hierboven aangegeven, ook in gebieden waar wel specifieke maatregelen ten gunste van weidevogels worden, genomen noodzakelijk vossen te beheren om het broedsucces te verbeteren. Het afrasteren van percelen met weidevogels is, gelet op de grootte van het ontheffingsgebied, niet haalbaar en te arbeidsintensief. Bij afrastering met stroomdraden zal, door de groei van het gras na verloop van tijd de stroom door contact met de vegetatie weglekken.

Volgens ons is er dan ook geen sprake van een andere bevredigende oplossing. Uw bezwaar dienaangaande is dan ook ongegrond.

c. Jachtveldvereiste

Wij constateren dat in het Faunabeheerplan 2019-2025 geen specifieke onderbouwing is opgenomen voor de noodzaak om af te kunnen wijken van jachtveldvereiste (40-hectare eis). Een dergelijke onderbouwing zat ook niet bij de ontheffingaanvraag. Derhalve wordt er geen toestemming verleend voor het gebruik van het geweer in een veld kleiner dan 40 hectare.

Dit gedeelte van uw bezwaar is derhalve gegrond.

d. Noodzaak afschot 's nachts/geluiddemper

In uw bezwaarschrift geeft u aan dat de noodzaak om vossen 's nachts te schieten met de inzet van hulpmiddelen als kunstlicht en geluiddemper niet is aangetoond. Voor het gebruik van de geluiddemper is geen vergunning verleend op grond van de Wet wapens en Munitie.

Reactie:

Dat vossen met name in de schemerperiode en 's nachts foerageren is een bekend gegeven. Dat betekent ook dat de bestrijding in deze periode het meest efficiënt en effectief is. Dat het noodzakelijk is om vossen ook in deze periode is in verschillende gerechtelijke uitspraken bevestigd ⁷. In de ontheffing is vermeld dat het gebruik van een geluiddemper alleen mogelijk is indien de gebruiker dit op grond van de Wet Wapens en Munitie is toegestaan. Indien de ontheffinggebruikers zich, zonder een dergelijke toestemming, in het veld bevinden met een geluiddemper kan hier handhavend tegen worden opgetreden.

Gelet op het bovenstaande zijn de bezwaren dan ook ongegrond..

V Beroep/voorlopige voorziening

Op grond van artikel 6:19 van de Algemene wet bestuursrecht wordt u geacht van rechtswege beroep te hebben ingesteld tegen dit besluit.

⁷ Rechtbank Haarlem, 17 september 2007, ECLI:NL:RBHAA:2007:BB5460, Rechtbank Haarlem, 30-11-2010, ECLI:NL:RBHAA:2010:BO6346, Rechtbank Leeuwarden, 16-12-2010, ECLI:NL:RBLER:2010:BP0812.



Er kan ook om een voorlopige voorziening worden gevraagd als er tijdelijk maatregelen nodig zijn waarmee niet tot de uitspraak kan worden gewacht. Het verzoek moet worden gedaan bij de voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Voor het in behandeling nemen van het verzoek om voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd.

VI Afschrift

Een afschrift van dit besluit wordt gezonden aan de:

- Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State;
- Rechtbank Midden-Nederland;
- Faunabeheereenheid Utrecht;
- Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD);
- Voorzitter en leden van de Awb-adviescommissie van PS en GS.

Contactpersoon

Misschien heeft u vragen of opmerkingen over dit besluit. Als dit het geval is, kunt u contact opnemen met het Servicebureau van team Vergunningverlening Natuur en Landschap, telefonisch bereikbaar onder nummer

5.1.2.e of via 5.1.2.e @provincie-utrecht.nl.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van 5.1.2.e

5.1.2.e
Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

5.1.2.e
Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Bijlage bij de besluiten van GS van Utrecht van 21 maart 2023

DATUM	21 maart 2023	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap Servicebureau
ZAAKKENMERK	Z-WNB-BSB-2020-0901	REFERENTIE	
NUMMER	8269E58	DOORKIESNUMMER	5.1.2.e
UW BRIEF VAN	1 juli 2020	FAX	5.1.2.e
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	voorschriften	ONDERWERP	Ontheffing beheer en schadebestrijding

Als gevolg van de nieuwe beslissingen op bezwaar van 21 maart 2023 is het besluit van 30 maart 2021 aangepast. Voor de overzichtelijkheid hebben wij deze wijzigingen verwerkt in deze geconsolideerde versie.

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in artikel 3.8, eerste en vijfde lid, artikel 3.10, eerste en tweede lid, artikel 3.17, eerste lid en artikel 3.26, derde lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: de wet), het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht en Interim Omgevingsverordening provincie Utrecht hebben wij besloten u:

Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in;

- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de wet voor wat betreft het doden van de vos (*Vulpes vulpes*) in de provincie Utrecht;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de wet voor wat betreft het gebruik van het geweer:
 - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;
 - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de wet;
 - o artikel 3.25, eerste lid, van de wet voor wat betreft het gebruik van lokvoer;
 - o artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder c, van de wet voor wat betreft het voorzien van het geweer van een restlichtversterker, warmtebeeldkijker en geluidsdemper als bedoeld in artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming;
- ontheffing wordt verleend voor de duur van het Faunabeheerplan 2019-2025 (hierna: FBP).

De ontheffing van 13 augustus 2020 met nummer 82134082 in te trekken. Door een wijziging in de algemene voorschriften is het noodzakelijk een aantal aanvullende bepalingen op te nemen in de ontheffing. Vanwege de overzichtelijkheid is ervoor gekozen dit niet in een apart wijzigingsbesluit te doen maar de ontheffing van 13 augustus 2020 geheel te vervangen door dit besluit.

II. Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de aangewezen weidevogelgebieden in de provincie Utrecht (gebied A) en ziet op het doden van vossen in het belang van voorkoming van belangrijke schade aan flora en fauna, zijnde weidevogels. Daarnaast heeft de aanvraag betrekking op de gebieden waar pluimveebedrijven met vrije uitloop zijn gevestigd (gebied B) en ziet op het doden van vossen in het belang van voorkoming van belangrijke schade aan landbouw, zijnde pluimvee met vrije uitloop. De belangen zijn nader omschreven in hoofdstuk 12.3 van het FBP.

Er wordt ontheffing gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, eerste lid, onder a, artikel 3.25, eerste lid, artikel 3.26, tweede lid aanhef en onder a, artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder c van de wet, gelezen hebbende de artikelen 3.13 en 3.16 van het Besluit natuurbescherming voor wat betreft de diersoort vos voor de periode van de duur van het FBP.

III. Toetsingskader

De aanvraag is getoetst aan Hoofdstuk 3 Soorten van de wet, de Beleidsregels natuur en landschap provincie Utrecht, Besluit Natuurbescherming en het goedgekeurde Faunabeheerplan.

De vos is een van nature in Nederland in het wild levende diersoort welke beschermd is ingevolge artikel 3.10, eerste lid, van de wet en genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de wet. Op grond van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de wet is het verboden de vos opzettelijk te doden.

In artikel 3.17, eerste lid, van de wet is bepaald dat wij ten behoeve van de beperking van de omvang van een populatie vossen ontheffing kunnen verlenen als bedoeld artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, van de wet.

Een ontheffing wordt slechts verleend indien;

- deze beperking nodig is omdat een van de belangen bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, aanhef en onder c in samenhang gelezen met onderdeel b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen andere bevredigende oplossing bestaat; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Op grond van artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a en c, van de wet kunnen regels worden gesteld over het (gebruik van) het geweer en het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer. In artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb) is bepaald dat het geweer niet is voorzien van een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten. Daarnaast is het krachtens artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a en c, van het Bnb verboden om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang en binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, onderdeel d, van de Wnb. In artikel 3.26, derde lid, van de Wnb is bepaald dat wij ontheffing kunnen verlenen van de hiervoor genoemde verboden verbonden aan het gebruik van het geweer.

IV. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht. De aanvraag is door ons op 1 juli 2020 ontvangen.

V. Toetsing beheer en schadebestrijding

Beleid

Ontheffing kan verleend worden wanneer ingrijpen nodig is in het kader van een wettelijk belang en indien er geen andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn en daarnaast geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Ontheffing op grond van artikel 3.17, eerste lid, van de wet wordt verleend aan een Faunabeheereenheid, die handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde Faunabeheerplan.

In de vergadering van 13 juni 2019 heeft het bestuur van de Faunabeheereenheid Utrecht het FBP 2019-2025 vastgesteld. Wij hebben het FBP goedgekeurd bij besluit van 7 juli 2020. In het FBP is de onderbouwing voor deze ontheffingsaanvraag gegeven en maakt tevens deel uit van onze overwegingen.

Aantalontwikkeling en verspreiding

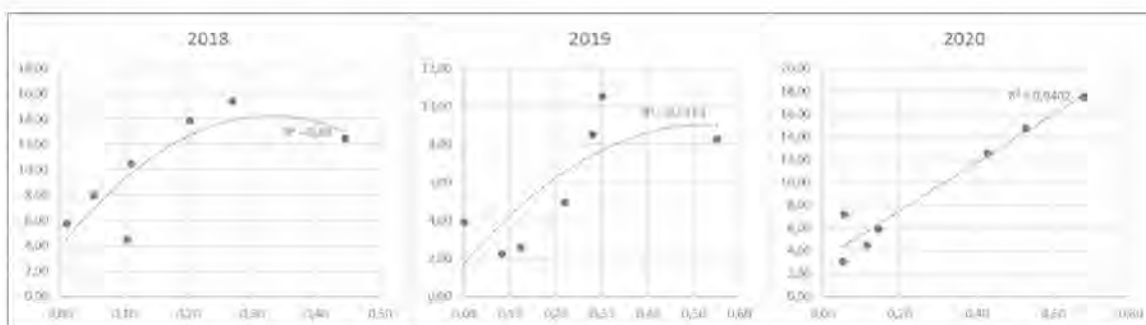
De vos is een soort die met zijn enorme aanpassingsvermogen zich overal thuis voelt, ook in door mensen bewoonde gebieden. Hij is met name tussen zonsondergang en zonsopgang actief. Afhankelijk van de voedselsituatie kan de hele nacht worden doorgebracht op een relatief klein weilandje of kunnen tochten worden ondernomen buiten zijn territorium naar plaatsen waar voedsel makkelijker verkrijgbaar is. Alleen territoriale vossen planten zich voort en werpen in maart / april hun jongen; dit gebeurt bij voorkeur ondergronds in een burcht. Een worp bestaat gemiddeld uit 4 tot 6 jongen. Vossen die niet in staat zijn een eigen territorium te vestigen (oudere, zwakkere en jonge vossen) gaan zwerven. Voedselaanbod en de hoeveelheid schuilmogelijkheden (dagrustplaatsen) zijn factoren die een gebied geschikt maken voor de vos om er zich te vestigen.

Sinds 2009 wordt door de FBE Utrecht een vlak dekkende inventarisatie georganiseerd van de vossenburchten, dit wordt gecombineerd met de voorjaarsstelling. In het westen van de provincie zijn weinig burchten. Het aantal waarnemingen in die gebieden is beperkt. De Utrechtse Heuvelrug vormt al van oudsher het leefgebied van de vos in Utrecht. Uit historische verspreidingsgegevens is bekend dat de vos toen vrijwel niet voorkwam in de lager gelegen gebieden in Utrecht. Vossen werden fel bejaagd, onder andere vanwege premies voor gedode vossen. De intensiteit van de bestrijding nam af door het verbod van de klem in 1969, minder jachtoezicht en het verdwijnen van hondsdoelheid. De toename van de vossenpopulatie tot de huidige dichtheden is een gevolg van steeds minder vervolging en veranderingen van het landschap. De huidige dichtheden zijn reeds 15 jaar stabiel. Volgens de Index Vossenpopulatie Nederland vertoont de vos landelijk de laatste 15 jaren een stabiele trend.

Wel lijkt de vos in sommige regio's toe te nemen en in andere regio's af te nemen. Toen de vos vrij bejaagbaar was, was er een jaarlijks afschot van 10.000 tot 15.000 dieren zonder dat dit de stand veranderde. Het aantal vossen in Nederland wordt geschat op 0,1 tot 2,5 vossen per 100 hectare. In de provincie Utrecht wordt tijdens faunatellingen het aantal vossenburchten geteld. In deze tellingen is een schommeling zichtbaar maar zonder significante toe of afname. Dit komt overeen met het landelijke beeld van de populatie van de vos.

Schade aan flora en fauna

Uit de literatuur blijkt dat vossen een grote impact kunnen hebben op de weidevogelpopulatie¹. Uit onderstaand figuur blijkt dat er in Utrecht een correlatie is tussen de aanwezigheid van vossen (op basis van afschotcijfers) en het totale predatiepercentage (niet alleen de vos):

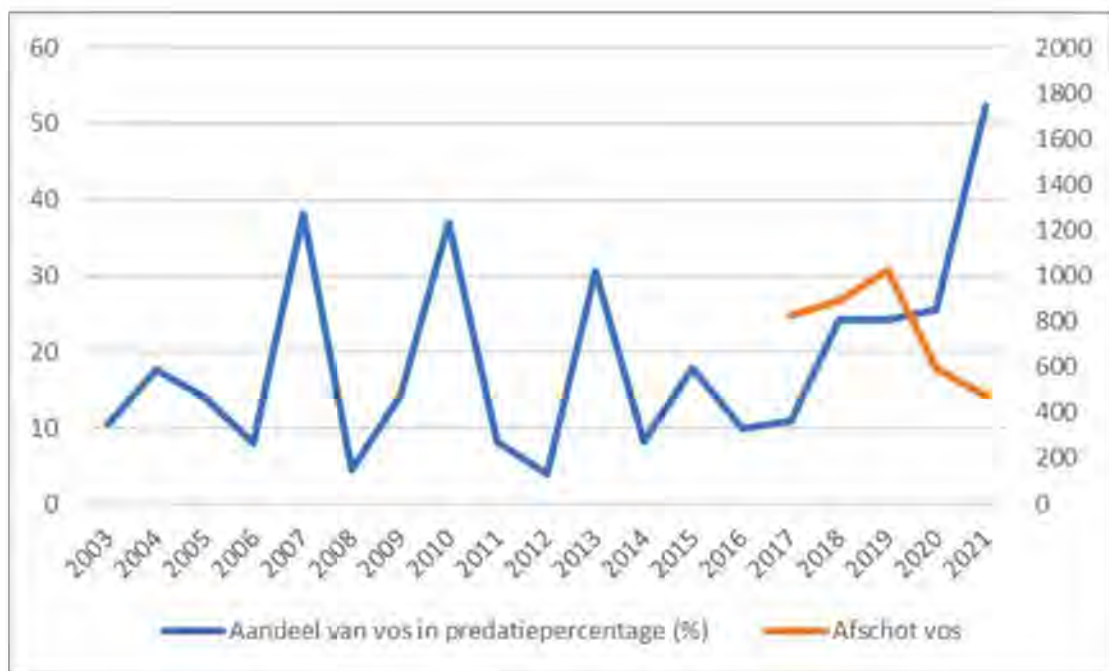


Relatie tussen totale predatiepercentage (y-as) en afschot per 100 ha (x-as) voor de jaren 2018 t/m 2020. Meer vossen betekent een hoger totaal predatiepercentage (Bron: FBE, gebaseerd op boerenlandvogelmonitor en faunaregistratiesysteem)

Hieruit blijkt dat wanneer er meer vossen aanwezig zijn, het totale predatiepercentage ook toeneemt.

De relatie tussen predatie door vossen en afschot door vossen in de provincie Utrecht wordt ook weergegeven in het onderstaande figuur. Hier is te zien dat in 2020 en 2021 ongeveer de helft minder vossen werden gedood dan in 2019 (mede door coronamaatregelen zoals de avondklok). Tegelijkertijd is te zien dat het aandeel van de vos in het predatiepercentage met ruim 25% toeneemt en daarmee groter is dan de afgelopen 17 jaar. Ook hieruit blijkt dus dat het beheer van vossen van groot belang is voor het beschermen van weidevogels.

¹ Egas, Y & Van der Velden, M. (2022) "De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht" FBE-rapport 2022/01, p. 10.



Relatie tussen aandeel vos in predatie en het afschot van vossen. Minder vossenafschot in de jaren 2020 en 2021 (o.a. door coronamaatregelen zoals de avondklok) leidt tot een groter aandeel van de vos in het predatiepercentage. De gegevens 'afschot vos' (oranje) zijn vanaf 2017 opgenomen omdat afschotregistratie voor 2017 (ingang Wet natuurbescherming) niet verplicht is dus de data daarvan onvolledig kan zijn. Linker x-as is predatiepercentage, rechter x-as is afschot vossen (Bron: FBE, gebaseerd op data boerenlandvogelmonitor en faunaregistratiesysteem).

Het vorenstaande is ook af te leiden uit onderzoek in Friesland. Daar werd ook het effect van de avondklok – waardoor de vos niet/minder bejaagd werd – op het vossenbeheer en daarmee het aandeel van de vos in de predatie ondervonden. De vos zorgde gedurende de periode van de avondklok voor aanzienlijke verliezen onder weidevogels. Als gevolg van de avondklok en het niet kunnen beheren van vossen heeft de vos in 2021 in Friesland voor het eerst in een aantal jaar een significant deel van het aantal nesten gepredeerd.²

Uit het rapport *"De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht"* en de hierin genoemde onderzoeken blijkt dat het broedsucces van weidevogels in weidevogelkerngebieden voldoende hoog kan zijn wanneer het lukt om vossen effectief te bestrijden en dat, indien er niet op een effectieve wijze wordt beheerd, er sprake is van een lager broedsucces. In een gebied waar de inrichting en het beheer optimaal is, is alleen bij voldoende vossenbeheer de jongenproductie bij grutto's toereikend.³

Volgens ons is hiermee voldoende aangetoond dat een toename van het aantal gedode vossen ook leidt tot een afname in het predatiepercentage en een hoger nestsucces bij weidevogels.

Schade aan pluimvee

Er is tevens ontheffing aangevraagd ter voorkoming van belangrijke schade aan pluimvee bij bedrijven met het Freilandsysteem. De dreiging van belangrijke schade aan pluimvee met vrije uitloop is in het Faunabeheerplan echter onvoldoende met concrete schadecijfers is onderbouwd. Dat het ontbreken van schadegegevens te maken

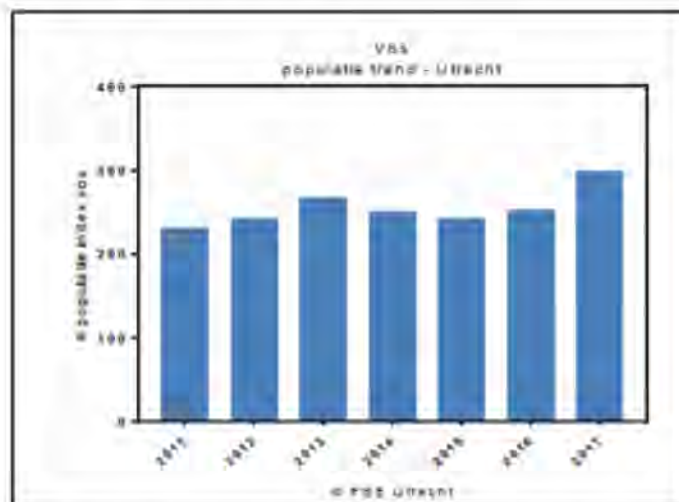
² Jonge Poerink, B., J.J.A. Dekker, J.M. Van der Ende, J. Loonstra & E. Oosterveld, 2021. Monitoring pilot project beheer steenmarters 12 beheergebieden provincie Fryslân – 2021. Ecosensys / Jasja Dekker Dierecologie / Altenburg & Wymenga, Zuurdijk / Arnhem / Veenwouden en Dekker, J.J.A. & B. Jonge Poerink, 2022. Nestpredatie weidevogels in Fryslân in 2017-2021. Een samenvattende rapportage van uitgevoerde nestpredatieonderzoeken. Jasja Dekker Dierecologie & Ecosensys, Arnhem/Zuurdijk.

³ Egas, Y & Van der Velden, M. (2022) "De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht" FBE-rapport 2022/01, p. 10.

heeft met het feit dat schade niet vergoed wordt en daardoor ook niet wordt gemeld leidt niet tot een ander oordeel. Gelet hierop zal geen ontheffing worden verleend om vossen te doden ten behoeve van dit belang.

Gunstige staat van instandhouding

De vos is geen bedreigde diersoort en staat niet op de nationale Rode Lijst. De staat van instandhouding van de vos kan zowel landelijk als provinciaal als gunstig worden gekenmerkt. Omdat ook de plaatsing op de landelijke vrijstellingslijst niet heeft geleid tot een negatieve trendontwikkeling, wordt geen bedreiging van de staat van instandhouding verwacht bij het voorgestelde beheer.



Figuur 1: Aantal vossenburchten in Utrecht tijdens faunatellingen in 2011 t/m 2017.

Andere bevredigende oplossing

In het Faunabeheerplan zijn diverse preventieve maatregelen benoemd zoals het vergroten van de openheid van het landschap, het verhogen van het waterpeil en het creëren van kruidenrijk landschap. In veel gevallen zijn dergelijke maatregelen niet mogelijk omdat deze te veel ingrijpen in het (reguliere) agrarische gebruik van deze gebieden. Dergelijke maatregelen kunnen dan ook niet als 'bevredigend' worden beschouwd en kunnen niet gelden als alternatief voor afschot. Ook in gebieden die speciaal voor weidevogels zijn ingericht vindt nog predatie plaats. Uit de literatuur blijkt dat het ook in deze gebieden nodig kan zijn om vossen te bestrijden⁴.

Middelen

In artikel 3.25, eerste lid, van de wet is bepaald dat bij het verlenen van een ontheffing de middelen worden aangewezen die voor het vangen en doden van dieren mogen worden gebruikt. Op grond van het derde lid van dit artikel worden slechts middelen aangewezen die nadelige gevolgen voor het welzijn van dieren voorkomen, dan wel beperken. Het doden van vossen is derhalve toegestaan met hagel- en kogelgeweer.

De effectiviteit van de uitvoering van de beheermaatregelen kan verhoogd worden door het inzetten van kunstlichtbron, restlichtkijkers, en warmtebeeldkijkers. Bij het gebruik van een geluiddemper is er minder verstoring in het veld en de nabije omgeving en minder belastend voor de gebruiker. Bij gebruikmaking van de genoemde middelen kan het geweer in de praktijk vaker, effectiever en met minder verstoring ingezet worden, en daardoor bijdragen aan een effectiever beheer. Gebruik van een geluiddemper alleen mogelijk is indien de gebruiker dit op grond van de Wet Wapens en Munitie is toegestaan. Het is toegestaan het middel geweer te gebruiken vanaf of vanuit een stilstaand motorvoertuig. Het gebruik van lokvoer is toegestaan om de effectiviteit van de beheer- en schadebestrijdingsmaatregelen te vergroten.

Jachtveldvereiste

Gevraagd is om ten behoeve van het beheer af te wijken van het jachtveldvereiste (40-hectare eis). Wij constateren dat dienaangaande in het Faunabeheerplan 2019-2025 is opgenomen dat alleen ontheffing van dit

⁴ Egas, Y & Van der Velden, M. (2022) "De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht" FBE-rapport 2022/01, p. 10.

vereiste wordt gevraagd indien dit gedegen is gemotiveerd door de initiatiefnemer. Een dergelijke onderbouwing zat niet bij de ontheffingaanvraag. Nu de noodzaak hiervoor niet nader is onderbouwd wordt er geen ontheffing verleend voor het gebruik van het geweer in een veld kleiner dan 40 hectare .

Duur en perioden

Er wordt ontheffing gevraagd om jaarrond gebruik te mogen maken van het geweer gedurende het gehele etmaal. Dit is verboden op grond van artikel 3.16, eerste lid, onder a, van het Besluit natuurbescherming. In artikel 3.26, derde lid, van de wet is bepaald dat bij het verlenen van een ontheffing, genoemd in artikel 3.25, eerste lid van de wet, ook ontheffing kan worden verleend van dit verbod. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de belangen van veiligheid, volksgezondheid, (dieren-)welzijn en milieu.

In het FBP is aangegeven dat het, gelet op de leefwijze van de vos, nodig is om ook in de vroege en late schemer en de nachtelijke uren afschot te kunnen plegen. Juist het gebruik tijdens deze extra uren is essentieel om het beoogde beheer effectief te kunnen uitvoeren en om daarmee de doelen zoals in het FBP geformuleerd te kunnen realiseren. De belangen die hierbij in het geding kunnen zijn, zijn veiligheid en (dieren-) welzijn. Naar ons oordeel is er met gebruikmaking van de toegestane middelen mogelijk om in de schermerperiode en de nachtelijke uren vossen van andere dieren en mensen te kunnen onderscheiden en deze op een verantwoorde wijze te kunnen aanspreken.

VI. Conclusie

Gezien het FBP en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht en gelet op de naar voren gebrachte en hierboven beschreven feiten en omstandigheden zijn wij van oordeel dat in het belang van voorkoming van schade aan inheemse fauna, zijnde weidevogels, voldoende onderbouwd is om het doden met behulp van een geweer, inclusief aanvullende middelen, van de vos toe te staan en ontheffing te verlenen. Ten aanzien van het belang van voorkoming van belangrijke schade aan pluimvee met vrije uitloop, zijn wij van mening dat de schadedreiging onvoldoende met concrete cijfers is onderbouwd. Voorzover het dit belang betreft wordt dan ook geen ontheffing verleend. Ook de noodzaak om af te wijken van het jachtveldvereiste achten wij onvoldoende onderbouwd. De aanvraag wordt op dit punt dan ook geweigerd.

Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Rechtsmiddelen

Ten aanzien van de rechtsmiddelen verwijzen wij naar de beslissing op de bezwaarschriften van heden.

Voorschriften

Voorschriften verbonden aan het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 2 februari 2023, zaakkenmerk Z-WNB-BSB-2020-0901

Door gebruikmaking van dit besluit verklaart de gebruiker van deze ontheffing kennis te hebben genomen van de inhoud van op dit besluit van toepassing zijnde "Gebruiksvoorschriften behorende bij de aan de Faunabeheereenheid Utrecht verleende ontheffingen in kader van de Wet natuurbescherming", zoals deze van toepassing zijn op het moment dat van dit besluit gebruik wordt gemaakt. Deze gebruiksvoorschriften worden hier als herhaald en ingelast beschouwd en zijn te raadplegen via het webadres:

<https://www.provincieutrecht.nl/loket/vergunningen-ontheffingen/ontheffing-wet-natuurbescherming-dieren-en-planten>, onder het menu "Hoe vraag ik toestemming aan?" en vervolgens via de link "Beheer en schadebestrijding: gebruiksvoorschriften".

Naast de wettelijke voorschriften voortvloeiend uit de Wet natuurbescherming zijn aan deze ontheffing, op grond van artikel 5.3 Wnb, de volgende aanvullende voorschriften verbonden:

Reikwijdte

De ontheffing geldt voor de gebieden welke door de provincie Utrecht zijn aangewezen als weidevogelgebied, zoals aangegeven op onderstaande kaart voor de duur van het Faunabeheerplan 2019-2025.



Figuur 2: Bron FBE Utrecht, Toepassingsgebied A, weidevogels (blauw omrand).

Specifieke voorschriften

1. De ontheffing geldt jaarrond gedurende het gehele etmaal.
2. De ontheffing geldt voor het doden met behulp van het geweer van de vos (*Vulpes vulpes*) ter voorkoming van belangrijke schade aan inheemse fauna, zijnde weidevogels.
3. Het gebruik van het geweer is niet toegestaan binnen een straal van 250 meter gemeten vanuit het hart van een ecoduct. Indien de Faunabeheereenheid Utrecht dit nodig acht kan daar met kennisgeving vooraf aan de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (hierna RUD) en onder nadere motivatie van afgeweken worden voor zover dit het functioneren van het betreffende ecoduct niet wezenlijk aantast.

Middelen

4. De te gebruiken geweren en munitie dienen te voldoen aan de eisen zoals gesteld in de artikelen 3.13, 3.14 en 3.15 van het besluit natuurbescherming.
5. Het gebruik van lokvoer is toegestaan.
6. Het gebruik van een kunstmatige lichtbron is toegestaan.

7. Het gebruik van slag, snij- of steekwapens en geweer is toegestaan voor het doden van in nood verkerende, gewonde dieren.
8. Het gebruik van honden, niet zijnde lange honden is toegestaan.
9. Het gebruik van een restlichtversterker en warmtebeeldkijker is toegestaan, tevens als richtijker.
10. Gebruik van een geluiddemper is alleen mogelijk indien de gebruiker dit op grond van de Wet Wapens en Munitie is toegestaan.

De rol van de vos bij
weidevogelpredatie en de effectiviteit
van het uitgevoerde vossenbeheer in
de provincie Utrecht



Youri Egas &
Milan van der Velden

FBE-rapport 2022/01
Versie 1.0

faunabeheereenheid
UTRECHT

De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht

Youri Egas & Milan van der Velden



Colofon

© Faunabeheereenheid Utrecht 2022
December 2022

Faunabeheereenheid Utrecht
Hooge Hoek 2-3
3927 GG Renswoude
www.fbeutrecht.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Faunabeheereenheid Utrecht.

Inhoud

Samenvatting.....	2
1. Inleiding	4
2. Beschrijving beleid, predatie en predatorenbeheer	5
2.1 Weidevogels en het beleid in Utrecht.....	5
2.1.1 Weidevogelkerngebieden.....	5
2.1.2 Het actieve predatorenbeleid	5
2.1.3 Het beleid rondom vossenbeheer.....	6
2.2 Predatie en weidevogels	7
2.2.1 De betekenis van predatie en verschillende predatievormen	7
2.2.2 Predatoren	7
2.2.3 Predatieproblematiek in Utrecht	9
2.3 Effectiviteit predatorenbeheer.....	10
2.3.1 Effectiviteit afschot.....	10
2.3.2 Home ranges en bufferzones	10
2.3.3 Beheerperiode	10
3. Methoden	12
3.1 Gegevensbronnen	12
3.2 Aanpak	12
3.3 De indeling van het geanalyseerde gebied	13
4. Resultaten	15
4.1 Algemeen.....	15
4.2 Verandering aantal bekende legsels	15
4.3 Predatiepercentage legsels	16
4.4 Aanwezigheid vos	17
4.5 Andere aanwezige predatoren	17
4.6 De eerste effecten van het wegvallen vossenbeheer	18
5. Discussie	20
5.1 Analyse tijdens beheerperiode.....	20
5.2 Ontwikkeling aantal bekende legsels	20
5.3 Predatiepercentage	20
5.4 Effectiviteit uitgevoerde vossenbeheer	21
5.5 Wegvallen vossenbeheer in 2022.....	21
6. Conclusies	22
7. Aanbevelingen	23
8. Literatuurlijst	24
Bijlage I: Statistische analyse – aantal bekende legsels	27
Bijlage II: Statistische analyse - predatiepercentage (predatiefractie)	30
Bijlage III: Statistische analyse - aanwezigheid vossen/ afschotdata	31

Samenvatting

Het Utrechtse beleid voor het behoud van weidevogels is toegespitst op de beste gebieden, de 'weidevogelkerngebieden'. In deze gebieden wordt gestreefd naar de vijf essentiële onderdelen, waarvan een actief predatorenbeleid er één is. Het totale maatregelenpakket heeft geleid tot een stabilisatie van het aantal getelde weidevogels en zelfs in een hele lichte toename.

Het actieve predatorenbeleid dat onderdeel is van het totale maatregelenpakket bestaat uit meerdere onderdelen, waaronder vossenbeheer. Vergeleken met landelijke cijfers is de predatiedruk (in de periode mét vossenbeheer) in Utrecht relatief laag. In Utrecht is het circa 15 jaar mogelijk geweest om vossen te beheren op basis van de landelijke vrijstelling en circa 12 jaar met nachtelijk afschot op basis van de weidevogelontheffing. Door een rechterlijk uitspraak in februari 2022 is het doden van vossen (in Utrecht) in het geheel niet meer toegestaan. Daardoor is het alleen ter voorbereiding van weidevogelseizoen 2022 mogelijk geweest om vossen te beheren.

Uit literatuur en onderzoeken blijkt dat vossen een grote impact kunnen hebben op de weidevogelpopulatie en vaak verantwoordelijk zijn voor een groot deel van de nestpredatie. Beheer van predatoren zoals vossen is gemiddeld genomen effectief gebleken, maar wel afhankelijk van onder andere dichtheden, home ranges en gebruikte bufferzones rondom weidevogelgebieden.

Om meer inzicht te krijgen in de rol van predatie (specifiek door vossen) op de weidevogelpopulatie in Utrecht is een (ruimtelijke) analyse uitgevoerd a.d.h.v. data die verzameld is in de periode 2015 t/m 2022. De hoofdvraag daarbij: *'Wat is de effectiviteit van (het uitgevoerde) vossenbeheer als één van de onderdelen van het totale maatregelenpakket op het broedsucces van weidevogels?'*

De analyse richt zich op het gebied binnen de provincie Utrecht waar de weidevogelontheffing (nachtelijk afschot vos) geldig was (het 'ontheffingsgebied'). Om te voorkomen dat effecten veroorzaakt door inrichtingsmaatregelen worden toegeschreven aan het uitgevoerde vossenbeheer en om te bepalen dat predatie (door vos) een dominante factor is, is binnen het ontheffingsgebied onderscheid gemaakt in:

- Binnen weidevogelkerngebied;
- Buiten weidevogelkerngebied.

Om vossenbeheer effectief in te kunnen zetten moet rekening worden gehouden met een zogeheten bufferzone. In Utrecht is het ontheffingsgebied echter eerder ingesteld dan de weidevogelkerngebieden, waardoor deze niet op elkaar zijn afgestemd. Om toch rekening te houden met een benodigde buffer is voor de analyse het ontheffingsgebied ingedeeld in vijf km-zones van één km breed (van buiten naar binnen) en wordt het overige gebied aangeduid als 'binnen buffer'.

Uit de analyse blijkt dat:

- Daar waar de aanwezigheid van vossen significant hoger is, is ook de legselpredatie significant hoger;
- In de buitenste km-zone is het aantal vossen significant toegenomen en is het aantal bekende legsels significant afgenomen.

Eerste indicatie geeft aan dat in het jaar met een verbod op vossenbeheer (2022):

- Het aantal bekende legsels in het hele ontheffingsgebied met 18,5% is afgenomen;
- Het aantal gepredeerde legsels met 41,3% is toegenomen;
- Daarmee het aantal uitgekomen bekende legsels met 23,3% is afgenomen.

Geconcludeerd kan worden dat het uitgevoerde vossenbeheer (nachtelijk en jaarrond) als onderdeel van het totale maatregelenpakket effectief is gebleken in de periode 2015-2021 voor het grootste deel van het ontheffingsgebied en dat daarmee de weidevogelpopulatie in het hele ontheffingsgebied stabiel is gebleven. Alleen het nemen van inrichtingsmaatregelen is niet voldoende gebleken voor het stabiel houden van de weidevogelpopulatie. Het verbod op vossenbeheer in 2022 heeft direct geleid tot een sterke afname van het aantal bekende legsels én een toename van het aantal gepredeerde legsels in het gehele ontheffingsgebied.

Het advies is om ten minste het uitgevoerde maatregelenpakket (inclusief nachtelijk en jaarrond vossenbeheer) wat in de periode 2015-2021 van kracht was te hervatten om de huidige weidevogelpopulatie stabiel te houden. Om van een stabiele weidevogelpopulatie naar een toenemende weidevogelpopulatie toe te gaan moet o.a. nagedacht worden over het intensiveren van het vossenbeheer in de buitenste km-zone en/of het vergroten van de bufferzones rondom de belangrijke weidevogelgebieden die nu geen of te weinig (minder dan 3 km) bufferzone hebben (zoals Eemland en gebieden gelegen tegen de provinciegrens aan). Daarvoor moet o.a. het beheer met omliggende provincies worden afgestemd.

1. Inleiding

Landelijk zijn weidevogels regelmatig onderwerp van gesprek. Niet omdat het zo goed gaat met de weidevogels, maar juist vanwege de dalende trend die al (te) lang gaande is. De provincie Utrecht behoort tot één van de zes provincies waar een groot gedeelte van de weidevogels in Nederland broedt. Het beleid en de aanpak in de provincie is erop gericht om ervoor te zorgen dat dit ook zo blijft. Maar daarbij speelt vaak de vraag wat de belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang en wat de rol van predatie, en dan specifiek door vossen, is op de trend van weidevogels.

Om die en andere vragen te beantwoorden is een (ruimtelijke) analyse uitgevoerd van data die verzameld is in de periode 2015 t/m 2022. De hoofdvraag daarbij: *‘Wat is de effectiviteit van (het uitgevoerde) vossenbeheer als één van de onderdelen van het totale maatregelenpakket op het broedsucces van weidevogels?’*

Eerst wordt ingegaan op de achtergronden van weidevogels en het beleid in Utrecht en op de rol van predatie (door vossen) zoals omschreven in wetenschappelijke literatuur. Vervolgens wordt toegelicht hoe en met welke data de analyse is uitgevoerd. Daarna worden de resultaten van de analyse toegelicht en vervolgens wordt beschreven wat de veranderingen zijn in 2022 na het verbod van het vossenbeheer door een rechterlijke uitspraak.

2. Beschrijving beleid, predatie en predatorenbeheer

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het weidevogelbeleid in de provincie Utrecht, de kennis die beschikbaar is over predatie (door vossen) en de beschikbare literatuur over de effectiviteit van predatorenbeheer.

2.1 Weidevogels en het beleid in Utrecht

Al tientallen jaren zet de provincie Utrecht zich in voor de bescherming van weidevogels wat recentelijk tot kleine successen lijkt te hebben geleid. Door middel van subsidies, inrichtingsmaatregelen, actief predatorenbeheer en andere maatregelen lijkt de negatieve trend de afgelopen paar jaar omgebogen tot een stabiele trend waarbij zelfs een lichte toename waarneembaar lijkt te zijn in 2021 (Van Groen, 2019; Slaterus *et al.*, 2021).

2.1.1 Weidevogelkerngebieden

Het beleid voor het behoud van de Utrechtse weidevogels dateert al van de jaren tachtig van de vorige eeuw. In 2012 heeft de provincie het beleid rondom de weidevogels gestructureerd met de 'Weidevogelvisie'. Aanleiding voor deze visie was de voortgaande afname van weidevogels met circa 5% per jaar. In deze Weidevogelvisie is bovendien aangegeven dat het behoud van weidevogels niet overal meer mogelijk was en het beleid toegespitst moest worden op de beste gebieden, de zogenaamde weidevogelkerngebieden. Vanaf dat moment subsidieerde de provincie alleen nog in de weidevogelkerngebieden het beheer van weidevogels en alleen daar streefde de provincie naar de vijf essentiële onderdelen (zie Figuur 1) van ons beleid voor het behoud van de weidevogels:

- Voldoende voedsel voor de volwassen vogels;
- Voldoende (beschermde) nestgelegenheid;
- Voldoende kuikenland (kruidenrijk grasland met rustperiode en plas-dras);
- Voldoende openheid;
- Een actief predatorenbeleid.

In 2016 werden door de provincie zwaardere eisen gesteld aan het weidevogelbeheer. Naast legselbeheer (= zogenaamd 'licht beheer'), moest op ten minste 18% van de beheerde oppervlakte zogenaamd 'zwaar beheer' liggen, zoals kuikenland. Daarnaast moesten de agrarische collectieven ervoor zorgen dat er op 0,5% van de oppervlakte plas-dras werd gerealiseerd. Daarnaast werd gevraagd aan de collectieven om, indien mogelijk, nog hogere percentages te realiseren, wat inmiddels op veel locaties ook is gebeurd.

In 2019 is het beleid geactualiseerd met het 'Actieplan weidevogels' en zijn de weidevogels in het kerngebied geteld. Uit de vergelijking met de telling van 2016 is gebleken dat de aantallen min of meer stabiliseerden, een enigszins bemoedigend resultaat indien het vergeleken wordt met de trend in de periode 1990-2015. In 2021 zijn de weidevogels opnieuw geteld en is zelfs sprake van een hele lichte toename (Van Groen, 2019; Slaterus *et al.*, 2021).

In de Visie Agrarische Natuurbeheer 2023-2028 heeft de provincie doelen (o.a. voor weidevogels middels bijvoorbeeld Aanvalsplan Grutto) voor de het agrarisch natuurbeheer t/m 2030 vastgesteld. Binnen het ANLb is er meer dan 9.000 hectare (85% van de totale oppervlakte ANLb) aan pakketten afgesloten in het leefgebied open grasland. Het is daarmee het grootste leefgebied in de provincie Utrecht en het ligt voornamelijk in het westen van de provincie en in de Polder Eemland. Hier wordt ook het meeste gesubsidieerd; aan het leefgebied werd in 2021 € 3.896.523 (51% van het totaal) aan vergoedingen uitgegeven.

2.1.2 Het actieve predatorenbeleid

Het actieve predatorenbeleid dat onderdeel is van het totale maatregelenpakket bestaat uit meerdere onderdelen. De predatiebeheersing die omschreven wordt in het Utrechts Actieplan Weidevogels bestaat onder andere uit:

- Optimaliseren leefgebied weidevogels;
- Verwijderen en beheren van houtopstanden voor voldoende open ruimte;
- Vegetatie rondom dammen, bruggen en slootkanten kort houden;
- Zorgen voor voldoende grote gebieden zodat weidevogels gezamenlijk predatoren kunnen verjagen.

Daarnaast wordt ingezet op:

- Streven met behulp van beheer naar minimale stand van de vos in de kerngebieden en daarnaast het inzetten van vossenwerende rasters;
- Bestrijden van de kraai & kauw (eventueel aanvullend met een ontheffing voor kraaienvangkooi indien mogelijk);
- Bestrijden van de verwilderde kat;



Figuur 1: De vijf onderdelen van het weidevogelbeleid, waarvan vossenbeheer slechts een klein puzzelstukje is.

2.1.3 Het beleid rondom vossenbeheer

Al sinds 2006 is het mogelijk om vossen op basis van de landelijke vrijstelling te beheren. Sinds 2009 is de landelijke vrijstelling in Utrecht aangevuld met een ontheffing om in en rondom de weidevogelgebieden de vos ook 's nachts te kunnen beheren. In Utrecht is het dus circa 15 jaar mogelijk geweest om vossen te beheren op basis van de landelijke vrijstelling en circa 12 jaar met nachtelijk afschot op basis van de weidevogelontheffing. Door een rechterlijk uitspraak in februari 2022 is het doden van vossen (in Utrecht) in het geheel niet meer toegestaan. Daardoor is het alleen ter voorbereiding van weidevogelseizoenen 2022 mogelijk geweest om vossen te beheren.

2.2 Predatie en weidevogels

Het uitkomstsucces van nesten en de overleving van kuikens van weidevogels is afgelopen decennia sterk afgenomen in West-Europa. Bij deze afname speelt predatie een, soms dominante, rol (Oosterveld, 2011; MacDonald & Bolton, 2008; Teunissen *et al.*, 2008, 2020; Schekkerman *et al.*, 2009; Roodbergen *et al.*, 2012; Laidlaw *et al.*, 2017, 2021; Kentie *et al.*, 2018).

2.2.1 De betekenis van predatie en verschillende predatievormen

Predatie is een natuurlijk proces, waaraan prooi-soorten zich doorgaans weten aan te passen/ aangepast zijn. De predatiedruk kan een sturende factor zijn in de populatieontwikkeling van prooi-soorten (Roos *et al.* 2018). Bij een te hoge predatiedruk of in het geval dat een prooi-soort niet in staat is zich voldoende aan te passen leidt het tot een afname van de populatie, predatie is dan een dominante factor geworden. Oosterveld (2011, tabel 1, p. 11-13) liet eerder al zien dat bij weidevogelbeheer (waarmee landbouwkundige verliesoorzaken sterk zijn gereduceerd) in meerdere landen in West- en Noord-Europa predatie de belangrijkste factor is die reproductie en toe- of afname van weidevogels bepaalt.

Directe predatie

Op verschillende momenten in het jaar en op verschillende momenten tijdens het broedseizoen kan (directe) predatie optreden. Zo wordt onderscheid gemaakt in:

- Legselpredatie;
- Kuikenpredatie;
- Predatie van adulte vogels.

Indirecte predatie/ predatiemijding

Naast directe predatie zijn er ook indirecte effecten van predatie. Dit wordt ook wel indirecte predatie of predatiemijding genoemd. Predatiemijding wil zeggen dat weidevogels niet in de directe omgeving van broed- en verblijfplaatsen van predatoren broeden. Broeddichtheden van weidevogels zijn lager in de buurt van bewoonde nesten van buizerd en zwarte kraai en in de buurt van bewoonde vossenburchten (Van der Vliet *et al.*, 2008; Tryjanowski *et al.*, 2002). Door predatiemijding kan de beschikbare oppervlakte broedgebied en daarmee de lokale weidevogelpopulatie in bijvoorbeeld weidevogelkerngebieden afnemen (Van der Vliet *et al.* 2010).

Predatievalkuil

In sommige gevallen ontstaat er een situatie waarin prooidieren wel aanwezig blijven bij een hoge predatiedruk maar in zeer lage dichtheden. Door deze hoge predatiedruk is de populatie niet meer in staat terug te keren naar de oorspronkelijke dichtheid, ook niet bij voldoende geschikt habitat (Bakun, 2006; Evans, 2004).

Lokale concentraties weidevogels in de nest- en kuikenfase, zoals in weidevogelkerngebieden, vormen aantrekkelijke foerageerlocaties voor predatoren uit de omgeving, ookwel het honingpot-effect (Van der Wal & Teunissen, 2018). Zo komt uit onderzoek naar voren dat de reproductie ook nog tekortschiet in gebieden waar de inrichting volledig op orde is (Schekkerman *et al.*, 2009; Roodbergen *et al.* 2010). Deze gebiedsdekkende extensivering (waarmee de oorspronkelijke oorzaak van achteruitgang is weggenomen) compenseert de predatiedruk, met name op kuikens, onvoldoende: predatie blijft de dominante factor.

Vermoedelijk zitten een aantal weidevogelpopulaties in Nederland in een dergelijke “predatievalkuil” door de hoge dichtheid aan predatoren en lage dichtheid aan weidevogels (Oosterveld, 2011). Alleen lage dichtheden aan predatoren met een lage predatiedruk kan die situatie opheffen.

2.2.2 Predatoren

In Nederland zijn de afgelopen jaren veel onderzoeken uitgevoerd naar predatie en naar het aandeel van verschillende predatoren bij zowel legselpredatie als kuikenpredatie. Een overzicht van een groot gedeelte van deze onderzoeken van 2005 tot en met 2022 is weergegeven in Figuur 2.



Figuur 2: Overzicht van onderzoeken naar predatie bij weidevogels.

De belangrijkste predatoren van weidevogels zijn allemaal generalisten, die in het huidige landschap talrijk zijn. Een aantal is de laatste decennia toegenomen, terwijl de weidevogelpopulaties zijn afgenomen. In Europa en in Nederland zelf is al veel onderzoek gedaan naar de rol en het aandeel van de verschillende predatoren bij de predatie van weidevogels. Hieronder worden de resultaten van een deel van die onderzoeken besproken.

Uit de literatuur blijkt dat vossen een grote impact kunnen hebben op de weidevogelpopulatie (Teunissen *et al.*, 2008; Mason *et al.*, 2017; Teunissen *et al.*, 2020). Uit recent uitgevoerd onderzoek door SOVON blijkt dat bij steltlopers als groep het voorkomen van hermelijn, steenmarter en vos het sterkst correleert met de predatieverliezen bij nesten ten opzichte van andere predatoren (Teunissen *et al.*, 2020).

Uit onderzoeken van Teunissen *et al.* (2005, 2008) blijkt dat de vos verantwoordelijk is voor 57% van nestpredatie. Uit deze onderzoeken bleek tevens dat wanneer de predatie meer dan 50% bedroeg, de hogere verliezen vooral werden veroorzaakt door nachtelijke predatie. Nachtelijke predatie gebeurt vooral door zoogdieren als vos en kleine marterachtigen, die met name 's nachts actief zijn en op gehoor of reuk jagen.

De afname van de weidevogelstand in het weidevogelreservaat Giethoorn-Wanneperveen over de periode 1995-2002 komt vrijwel zeker als gevolg van de binnenkomst van de vos (Brandsma, 2018). In 1997 werd afschot van de vos onder de vrijstelling en met behulp van lichtbak ingesteld en vanaf 2002 herstelde de weidevogelstand zich weer tot het niveau van vóór 1995. Omdat de overige omstandigheden ongewijzigd bleven, was dit herstel het effect van het beheer van de vos.

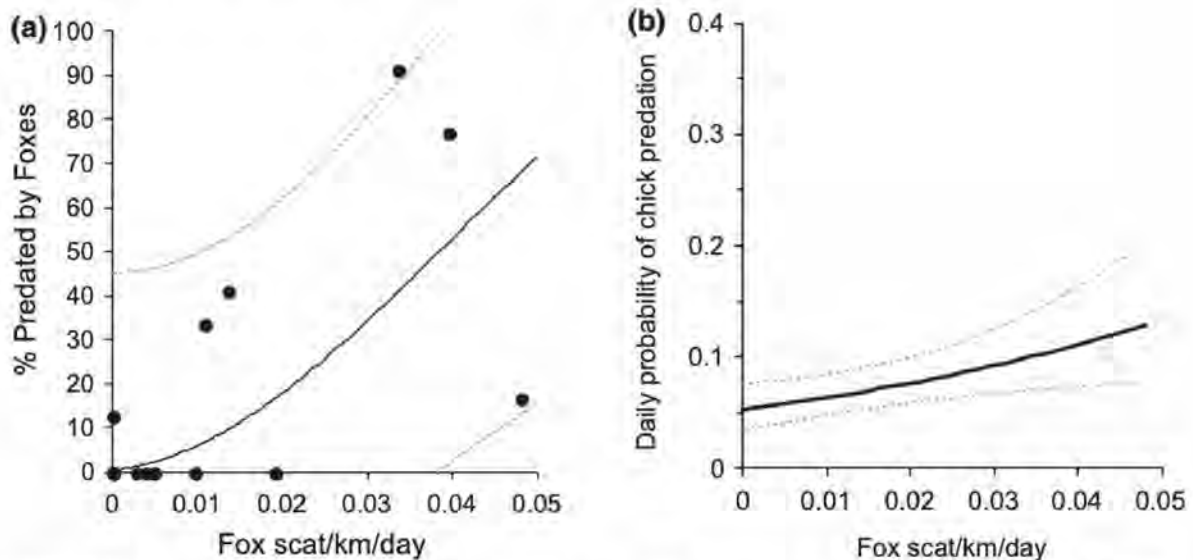
In drie gebieden in Noord-West-Overijssel, is in 2016 en 2017 een cameraonderzoek gedaan bij 250 weidevogellegfels. Predatie was daar met 36-67% van de legfels de belangrijkste verliesoorzaak. De vos was met 70% van de gepredeerde legfels verreweg de belangrijkste predator (Oosterveld *et al.*, 2017).

Vanaf 2019 is in een groot aantal gebieden in Friesland, in het kader van een pilotproject waarbij steenmarters werden gevangen, cameraonderzoek gedaan naar nestpredatie bij weidevogels (Jonge Poerink *et al.* 2022). Uit het onderzoek blijkt dat in de veertien gebieden, in de gevallen waar de predator bekend is, naast de steenmarter vooral de vos een belangrijke nestpredator is (Jonge Poerink *et al.*, 2022).

In 2022 is in het broedseizoen van drie onderzoeksgebieden in Drenthe nesten van kieviten en andere boerenlandvogels gevolgd met wildcamera's. In totaal werden 139 nesten met een camera gevolgd en daarnaast werden 150 nesten zonder camera gevolgd. In geen van de gebieden was het uitkomstsucces toereikend voor een stabiele populatie. Van de verliesoorzaken was predatie veruit de belangrijkste. Alle soorten en gebieden gecombineerd werd 48,7-57,6% van de nesten gepredeerd. Dat vertaalt zich naar ongeveer 84% van de verliezen met een bekende oorzaak (Kleyheeg *et al.*, 2022).

In een overzichtsstudie van nestpredatie bij steltlopers in Europa concluderen MacDonald & Bolton (2008) dat 70% van de nestverliezen (van 1067 nesten waarbij de predator kon worden geïdentificeerd) wordt veroorzaakt door zoogdieren. Van 216 nesten waarvan de predatie op camera was vastgelegd, ging 61% verloren door vossen (Oosterveld, 2011). Een onderzoek naar weidevogels in laaglandgrasland op 15 locaties door het hele Verenigd Koninkrijk heen, wees uit dat nachtelijke predatoren, en dan vooral de vos, de belangrijkste nestpredatoren waren (Mason *et al.*, 2017). Het bleek dat de vos daar ook een belangrijke predator van kievitkuikens was, met 22% van de predatie net zo belangrijk als vliegende predatoren (soort meestal onbekend). In een andere landelijke overzichtsstudie in het Verenigd Koninkrijk bleek dat grondbroedende steltlopers (weidevogels) vooral te lijden hebben onder predatie door kraaien en vossen, en vooral in combinatie (Roos *et al.*, 2018). In een onderzoek van Salewski *et al.* (2019) werd gedurende een periode van 5-6 jaar nestpredatie gemonitord middels wildcamera's. Over alle jaren en gebieden was de vos de belangrijkste predator, verantwoordelijk voor 47% van het totaal aan legselpredatie.

Mason *et al.* (2017) concludeert dat er een relatie is tussen de aanwezigheid van vossen en predatie (zie Figuren 3a & 3b hieronder). In Figuur 3a wordt weergegeven dat predatie door vossen toeneemt naarmate er vossenactiviteit toeneemt en in Figuur 3b wordt weergegeven dat de kans dat een kuiken wordt gepredeerd ook toeneemt als de vossenactiviteit toeneemt.



Figuur 3a & 3b: De relatie tussen de aanwezigheid van vossen en predatie: meer vossen betekent meer predatie (Mason *et al.*, 2017).

2.2.3 Predatieproblematiek in Utrecht

Vergeleken met landelijke cijfers is de predatiedruk (in de periode mét vossenbeheer) in Utrecht relatief laag. Volgens de boerenlandvogelbalans 2020 zijn de verliezen door predatie in 2019 voor de grutto 19,6% (landelijk 33,3%), voor de kievit 23,9% (landelijk 42,6%) en voor de tureluur 8,5% (landelijk 24,1%). Ook wat betreft uitkomstsucces scoorden in 2019 Utrecht beter dan landelijk. Het uitkomstsucces was voor de grutto 67% (landelijk 55%), voor de kievit 55% (landelijk 41%) en voor de tureluur 74% (landelijk 64%).

2.3 Effectiviteit predatorenbeheer

Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat de vos vaak de belangrijkste predator is bij weidevogels en in veel gevallen gevolgd door de steenmarter (in Utrecht nog maar nauwelijks aanwezig). Bij het predatorenbeheer ligt de focus daarom in de meeste gevallen op het beheer van vossen. Naast beheer door afschot en wegvangen wordt ook beheerd door het open houden van het gebied.

2.3.1 Effectiviteit afschot

In verschillende onderzoeken is de effectiviteit van beheer van predatoren meermaals samengevat. Daaruit blijkt dat predatorenbeheer gemiddeld genomen effectief is, dat wil zeggen dat het leidt tot een toename van prooipopulaties (Côté & Sutherland, 1997; Holt *et al.*, 2008; Smith *et al.*, 2007; Oosterveld, 2011). De dichtheid van de predatoren en van de beheerinspanning zijn afhankelijk voor de effectiviteit (Bolton *et al.*, 2007). Daarbij lijkt het beheer van meerdere predatoren tegelijkertijd effectiever dan van een enkele soort (Roos *et al.*, 2018).

Het broedsucces van weidevogels in weidevogelkerngebieden kan voldoende hoog zijn wanneer het lukt om zowel de steenmarter als de vos effectief te bestrijden (Jonge Poerink *et al.*, 2021, 2022). Als de bestrijding van een van de twee soorten onvoldoende succesvol is, is de kans aanzienlijk dat het broedsucces van de weidevogels onvoldoende is, ondanks overige inrichtings- en beschermingsmaatregelen (Oosterveld, 2022). Het niet effectief kunnen uitvoeren van vossenbeheer in 2021, door de toen geldende avondklok, leidde in verschillende gebieden in Friesland direct tot een laag nestsucces (Jonge Poerink *et al.*, 2022; Dekker & Jonge Poerink, 2022). In een gebied waar de inrichting en het beheer optimaal is, is alleen bij voldoende vossenbeheer de jongenproductie bij grutto's toereikend (Laidlow *et al.*, 2021).

Beheer van vossenpopulaties kan in sommige gevallen leiden tot grotere worpen (Kolb, 1996), echter worden bij een lagere dichtheid per saldo minder vossen geboren dan bij hogere dichtheid. En dus hoeven er bij lagere dichtheid minder gedood te worden dan bij hogere dichtheid (NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, 2000). Verder is uit recent onderzoek in Bremer Blockland gebleken dat het schieten/wegvangen van vossen geen aanzuigende werking heeft op nieuwe vossen, het "lege" territorium wordt namelijk overgenomen door de naastliggende vos die dan een groter territorium heeft, 900-1000 ha. Hetgeen er uiteindelijk voor zorgt dat er minder vossen per hectare voorkomen (Den Biesen, 2019).

2.3.2 Home ranges en bufferzones

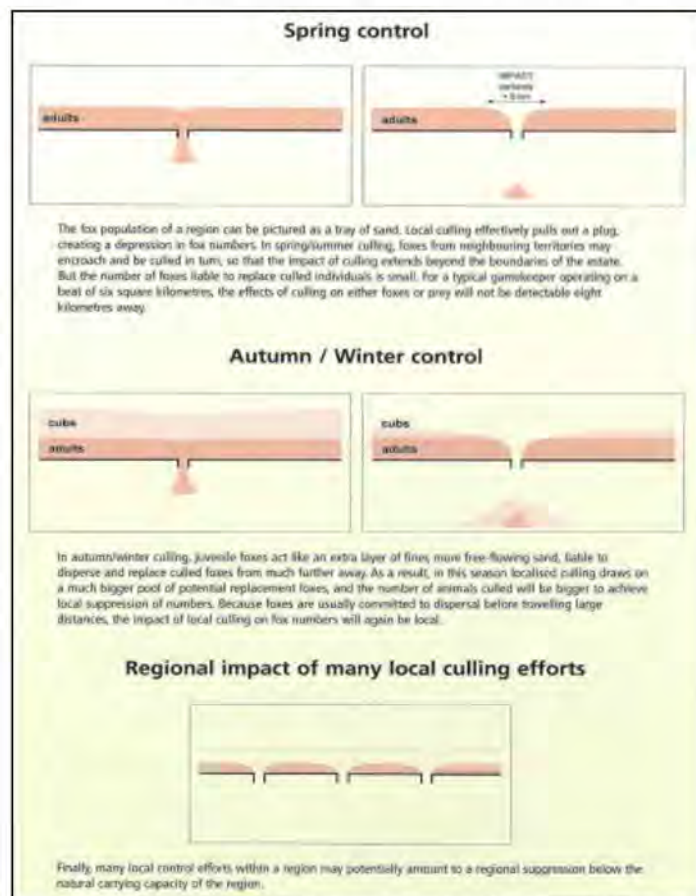
In meerdere studies is het terreingebruik van vossen bepaald met telemetrie. De maximale doorsnede van tenminste een van de home ranges in deze studies met gezenderde vossen loopt uiteen van 1 tot 4,5 km. Studies in stedelijk gebied zijn buiten beschouwing gelaten, omdat de situatie daar niet te vergelijken is met de andere typen leefgebied. Vossen in de stad hebben meestal zeer kleine home ranges (Saunders *et al.*, 1993; Baker *et al.*, 2001; Gloor, 2002; Scott *et al.*, 2014; Van Bommel Faunawerk, 2017).

In een literatuuronderzoek van negen voorgaande studies m.b.t. territoriumgrootte van vossen in verschillende landschappen (met name stedelijk gebied en open landschap) kwam in gemiddelde territoriumgrootte van 131,1 hectare naar voren (Fiderer *et al.*, 2019). Per territorium leven gemiddeld 2,61 vossen (Mulder, 2005). In het ontheffingsgebied blijkt de dichtheid van vossen ruim 6x lager dan de maximale dichtheid volgens bovenstaande literatuur.

2.3.3 Beheerperiode

De grootste impact bij het beheer van vossen kan verwacht worden in de periode begin februari tot eind maart (Reynolds, 2000; Mulder, 2011; Van Bommel Faunawerk, 2017). Dit komt doordat vossen in deze periode territoriaal zijn, de meeste dispersie al heeft plaatsgevonden, de vrouwelijke dieren drachtig zijn en verwijdering leidt tot het voorkomen van een nest jonge vossen, en in deze periode van het jaar de vossenpopulatie het geringste is als gevolg van (natuurlijke) mortaliteit (Reynolds, 2000; Van Bommel Faunawerk, 2017). De beschikbare mankracht voor het beheer in de avond- en nachtelijke uren is beperkt. Daardoor zal de periode februari - maart te kort zijn om de aantallen vossen voldoende te kunnen reduceren. Bovendien neemt de zichtbaarheid van vossen sterk af vanaf half maart (Bolton *et al.*, 2007; Mulder, 2003). Door eerder met de beheer te beginnen wordt uitvoerders langer de mogelijkheid geboden een gebied 'vossenvrij' te houden. Ook om deze reden is het van belang het (nachtelijke) vossenbeheer toe te passen op grote gebieden, zodat instroom van

buitenaf zoveel mogelijk wordt voorkomen (Reynolds, 2000; pers. med. Thomas Gehle uit Van Bommel Faunawerk, 2017). Zie ook in Figuur 4 hoe vele inspanningen op afzonderlijke jachtvelden in een groter gebied kunnen leiden tot een algeheel lagere dichtheid aan vossen in zo'n gebied (Van Bommel Faunawerk, 2017).



Figuur 4: Effect van vele inspanningen op de vossenpopulatie (Van Bommel Faunawerk, 2017).

3. Methoden

In het hoofdstuk methoden is beschreven van welke data- en gegevensbronnen gebruik gemaakt is en hoe de (ruimtelijke) analyse is uitgevoerd. Verder is beschreven hoe het geanalyseerde gebied is ingedeeld.

3.1 Gegevensbronnen

Bij de analyse over de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer is gebruik gemaakt van twee databronnen:

- Weidevogeldata (2015 t/m 2021) afkomstig uit de Boerenlandvogelmonitor, beschikbaar gesteld door Landschap Erfgoed Utrecht;
- Afschotdata van vossen afkomstig uit het Faunaregistratiesysteem, beschikbaar gesteld door de Fauna-beheereenheid Utrecht.

De weidevogeldata (2015 t/m 2021) wordt verzameld door vrijwilligers die ingezet worden bij de weidevogelmonitoring in o.a. de provincie Utrecht (Boerenlandvogelmonitor is een landelijke database). De kwaliteit van deze dataverzameling wordt gewaarborgd doordat aspirant vrijwilligers weidevogelbeheer dienen deel te nemen aan een cursus, die bestaat uit een theoretisch en een praktisch deel. De aspirant dient zich aan te sluiten bij een van de weidevogelgroepen die geregistreerd staan bij Landschap Erfgoed Utrecht en LandschappenNL. Alleen deze groepen hebben het recht en de mogelijkheid om gegevens in te voeren in de online Boerenlandvogelmonitor. In deze, voor niet geautoriseerde gebruikers afgeschermd, online omgeving zijn tevens de laatste versies van de relevante monitoringsprotocollen opgenomen. Nieuwe vrijwilligers, die succesvol bovengenoemde cursus hebben doorlopen, kunnen gaan meedraaien binnen de weidevogelgroep onder de hoede van een 'buddy' met meerdere jaren veldervaring. In de praktijk blijkt dit systeem te leiden tot het scherp maken en houden van alle bij dit initiatief aangesloten vrijwilligers.

De afschotdata van vossen (2017 t/m 2021) is afkomstig uit het Faunaregistratiesysteem (FRS). FRS is een landelijke (op 1-2 FBE's na) database waarin ontheffingen worden doorgeschreven aan WBE's en/of jachthouders. In FRS vindt ook de wettelijk verplichte registratie van afschot plaats. De afschotregistratie is nauwkeurig tot op jachtveldniveau/GPS-coördinaten. De registratie van afschotgegevens in FRS vormt een basis voor het opstellen en onderbouwen van faunabeheerplannen en het aanvragen van ontheffingen.

De registratie van afschot die plaatsvindt op basis van de weidevogelontheffing vindt vanaf 2017 verplicht plaats in FRS met GPS-coördinaten. De registratie van afschot in FRS welke plaatsvindt op basis van de landelijke vrijstelling is sinds 2020 verplicht (zonder GPS-coördinaten). Voorheen werd deze data ook geregistreerd maar niet in FRS. Voor de ruimtelijke analyse is daarom alleen gebruik gemaakt van afschot op basis van de weidevogelontheffing. Afschot in 2020 en 2021 op basis van de landelijke vrijstelling is wel gebruikt om te bepalen welk aandeel van afschot plaatsvindt op basis van de weidevogelontheffing.

Bij het berekenen van het aantal uitgekomen legsels (nestsucces) en predatiepercentage is niet gecorrigeerd volgens de Mayfield-methode. Nesten die in een vroeg stadium gepredeerd zijn worden niet gevonden waardoor het aandeel gepredeerde nesten in de datareeks te laag is. Enkel de gevonden nesten tellen mee. Bijgevolg is de schatting van het nestsucces te hoog en van het predatiepercentage te laag. In werkelijkheid zal het nestsucces waarschijnlijk dus lager liggen dan in deze studie weergegeven, en het predatiepercentage hoger..

3.2 Aanpak

De hoofdvraag bij de ruimtelijke analyse is *'Wat is de effectiviteit van (het uitgevoerde) vossenbeheer als één van de onderdelen van het totale maatregelenpakket op het broedsucces van weidevogels?'* In de periode 2015 t/m 2022 is één jaar (2022) geweest waarin vossenbeheer niet mogelijk was (zie Figuur 5). De analyse naar de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer richt zich daarom op de periode 2015 t/m 2021. Het jaar 2022 wordt gebruikt om een eerste indicatie te krijgen wat het effect is van het verbod op vossenbeheer in 2022.



Figuur 5: Weergave van de analyseperiode waarin vossen wel (2015 t/m 2021) en niet (2022) beheerd werden.

De ruimtelijke analyse is uitgevoerd met behulp van QGIS en ArcGIS. De statistische analyse is uitgevoerd met behulp van het statistische programma R in R-studio. De geanalyseerde factoren zijn:

- Aantal bekende legsels;
- Predatiepercentage;
- Aanwezigheid vos op basis van afschot, deze methode wordt ook in wetenschappelijk onderzoek toegepast, zoals bijvoorbeeld Oosterveld (2007).

3.3 De indeling van het geanalyseerde gebied

De focus van de analyse ligt op effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer op basis van de weidevogelonthefing (de nachtelijke ontheffing). Vanwege die focus is alleen gekeken naar het gebied waar de ontheffing van toepassing is geweest: het 'ontheffingsgebied' (zie Figuur 6).



Figuur 6: Het gebied waarin de ontheffing geldig was (het ontheffingsgebied).

Om te voorkomen dat effecten veroorzaakt door inrichtingsmaatregelen worden toegeschreven aan het uitgevoerde vossenbeheer en om te bepalen dat predatie (door vos) een dominante factor is, is binnen het ontheffingsgebied onderscheid gemaakt in:

- Binnen weidevogelkerngebied;
- Buiten weidevogelkerngebied.

Het totaalbeheer, waaronder inrichtings- en beheermaatregelen, wordt toegespitst binnen de weidevogelkerngebieden. Op ruim 40% van de percelen binnen het weidevogelkerngebied zit een beheerpakket met een vergoeding van in totaal bijna € 2,5 miljoen euro per jaar (2021). Ook op percelen zonder beheerpakket wordt rekening gehouden met weidevogels en zijn vaak onderdeel van het totaalpakket (mozaïek).

Buiten de weidevogelkerngebieden (zie Figuur 7) mag wel weidevogelbeheer plaatsvinden door de collectieven, maar slechts zeer minimaal om het beheer te kunnen focussen op de weidevogelkerngebieden. Buiten weidevogelkerngebieden vinden dus nauwelijks inrichtings- en beheermaatregelen plaats. Door in de analyse onderscheid te maken tussen binnen weidevogelkerngebieden en buiten weidevogelkerngebieden wordt onderscheid gemaakt in gebieden waar wel inrichtings- en beheermaatregelen worden genomen en in gebieden waar dat niet gebeurt.

Om vossenbeheer effectief in te kunnen zetten moet rekening worden gehouden met een zogeheten bufferzone (zie paragraaf 2.3.2 in literatuuronderzoek). Deze bufferzones worden ingesteld rondom de belangrijke weidevogelkerngebieden om te voorkomen dat een vos vanuit een gebied waar geen (nachtelijk) vossenbeheer plaatsvindt direct een belangrijk weidevogelkerngebied in kan lopen. Ingestelde bufferzones variëren van 1 tot 5 kilometer.

In Utrecht is het ontheffingsgebied echter eerder ingesteld dan de weidevogelkerngebieden, waardoor deze niet op elkaar zijn afgestemd. Om toch rekening te houden met een benodigde buffer is voor de analyse het ontheffingsgebied ingedeeld in vijf km-zones van 1 km breed (van buiten naar binnen) en wordt het overige gebied aangeduid als 'binnen buffer' (zie Figuur 8). De binnenste km-zones zijn samengevoegd als 'binnen buffer', omdat het in de praktijk en onderzoek nooit voorkomt dat buffers groter zijn dan vijf kilometer.



Figuur 7: Weidevogelkerngebieden (gerasterd).



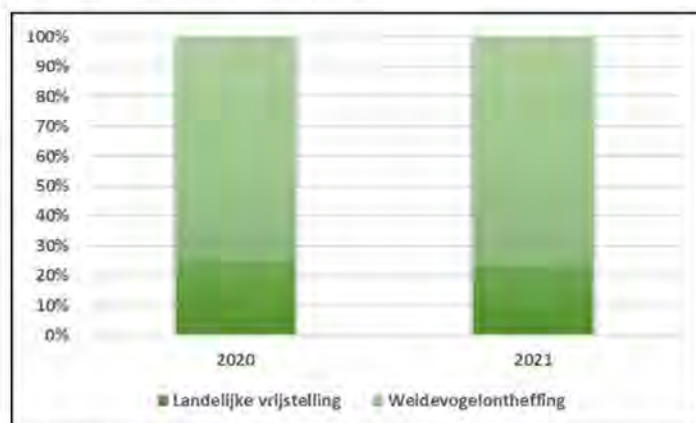
Figuur 8: Verdeling van ontheffingsgebied in km-zones.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de analyse uitgewerkt. De resultaten zijn per paragraaf uitgewerkt, te weten: algemeen, verandering aantal bekende legsels, predatiepercentage legsels, aanwezigheid vos, andere aanwezige predatoren en de eerste effecten van het wegvallen vossenbeheer.

4.1 Algemeen

In het ontheffingsgebied worden vossen beheerd op basis van de landelijke vrijstelling en de weidevogelontheffing. In 2020 is 76% van de vossen in het ontheffingsgebied gedood op basis van de weidevogelontheffing. In 2021 was dit 75% (zie Figuur 9).



Figuur 9: Afschot binnen het ontheffingsgebied op basis van landelijke vrijstelling en weidevogelontheffing in 2020 & 2021.

Het ontheffingsgebied is in totaal 97.700 hectare groot. De oppervlakte van de km-zones variëren tussen 28.300 en 9.600 hectare (zie Figuur 10). Het grootste deel van het oppervlakte van de weidevogelkerngebieden ligt in de buitenste twee km-zones (zie Figuur 11).



Figuur 10: Oppervlaktes van de km-zones.



Figuur 11: Oppervlakte weidevogelkerngebied per km-zone.

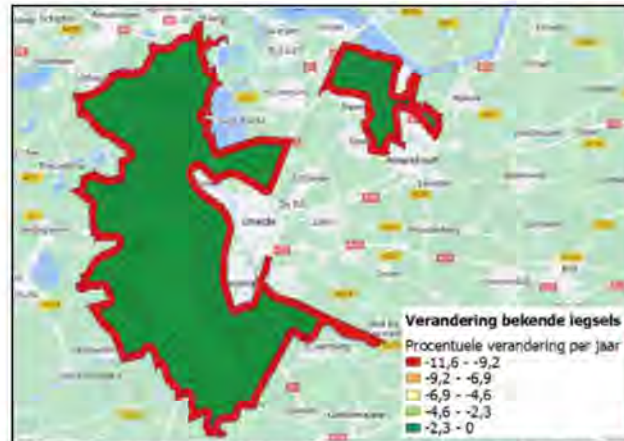
4.2 Verandering aantal bekende legsels

De weidevogellegsels die gevonden worden, worden geregistreerd als 'bekend legsel'. Van deze legsels is onder andere bekend van welk soort ze zijn, op welke datum het nest gevonden is, de (GPS-)locatie van het nest en de grootte van het nest. Voor het ontheffingsgebied, de opsplitsing in binnen en buiten weidevogelkerngebied en de opsplitsing in km-zones is geanalyseerd of er sprake is van een toe- of afname van het aantal bekende legsels in de periode van 2015 t/m 2021.

Voor het hele ontheffingsgebied geldt dat er geen sprake is van een significante toe- of afname van het aantal bekende legsels (zie 1.1 in bijlage I). Dat betekent dat het aantal bekende legsels in de periode 2015 t/m 2021 stabiel is. Dat komt overeen met de weidevogeltellingen die door de provincie zijn uitgevoerd (zie 2.1.1.).

Binnen weidevogelkerngebied is geen sprake van een significante toe- of afname van het aantal bekende legsels (zie 2.1 in bijlage I). Buiten weidevogelkerngebied is ook geen sprake van een significante toe- of afname van het aantal bekende legsels (zie 2.2 in bijlage I). Zowel binnen als buiten het weidevogelkerngebied is in de periode 2015 t/m 2021 het aantal bekende legsels stabiel. Gemiddeld ligt 70% van de bekende legsels binnen weidevogelkerngebied.

Bij de opsplitsing per km-zone is sprake van een significante afname van het aantal bekende legsels in de buitenste km-zone (0-1 km; zie 3.1 in bijlage I). Het aantal bekende legsels is in die buitenste km-zone in de periode 2015 t/m 2021 met gemiddeld 11,6% per jaar afgenomen. In de overige km-zones (1-2 km, 2-3 km, 3-4 km, 4-5 km en binnen buffer) is geen significante toe- of afname en is het aantal bekende legsels stabiel (zie Figuur 12 & 3.2 t/m 3.6 in bijlage I).



Figuur 12: Verandering van het aantal bekende legsels per km-zone in de periode 2015 t/m 2021.

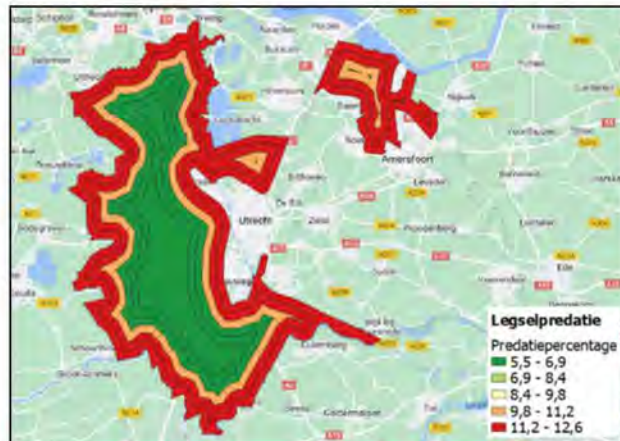
In de buitenste km-zone, daar waar het aantal bekende legsels significant afneemt, ligt 23,6% van het totale oppervlak van de weidevogelkerngebieden. Bij het opsplitsen van de buitenste km-zone (0-1 km) in binnen en buiten weidevogelkerngebied is sprake van een significante afname van het aantal bekende legsels binnen weidevogelkerngebied van 17,5% per jaar (zie 4.1 in bijlage I) en geen significante toe- of afname buiten weidevogelkerngebied (zie 4.2 in bijlage I).

4.3 Predatiepercentage legsels

Van alle bekende legsels is bijgehouden of het legsel succesvol is uitgekomen of dat het legsel verloren is gegaan. Indien het legsel verloren is gegaan is aangegeven wat hier de oorzaak van is geweest, zoals bijvoorbeeld landbouwwerkzaamheden of predatie. Het predatiepercentage geeft aan hoeveel van het totaal aantal bekende legsels gepredeerd is (let op het gaat hier dus alleen op legselpredatie, kuikenpredatie komt hier nog bovenop).

In het hele ontheffingsgebied is het predatiepercentage in de periode 2015 t/m 2021 stabiel (geen significante toe- of afname; zie 1.1 in bijlage II). Gemiddeld wordt in het hele ontheffingsgebied 9,77% van de bekende legsels gepredeerd. Er is geen significant verschil in hoogte van het predatiepercentage tussen binnen weidevogelkerngebied en buiten weidevogelkerngebied (zie 2.1 in bijlage II).

Als het ontheffingsgebied wordt opgesplitst in km- zones zijn er wel verschillen in predatiepercentage waarneembaar. Het predatiepercentage neemt significant af van de buitenste km-zone naar de binnenste zone (zie 3.1 in bijlage II). De drie buitenste km-zones hebben het hoogste predatiepercentage (circa twee keer zo hoog als de binnenste zones) (zie Figuur 13).



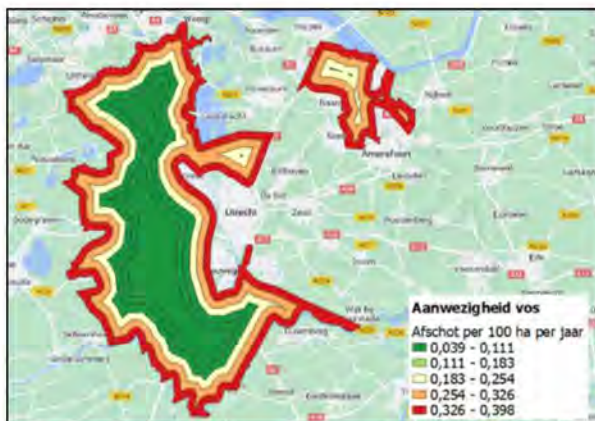
Figuur 13: Legselpredatie per km-zone in de periode 2015 t/m 2021.

4.4 Aanwezigheid vos

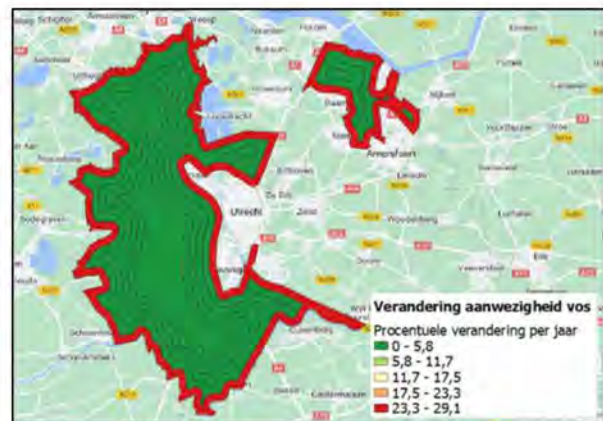
Om de aanwezigheid van vossen te bepalen is gebruik gemaakt van afschotdata. Daar waar geen vossen zijn (geen aanwezigheid) kunnen geen vossen geschoten worden. Daar waar veel vossen zijn (hoge aanwezigheid) kunnen meer vossen gedood worden. De hoogte van het afschot geeft daarmee een betrouwbare indicatie voor de aanwezigheid van vossen.

In de periode 2017 t/m 2021, waarin nachtelijk beheer van de vos mogelijk was, is geen sprake van een significante toe- of afname van de aanwezigheid van vossen in het hele ontheffingsgebied (zie 1.1 in bijlage III). Gemiddeld is in het hele ontheffingsgebied 0,23 vos per 100 ha per jaar gedood op basis van de weidevogelontheffing. Dit is ruim onder de maximale dichtheid. Hierbij is er geen significant verschil tussen binnen en buiten weidevogelkerngebied.

De opsplitsing in km-zones geeft wel verschillen. De aanwezigheid van vossen neemt significant af van de buitenste km-zone naar de binnenste zone (zie Figuur 14 & 2.1 in bijlage III). In de buitenste km-zone (0-1 km) is de aanwezigheid van vossen het hoogst en is sprake van een significante toename van 29,2% per jaar (zie Figuur 15 & 3.1 in bijlage III). In alle andere km-zones is geen significante toe- of afname (zie 3.2 t/m 3.6 in bijlage III).



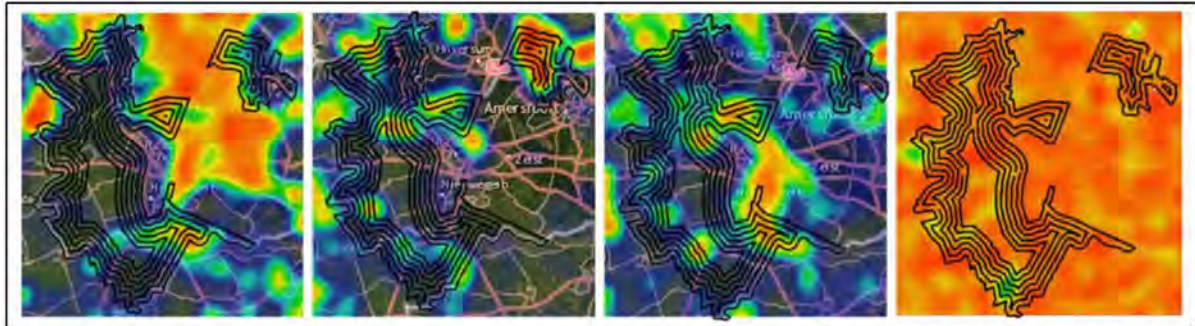
Figuur 14: De aanwezigheid van vossen per km-zone in de periode 2017-2021 (rood is hoge aanwezigheid).



Figuur 15: De verandering van de aanwezigheid van vossen per km-zone in de periode 2017-2021 (rood is significante toename).

4.5 Andere aanwezige predatoren

Van de andere mogelijke predatoren kan de aanwezigheid niet worden vastgesteld op basis van afschotdata. Om uit te sluiten dat verschillen in km-zones veroorzaakt worden door andere predatoren is gebruikt gemaakt van waarnemingen van 2012 t/m 2021 afkomstig van waarneming.nl (zie Figuur 16).



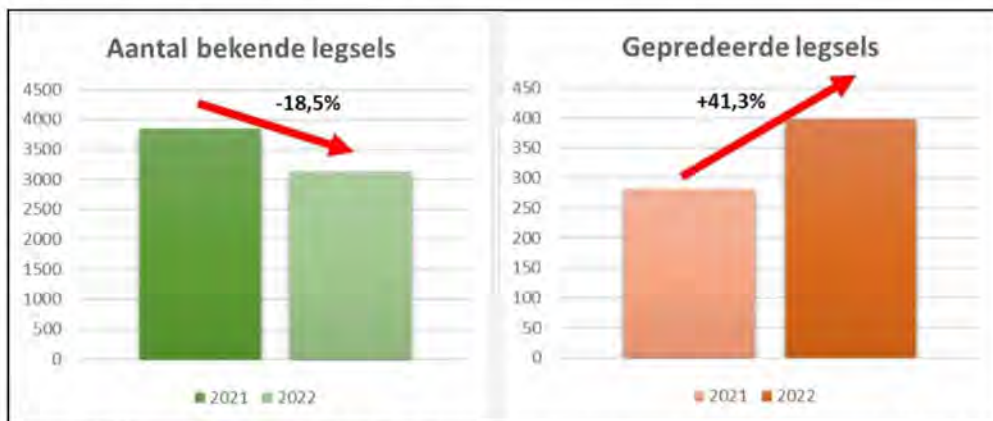
Figuur 16: Waarnemingen van verschillende predatoren per km-zone, v.l.n.r. vos, hermelijn, wezel & zwarte kraai (www.waarneming.nl).

Het overzicht van de waarnemingen van vossen in Figuur 16 komt overeen met de aanwezigheid van vossen op basis van afschot in Figuur 14. Beide figuren laten zien dat vooral in de buitenste km-zone(s) sprake is van aanwezigheid van vossen. Bij de andere predatoren (hermelijn, wezel en zwarte kraai) is het effect van km-zones niet of nauwelijks waarneembaar. De steenmarter komt nog nauwelijks voor in het ontheffingsgebied.

4.6 De eerste effecten van het wegvallen vossenbeheer

Sinds begin 2022 is het niet meer mogelijk geweest om de vos te beheren in het gehele ontheffingsgebied (en daarbuiten). Om een indicatie te krijgen van het effect hiervan is 2022 vergeleken met 2021. Qua inrichtingsmaatregelen en beheerpakketten is er niets veranderd in 2022 t.o.v. 2021.

Het aantal bekende legsels in 2022 is t.o.v. 2021 met 18,5% afgenomen en het aantal gepredeerde legsels is tegelijkertijd gestegen met 41,3% (zie Figuur 17).



Figuur 17: Afname in bekende legsels (links) en toename in gepredeerde legsels (rechts) in de periode 2021-2022.

De afname van het aantal bekende legsels én de toename van het aantal gepredeerde legsels heeft geleid tot een afname van het aantal uitgekomen legsels met 23,3% (zie Figuur 18).



Figuur 18: Afname in uitgekomen in de periode 2021-2022.

De afname van het aantal bekende legsels heeft plaatsgevonden in alle km-zones behalve de buitenste km-zone. De buitenste km-zone liet na een periode van significante afname van 11,6% per jaar (2015 t/m 2021) een kleine toename zien in het aantal bekende legsels van 5,8%.

5. Discussie

In het hoofdstuk discussie worden de onderzoeksmethode, de gebruikte data en de resultaten bediscussieerd.

5.1 Analyse tijdens beheerperiode

Met deze analyse is gekeken naar de rol van vossen bij predatie, en daarmee het broedsucces, van weidevogels in een periode waarin beheer heeft plaatsgevonden (nachtelijk en jaarrond). Bij bewezen effectiviteit van het beheer is de verwachting dat predatie door vossen niet tot problemen heeft geleid in het onderzochte gebied. De analyse heeft niet als doel gehad om aan te tonen dat de vos hoofdverantwoordelijk is voor legselverlies in het desbetreffende gebied. Naast vos werden in het gebied in dezelfde periode alleen zwarte kraai (en kauw) als predatoren beheerd. Andere predatoren werden niet beheerd.

5.2 Ontwikkeling aantal bekende legsels

De data omtrent bekende legsels die gebruikt is bij de analyse komt overeen met de tellingen die uitgevoerd zijn in opdracht van de provincie Utrecht, beide laten een stabiel beeld zien. Het totale maatregelpakket lijkt daarmee te voorkomen dat er een afname plaatsvindt. Echter is het huidige beleid nog niet voldoende om een echte toename te bewerkstelligen. De vraag is of de significante afname van het aantal bekende legsels in de weidevogelkerngebieden in de buitenste km-zone ervoor zorgt dat er geen sprake is van een toename ondanks alle maatregelen.

Opvallend is dat bij de bekende legsels géén verschil is te zien in bekende legsels binnen versus buiten weidevogelkerngebied. Uiteraard zitten er meer weidevogels in de kerngebieden maar dat komt mede doordat deze kerngebieden ooit zijn gebaseerd op de aanwezigheid van weidevogels. De positieve uitwerking van de inrichtingsmaatregelen op de weidevogelpopulatie wordt mogelijk teniet gedaan door de hogere aantrekkingskracht van deze gebieden op predatoren, ookwel het honingpot-effect (Van der Wal & Teunissen, 2018).

Km-zonering geeft wel een verschillend beeld in bekende legsels. En dan specifiek in weidevogelkerngebied in de buitenste km-zone. Er vanuit gaande dat in weidevogelkerngebieden, ongeacht in welke km-zone, het beheer zo optimaal mogelijk is, en dus bijv. geen beschutting in de vorm van bomen en dichte begroeiing aanwezig, gaan we er vanuit dat de afname in de buitenste km-zone géén effect is van bijvoorbeeld landschapselementen.

5.3 Predatiepercentage

De gebruikte predatiepercentages zijn niet gecorrigeerd volgens de Mayfieldmethode. Ze zijn daarom waarschijnlijk een onderschatting van het werkelijke predatiepercentage. De cijfers uit Boerenlandvogelbalans laten zien dat Utrecht een lager predatiepercentage heeft dan het landelijke gemiddelde. Het gebruikte predatiepercentage geeft alleen een beeld van de hoeveelheid bekende legsels die gepredeerd zijn. De legsels die al gepredeerd zijn voordat de legsels bekend waren zijn niet meegenomen. Ook kuikenpredatie, wat plaatsvindt ná het uitkomen van het bekende legsel, is niet in de analyse meegenomen. Het predatiepercentage is daarom vooral gebruikt om een vergelijking te maken tussen wel of niet weidevogelkerngebied en km-zones. Mogelijk kan na correctie volgens de Mayfieldmethode ook een betere inschatting worden gemaakt van de predatiemijding.

Vaak wordt beweerd dat als inrichtingsmaatregelen in weidevogelgebieden in orde zijn predatie geen probleem meer is. De verwachting was daarom ook dat binnen weidevogelkerngebieden het predatiepercentage lager zou zijn. Echter bleek dit niet uit onze analyse. Mogelijk hebben juist deze gebieden een aantrekkingskracht op predatoren, het zogenaamde honingpot-effect (Van der Wal & Teunissen, 2018).

Zowel bij bekende legsels, predatiepercentage als aanwezigheid vos zijn significante verschillen in km-zones zichtbaar. Km-zonering (het creëren van een buffer rondom weidevogelgebieden) lijkt dus meer effect te hebben dan het kerngebied an sich. Tot nu toe zijn er alleen aanwijzingen dat het effect van km-zonering toe te wijzen is aan de vos. Andere predatoren komen ook voor in de km-zones waar geen sprake is van afname legsels en het predatiepercentage laag is. Afwezigheid van de vos leidt er bovendien dus niet toe dat de (volledige) predatie wordt overgenomen door andere predatoren.

5.4 Effectiviteit uitgevoerde vossenbeheer

Doordat het ontheffingsgebied eerder is ingesteld dan de weidevogelkerngebieden is niet om elk weidevogelkerngebied de benodigde buffer aanwezig. Op basis van de analyse is de aanwezigheid van vossen én het predatiepercentage het hoogst in de buitenste drie km-zones. Een buffer van drie kilometer rondom de weidevogelkerngebieden lijkt op basis hiervan noodzakelijk bij een ontheffing waarbij jaarrond nachtelijk beheer mogelijk is.

De effectiviteit van het beheer kan veranderen wanneer nachtelijk beheer slechts een beperkte periode wordt toegepast. Hoe dat uitpakt in het huidige ontheffingsgebied is niet bekend. In de literatuur wordt vaak vermeld dat het effectiever zou zijn om het nachtelijk beheer alleen uit te voeren in de periode van circa februari tot juni, omdat buiten die periode een gedode vos snel vervangen wordt. Uit onderzoek in Bremer Blockland is echter gebleken dat het schieten/wegvangen van vossen geen aanzuigende werking heeft van nieuwe vossen, het "lege" territorium wordt namelijk overgenomen door de naastliggende vos die dan dus een groter territorium heeft, 900-1000ha. Uiteindelijk zijn er dus minder vossen per hectare.

Bovendien is de theorie dat het niet schieten van vossen buiten het weidevogelseizoen voorkomt dat er nieuwe zwervende vossen komen alleen van toepassing wanneer de maximale dichtheid aan vossen is bereikt. Vanwege de weidevogeldoelstellingen wordt in het ontheffingsgebied een minimale vossendichtheid nagestreefd. Dat betekent dat er altijd plek is voor zwervende vossen, ongeacht of je beheer het hele jaar of in een beperkte periode uitvoert. Jaarrond nachtelijk beheer maakt het beheer robuust (minder kwetsbaar voor jachtverboden door bijvoorbeeld vogelgriep en avondklok) en voorkomt dat vossen kunnen doorzwerven naar de kern van belangrijke weidevogelgebieden waar beheer vaak moeilijker is (minder toegankelijk door minder infrastructuur). Bovendien neemt de zichtbaarheid van vossen sterk af vanaf half maart (Mulder, 2003; Bolton *et al.*, 2007). Dit vergroot de kans dat vossen niet of minder zichtbaar zijn terwijl ze wel prederen.

Dat in het ontheffingsgebied geen sprake is van een maximale dichtheid blijkt uit de afschotcijfers. In het ontheffingsgebied worden gemiddeld 0,23 vos per 100 ha gedood op basis van de weidevogelontheffing (circa 75% van het totaal afschot). Samen met het afschot op basis van de landelijke vrijstellingslijst worden er circa 0,31 vossen per 100 ha gedood. Bij een territoriumgrootte van 131,1 hectare (Fiderer *et al.*, 2019) en 2,61 vossen per territorium (Mulder, 2005) zouden er 1,99 vossen per 100 hectare in het ontheffingsgebied kunnen leven. Maximale dichtheid wordt dus niet bereikt in het ontheffingsgebied, de dichtheid in het ontheffingsgebied is ruim zes keer zo laag als mogelijk.

Beheer van vossenpopulaties kan in sommige gevallen leiden tot grotere worpen (Kolb, 1996), echter worden bij een lagere dichtheid per saldo minder vossen geboren dan bij hogere dichtheid. En dus hoeven er bij lagere dichtheid minder gedood te worden dan bij hogere dichtheid (NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, 2000).

5.5 Wegvallen vossenbeheer in 2022

Direct in het eerste weidevogelseizoen waarin een verbod op vossenbeheer gold is een duidelijke afname van het aantal bekende legsels zichtbaar. Deze afname vond plaats in bijna alle km-zones. Dit in tegenstelling tot de periode 2015 t/m 2021 mét vossenbeheer waar alleen sprake was van een significante afname in de buitenste km-zone. Buiten het verbod op vossenbeheer zijn er geen andere grote veranderingen geweest in het weidevogelbeheer. Door aanwas en meer inloop van vossen richting het ontheffingsgebied is de verwachting dat het effect in 2023 nog groter zal zijn.

6. Conclusies

Uit de analyse blijkt dat in het hele ontheffingsgebied het aantal bekende legsels, het (legsel)predatiepercentage en de aanwezigheid van vossen stabiel is. Tussen binnen en buiten weidevogelkerngebieden blijken er geen significante verschillen te zijn in verandering van het aantal bekende legsels, in het (legsel)predatiepercentage) en in aanwezigheid van vossen.

Significante verschillen zijn wel gevonden in de km-zones:

- Significante afname van bekende legsels in de buitenste km-zone (0-1) van 11,6% per jaar bij opsplitsing van de buitenste km-zone (0-1) in wel of geen weidevogelkerngebied:
 - o 0-1 km-zone én binnen weidevogelkerngebied: significante afname met 17,5% per jaar;
 - o 0-1 km-zone én buiten weidevogelkerngebied: stabiel (geen significante toe- of afname);
- Alle andere km-zones en binnen buffer: stabiel (geen significante toe- of afname);
- Predatiepercentage in de buitenste km-zones is significant hoger;
- Aanwezigheid vos in de buitenste km-zones is significant hoger;
- Significante toename vos in de buitenste km-zone van 29,2% per jaar (2017-2021).

Uit de analyse blijkt dat:

- Daar waar de aanwezigheid van vossen significant hoger is, is ook de legselpredatie significant hoger;
- In de buitenste km-zone is het aantal vossen significant toegenomen en is het aantal bekende legsels significant afgenomen.

Eerste indicatie geeft aan dat in het jaar met een verbod op vossenbeheer (2022):

- Het aantal bekende legsels in het hele ontheffingsgebied met 18,5% is afgenomen;
- Het aantal gepredeerde legsels met 41,3% is toegenomen;
- Daarmee het aantal uitgekomen bekende legsels met 23,3% is afgenomen.

Geconcludeerd kan worden dat het uitgevoerde vossenbeheer (nachtelijk en jaarrond) als onderdeel van het totale maatregelenpakket effectief is gebleken in de periode 2015-2021 voor het grootste deel van het ontheffingsgebied (uitgezonderd de buitenste km-zone) en dat daarmee de weidevogelpopulatie in het hele ontheffingsgebied stabiel is gebleven. Alleen het nemen van inrichtingsmaatregelen is niet voldoende gebleken voor het stabiel houden van de weidevogelpopulatie. Het verbod op vossenbeheer in 2022 heeft direct geleid tot een sterke afname van het aantal bekende legsels én een toename van het aantal gepredeerde legsels in het hele ontheffingsgebied.

7. Aanbevelingen

Het advies is om ten minste het uitgevoerde maatregelenpakket in de periode 2015-2021 te hervatten om de huidige weidevogelpopulatie stabiel te houden, dus inclusief het vossenbeheer zoals in die periode is uitgevoerd (nachtelijk en jaarrond).

Om van een stabiele weidevogelpopulatie toe te gaan naar een toenemende weidevogelpopulatie moet nagedacht worden over:

- Intensiveren van het vossenbeheer in de buitenste km-zone;
- Vergroten van de bufferzones rondom de belangrijke weidevogelgebieden die nu geen of te weinig (minder dan 3 km) bufferzone hebben (zoals Eemland). Daarvoor moet het beheer met omliggende provincies worden afgestemd;
- Nemen van aanvullende maatregelen in de buitenste km-zones in de meest kwetsbare weidevogelgebieden (zoals elektrische rasters).

Vervolgonderzoek rondom weidevogelpredatie en predatorenbeheer zou altijd rekening moeten houden met:

- Effect/noodzaak van buffers/km-zoneringen rondom de weidevogelkerngebieden;
- Effect van intensiteit van het vossenbeheer en de mate van aanwezigheid van vossen (bijvoorbeeld op basis van het afschot).

Meer onderzoek is welkom rondom:

- Rol van verschillende predatoren in de verschillende km-zones van de buffer;
- Effect van inrichtingsmaatregelen op de aantrekking van predatoren, zoals vos;
- Meetbaar maken en onderzoeken van predatiemijding.

8. Literatuurlijst

- Baker P.J., Newman T. & Harris S. (2001). *Bristol foxes: 40 years of change*. British Wildlife 12, p. 411-417.
- Bakun A. (2006). *Wasp-waist populations and marine ecosystem dynamics: Navigating the "predator pit" topographies*. Progress in Oceanography 68(2), p. 271-288.
- Bolton M., Tyler G., Smith K.E.N. & Bamford R.O.Y. (2007). *The impact of predator control on lapwing Vanellus vanellus breeding success on wet grassland nature reserves*. Journal of Applied Ecology, p. 534-544.
- Brandsma O.H. (2018). *Herstel weidevogelstand in het weidevogelreservaat Giethoorn-Wanneperveen na kort houden vos*. De Levende Natuur, 119(6), p. 249-255.
- Côte I.M. & Sutherland W.J. (1997). *The effectiveness of removing predators to protect bird populations: efectividad de la remoción de depredadores para proteger poblaciones de aves*. Conservation Biology 11(2), p. 395-405.
- Dekker J. & Jonge Poerink B. (2022). *Nestpredatie weidevogels in Fryslân en Groningen in 2017-2021. Een samenvattende rapportage van uitgevoerde predatie-onderzoeken*. Jasja Dekker Dierecologie & Ecosensys, Arnhem/Zuurdijk.
- Den Biesen R. (2019). *Coöperatief weidevogel beheer: Een verslag van het bezoek aan Bremer Blockland dd 1 juni 2019 door een gezamenlijke delegatie van Natuurpunt, VLM en WBE de Vart*.
- Evans K.L. (2004). *The potential for interactions between predation and habitat change to cause population declines of farmland birds*. Ibis 146, p. 1-13.
- Fiderer C., Göttert T. & Zeller U. (2019). *Spatial interrelations between raccoons (Procyon lotor), red foxes (Vulpes vulpes), and ground-nesting birds in a Special Protection Area of Germany*. Eur J Wildl Res 65:14.
- Gloor S. (2002). *The rise of urban foxes (Vulpes vulpes) in Switzerland and ecological and parasitological aspects of a fox population in the recently colonized city of Zurich*. PhD thesis, University of Zurich.
- Van Groen F.M. (2019). *Weidevogels in de provincie Utrecht – Inventarisatie 2019*. Van der Goes en Groot ecologisch onderzoeks- en adviesbureau, G&G-rapport 2019-83.
- Holt A.R., Davies Z.G., Tyler C. & Staddon S. (2008). *Meta-analysis of the effects of predation on animal prey abundance: evidence from UK vertebrates*. PLoS One 3(6), e2400.
- Jonge Poerink B., Dekker J.J.A. & Van der Ende J.M. (2021). *Monitoring pilot project beheer steenmarters weidevogelgebied Soarremoarre, provincie Fryslân – 2021*. Ecosensys & Jasja Dekker Dierecologie, Zuurdijk/Arnhem.
- Jonge Poerink B., Dekker J.J.A., Van der Ende J.M., Loonstra J. & Oosterveld E. (2022). *Monitoring pilotproject beheer steenmarters in 12 beheergebieden provincie Fryslân – 2021*. Ecosensys/Jasja Dekker Dierecologie/ Altenburg & Wymenga, Zuurdijk/Arnhem/Veenwouden.
- Kentie R., Coulson T., Hooijmeijer J.C.E.W., Howison R.A., Loonstra A.H.J., Verhoeven M.A., Both C. & Piersma T. (2018). *Warming springs and habitat alternation interact to impact timing of breeding and population dynamics in a migratory bird*. Global Change Biology 24, p. 5292-5303.
- Kleyheeg E. & van den Brandhof P.M. (2022). *Predatoren van weidevogelnesten in Drenthe in 2022. Sovon-rapport 2022/71. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen*.
- Kolb H. (1996). *Country Foxes*. Whittet Books.
- Laidlaw R.A., Smart J. Smart M.A. & Gill J.A. (2017). *Scenarios of habitat management options to reduce predator impacts on nesting waders*. Journal of Applied Ecology 54, p. 1219-1229.

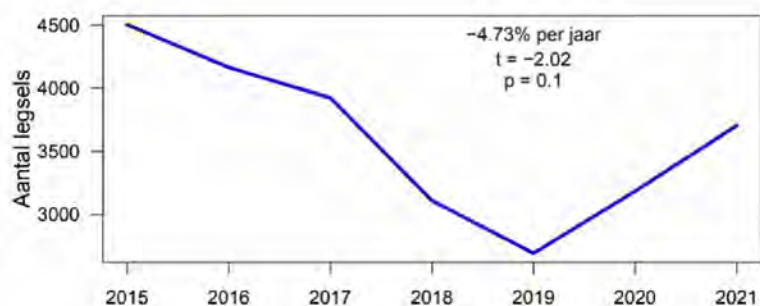
- Laidlaw R., Smart J., Ewing H., Franks S., Belting S., Donaldson L., Hilton G., Hiscock N., Hoodless A., Hughes B., Jarret N., Kentie R., Kleyheeg E., Lee R., Roodbergen M., Scott D., Short M., Syroeschkovskiy E., Teunissen W., Ward H., White G. & Gill J. (2021). *Predator management for breeding waders: a review of current evidence and priority knowledge gaps*. Wader Study 128(1), p. 44-55.
- MacDonald M.A. & Bolgon M. (2008). *Predation on wader nests in Europe*. Ibis 150(1), p. 54-73.
- Mason L.R., Smart J. & Drewitt A.L. (2017). *Tracking day and night provides insights into the relative importance of different wader chick predators*. Ibis 160(1), p. 71-88.
- Mulder J.L. (2003). *Hoe is de vossenpopulatie in Noord-Holland te monitoren?* VZZ-rapport 2003-02.
- Mulder J.L. (2005). *Vossenonderzoek in de duinstreek van 1979 tot 2000*. VVZ-rapport 2005-72.
- Mulder J.L. (2011). *Vossenonderzoek en -beheer op de Sallandse heuvelrug, 2009-2010*. Rapport Bureau Mulder-natuurlijk.
- NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland (2000). *Vossen in het Noord-Hollands Duinreservaat in de periode 1995-1998*. Alterra-rapport 197.
- Oosterveld E.B. (2007). *Perspectieven beheer weidevogelreservaten in Fryslân. Knelpunten, mogelijkheden, actiepunten*. A&W-rapport 849. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Oosterveld E.B. (2011). *Weidevogels en predatie, een literatuuroverzicht*. A&W-rapport 1448. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Oosterveld E.B., Mulder J., De Hoop P. & Davids L. (2017). *Predatie en predatoren bij weidevogels in Noordwest Overijssel*. A&W-rapport 2236, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Oosterveld E.B. (2022). *Predatie bij weidevogels en de betekenis van Vos en Zwarte kraai*. A&W-notitie 22-288. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Reynolds J.C. (2000). *Fox control in the countryside*. The Game Conservancy Trust, Fordingbridge, Hants, UK.
- Roodbergen M. (2010). *Population dynamics of black-tailed godwits in the light of heavy metal pollution*. PhD. Thesis, University of Groningen.
- Roodbergen M., Van der Werf B. & Hötter W. (2012). *Revealing the contributions of reproduction and survival to the European decline in meadow birds: Review and meta-analysis*. Journal of Ornithology 153, p. 53-74.
- Roos S., Smart J., Gibbons D.W. & Wilson J.D. (2018). *A review of predation as a limiting factor for bird populations in mesopredator-rich landscapes: A case study of the UK*. Biological Review doi: 10.1111/brv.12426.
- Salewski V., Evers A. & Schmidt L. (2019). *Wildkameras ermitteln Verlustursachen von Gelegen der Uferschnepfe (Limosa limosa)*. Natur Und Landschaft: Zeitschrift für Naturschutz und Landschaftspflege, 94:2, p. 59-65.
- Saunders G., White P.C.L., Harris S. & Rayner J.M.V. (1993). *Urban foxes (Vulpes vulpes): food acquisition, time and energy budgeting of a generalized predator*. Symp. Zool. Soc. London 65, p. 215-234.
- Schekkerman H., Teunissen W. & Oosterveld E. (2009). *Mortality of Black-tailed Godwit Limosa limosa and Northern Lapwing Vanellus vanellus chicks in wet grasslands: influence of predation and agriculture*. Journal of Ornithology 150, p. 133-145.
- Scott D.M., Berg M.J., Tolhurst B.A., Chauvenet A.L.M., Smith G.C., Neaves K., Lochhead J. & Baker P.J. (2014). *Changes in the distribution of red foxes (Vulpes vulpes) in urban areas in Great Britain: Findings and limitations of a media-driven nationwide survey*. PLoS One 9(6): e99059.
- Slaterus R., Majoor F. & Van Kleunen A. (2021). *Weidevogels in de provincie Utrecht in 2021*. Sovon-rapport 2021/69. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

- Smith A.P., Grant Gilchrist H. & Smith J.N. (2007). *Effects of nest habitat, food, and parental behavior on shorebird nest success*. The Condor 109(1), p. 15-31.
- Teunissen W., Schekkerman H. & Willems F. (2005). *Predatie bij weidevogels. Op zoek naar mogelijke effecten van predatie op de weidevogelstand*. Sovononderzoeksrapport 2005/11. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Teunissen W., Schekkerman H., Willems F. & Majoor F. (2008). *Identifying predators of eggs and chicks of Lapwing Vanellus vanellus and Black-tailed Godwits Limosa limosa in the Netherlands and the importance of predation on wader reproductive output*. Ibis 150(1), p. 74-85.
- Teunissen W., Kampichler C., Majoor F., Roodbergen M. & Kleyheeg E. (2020). *Predatieproblematiek bij weidevogels*. Sovonrapport 2020/41. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Tryjanowski P., Goldyn B. & Surmacki A. (2002). *Influence of the red fox (Vulpes vulpes, Linneaus 1758) on the distribution and number of breeding birds in an intensively used farmland*. Ecological Research 17(3), p. 395-399.
- Van Bommel Faunawerk (2017). *Literatuuronderzoek naar een effectieve wijze van vossenbeheer*. Projectnummer 026-17. Van Bommel Faunawerk, Wageningen.
- Van der Vliet R.E., Schuller E. & Wassen M.J. (2008). *Avian predators in a meadow landscape: consequences of their occurrence for breeding open-area birds*. Journal of Avian Biology 39(5), p. 523-529.
- Van der Wal J. & Teunissen W. (2018). *Boerenlandvogels en predatie: een update van de huidige kennis*. Sovonrapport 2018/31. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Van der Vliet R.E., Van Dijk J. & Wassen M.J. (2010). *How different landscape elements limit the breeding habitat of meadow bird species*. Ardea 98(2), p. 203-209.

Bijlage I: Statistische analyse – aantal bekende legsels

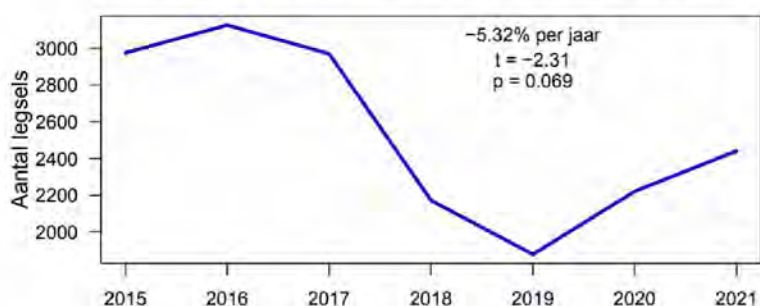
1.1:

Hele gebied – Gehele.ontheffingsgebied..weidevogel.



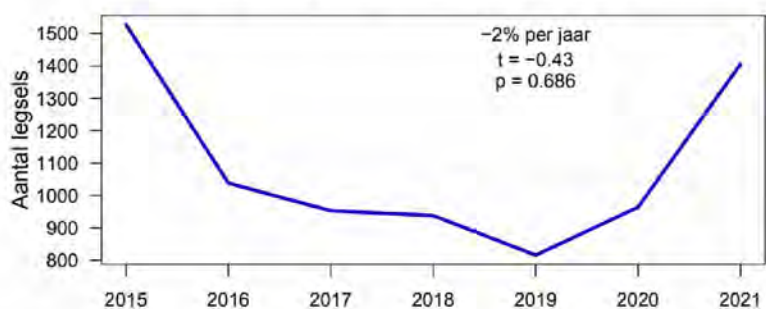
2.1:

Weidevogel kerngebied – Totaal.binnen.kergebied



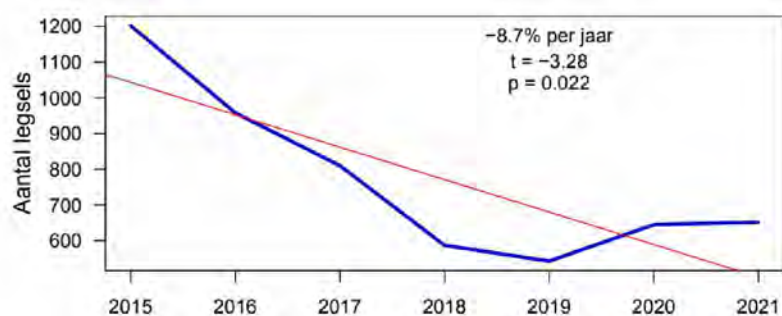
2.2:

Legsels buiten kerngebied – Totaal.buiten.kergebied

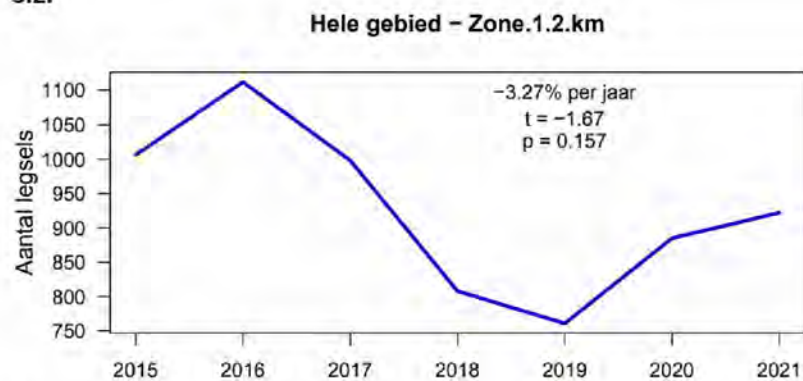


3.1:

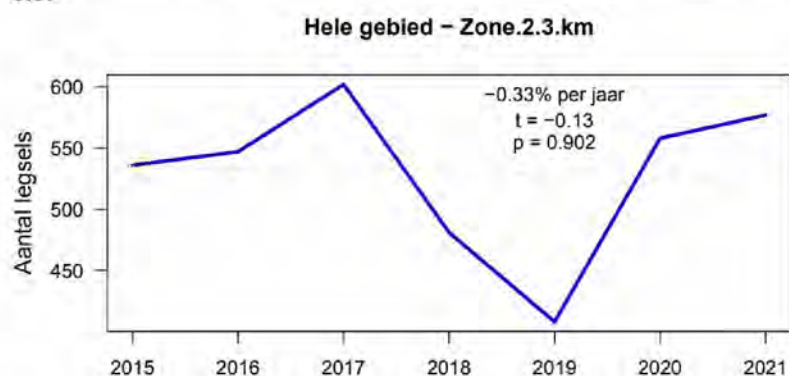
Hele gebied – Zone.0.1.km..buitenste.zone.



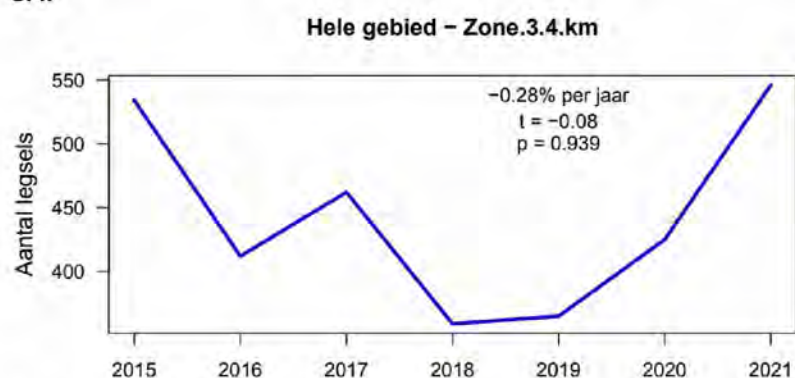
3.2:



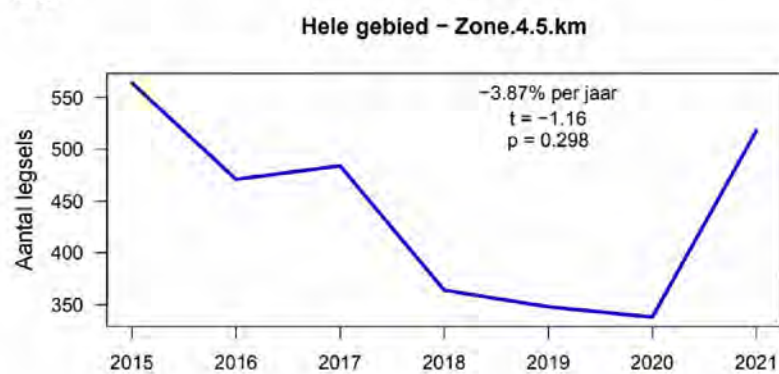
3.3:



3.4:

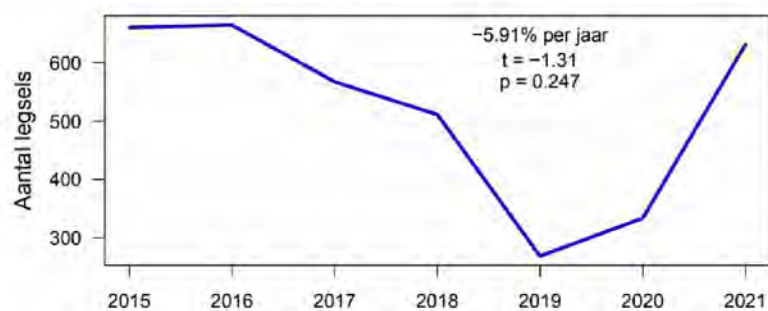


3.5:



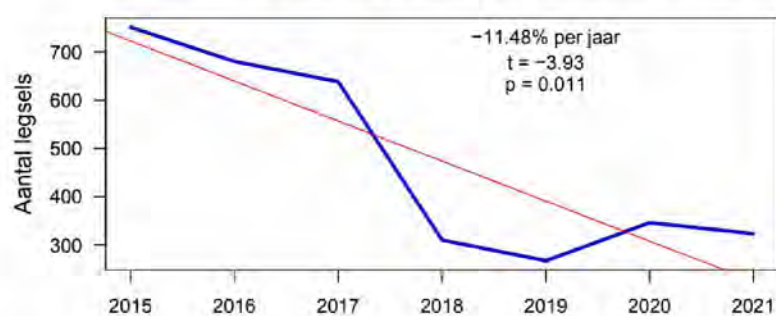
3.6:

Hele gebied – Binnen.buffer



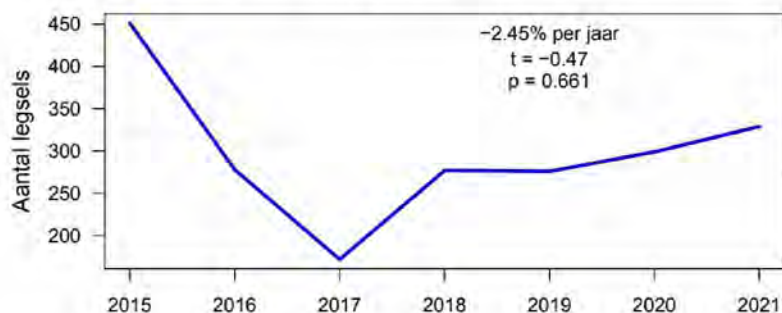
4.1:

Weidevogel kerngebied – Zone.0.1.km..buitenste.zone.



4.2:

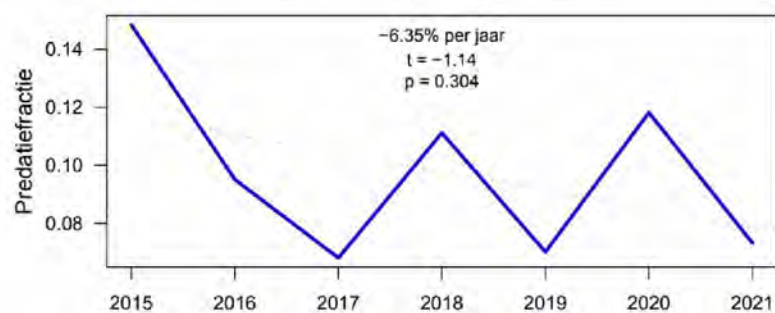
Legfels buiten kerngebied – Zone.0.1.km..buitenste.zone.



Bijlage II: Statistische analyse - predatiepercentage (predatiefractie)

1.1:

Predatiefractie - Hele gebied

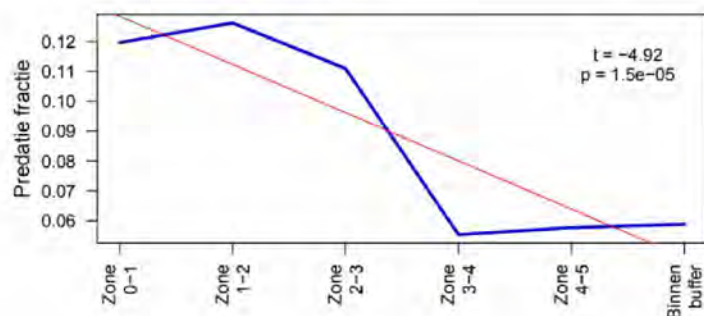


2.1:

$t = 1.9607$, $df = 6$, $p\text{-value} = 0.09761$

3.1:

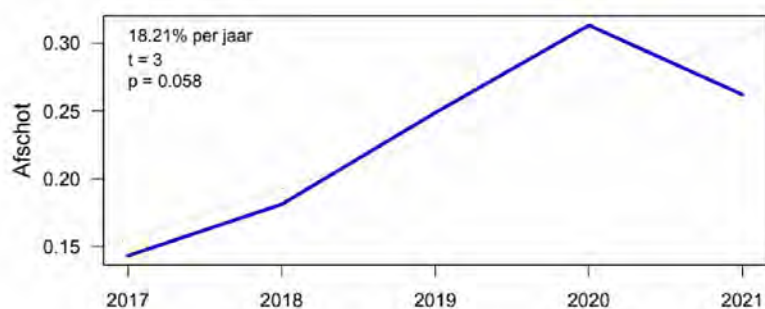
Predatie fractie



Bijlage III: Statistische analyse - aanwezigheid vossen/ afschotdata

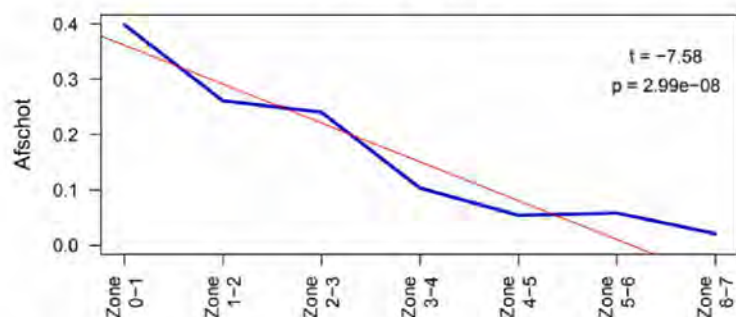
1.1:

Afschot vos – Hele gebied



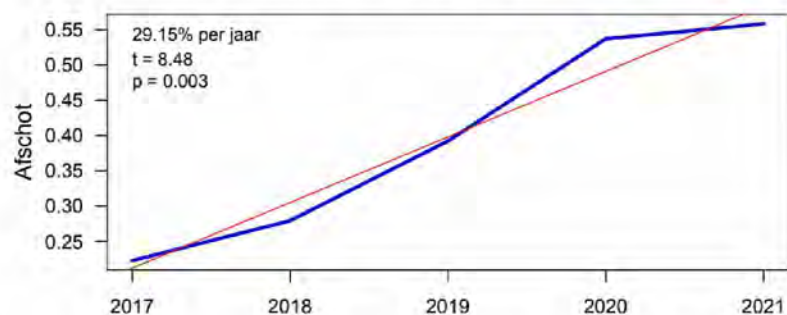
2.1:

Afschot per 100 ha.



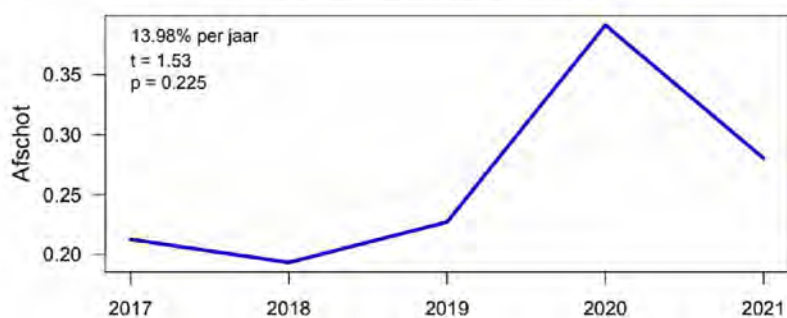
3.1:

Afschot vos – Zone.0.1.km..buitenste.zone.



3.2:

Afschot vos – Zone.1.2.km



3.3:



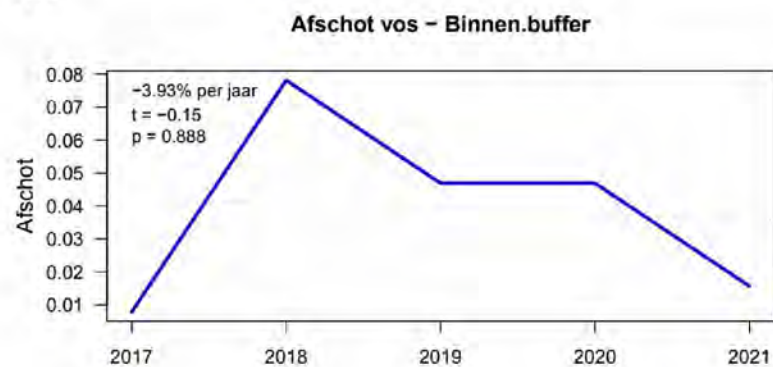
3.4:



3.5:



3.6:





Faunabeheereenheid Utrecht
T.a.v. 5.1.2.e
De Hooge Hoek 2-3
3927 GG Renswoude

DATUM	7 juli 2020	TEAM	Vergunningverlening natuur en landschap
NUMMER	821016F2	REFERENTIE	5.1.2.e 5.1.2.e
UW BRIEF VAN	11 december 2019	DOORKIESNUMMER	5.1.2.e
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	5.1.2.e @provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	Faunabeheerplan 2019-2025	ONDERWERP	Goedkeuring Faunabeheerplan 2019-2025

Geachte 5.1.2.e

In antwoord op uw verzoek van 11 december 2019 treft u hierbij aan onze goedkeuring van het Faunabeheerplan 2019-2025 van de Stichting Faunabeheereenheid Utrecht.

I Beslissing

In onze vergadering van vandaag hebben wij besloten:

Op grond van artikel 3.12, zevende lid, Wet natuurbescherming het Faunabeheerplan 2019-2025 van de Stichting Faunabeheereenheid Utrecht goed te keuren tot 31 december 2025, ingaande op 1 september 2020.

II Bezwaar

Belanghebbenden kunnen, binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen.

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding



- van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

Contactpersoon

Misschien heeft u vragen of opmerkingen over dit besluit. Als dit het geval is, kunt u contact opnemen met ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} van team Vergunningverlening natuur en landschap, telefonisch bereikbaar onder nummer ^{5.1.2.e}

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

^{5.1.2.e}

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

^{5.1.2.e}

mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

BEGELEIDINGSBRIEF



PROVINCIE :: UTRECHT

STUKKEN VOOR HET PORTEFEUILLEHOUDERSOVERLEG

PO	Landelijk gebied
STELLER	5.1.2.e / 5.1.2.e
AFDELING / TEAM	NEL
DOORKIESNUMMER	3411
DATUM IN PO	11-11-2019
DOCUMENTNUMMER	81FAFD57
BIJLAGE	Advies Pels Rijcken
PARAAF TEAMLEIDER	

Onderwerp	Goedkeuring Faunabeheerplan 2019-2025 en juridische toets
-----------	---

Categorie	Ter besluitvorming
-----------	--------------------

Kern van het advies
(eventuele aandachtspunten,
antwoord op de vraag of het
binnen vastgesteld beleid past
en of het voorstel binnen het
mandaat van de gedeputeerde
genomen kan worden)

Het Faunabeheerplan is in juni in het PO LG voorgelegd met het verzoek om het ter goedkeuring aan GS door te sturen. Omdat het plan niet volledig aan de Verordening Natuur en Landschap voldeed is het goedkeuringsbesluit opgehouden vanwege een juridisch risico. Vervolgens is het plan door de Faunabeheereenheid aangepast (versie 2) en is er tevens een extern juridisch advies ingewonnen. Dit advies komt neer op het goedkeuren van versie 2 van het Faunabeheerplan en vooruitlopend daarop de eventuele onnauwkeurigheid alvast in kaart te brengen. Uitgaande van het advies, waarbij door de bijstelling van het plan, het plan gedeeltelijk aan de VNL is gaan voldoen, zou gekozen kunnen worden voor beslispunt 1.

Volledigheidshalve blijft er ook nog een beslispunt 2, waarbij de Verordening natuur en landschap (VNL) in lijn wordt gebracht met de (on)mogelijkheden van het Faunabeheerplan. Nadeel hiervan is dat via de PS gang de vinger op de zere plek wordt gelegd. Voordeel is dat de onnauwkeurigheid door tussentijdse aanpassing van de regels wordt weggenomen voor alleen dit plan. De opties zijn dan:

1. B-stuk voorleggen aan GS tot goedkeuren van de aangepaste versie 2 van het Faunabeheerplan 2019-2025. Hieraan kleven (overigens nog niet opgetreden, ook niet in andere provincies) enige juridische risico's die samenhangen met de mogelijke onnauwkeurigheden in de beschikbare schadedata. De VNL blijft ongewijzigd, het FBE-plan is beter afgestemd op de VNL en via de VNL wordt vastgehouden aan de noodzakelijke koers, waaraan een volgend Faunabeheerplan moet voldoen. Vanaf 1-1-2020 gaat BIJ12 de schadegegevens op de vanuit juridisch oogpunt gewenste wijze registreren. Met versie 2 wordt uitgegaan van de best beschikbare faunaschadedata.

2. A-stuk voorleggen aan GS tot wijziging van de Verordening natuur en landschap (VNL). En daarna via een B-stuk de oorspronkelijk aangeboden versie 1 van het Faunabeheerplan 2019-2025 ter goedkeuring voorleggen aan GS. Dit vergt een uitgebreide langere procedure via PS en daarna via GS, maar geeft uiteindelijk een juridisch best houdbaar alternatief voor dit onderdeel van het goedkeuringsbesluit. De VNL wordt dan aangepast aan de mogelijkheden die de faunaschaderegistratie tot 1-1-2020 kon bieden. Nadeel van versie 1 van het Faunabeheerplan is dat (nog) niet wordt ingespeeld op de actuele jurisprudentie, waarbij ontheffingen steeds moeten worden gekoppeld aan het gebied waar mogelijk schade kan optreden. Dit is het risico (mogelijk groter risico) bij deze optie.

BEGELEIDINGSBRIEF

Financiële consequenties

n.v.t.



PROVINCIE :: UTRECHT

Relatie met andere portefeuilles

VTH

Beslispunten

De gedeputeerde wordt gevraagd een keuze te maken tussen twee opties, waarbij het integraal afgestemde advies van het Domein is optie1:

1. B-stuk voorleggen aan GS tot goedkeuren van versie 2 van het Faunabeheerplan 2019-2025 volgens het juridische advies.

2. A-stuk voorleggen aan PS tot wijziging van de Verordening natuur en landschap (VNL) om het risico te minimaliseren door de regels af te stemmen op de mogelijkheden en daarna het B stuk met versie 1 van het Faunabeheerplan 2019-2025 ter goedkeuring voor te leggen.

Toelichting

In het PO LG van 8 juli 2019 is de goedkeuring van het door het bestuur van de Faunabeheereenheid (FBE) vastgestelde Faunabeheerplan 2019-2025 (FBP 2019-2025, versie 1) opgehouden vanwege mogelijke juridische risico's. Het plan is niet geheel in overeenstemming met het bepaalde in de Verordening Natuur en Landschap provincie Utrecht 2017 (VNL). Als gevolg daarvan zijn de volgende stappen gezet:

- De FBE heeft het plan aangepast aan de vereisten van de verordening en aan de provincie voorgelegd (FBP 2019-2025, versie 2). Er zijn alsnog tabellen opgenomen waarin de schadegegevens per wildbeheereenheid (WBE) zijn opgesomd, waarmee het eerder geduide juridisch risico is geminimaliseerd. De FBE heeft daarbij wel aangegeven dat de beschikbare data zich niet in alle gevallen lenen voor een dergelijke indeling omdat de registratie van schade per postcodegebied op adres van de grondgebruiker heeft plaatsgevonden. Nabij de grenzen van WBE's en in geval van niet overeenkomen van ligging schadepercelen en adres van grondgebruikers, kunnen zich afwijkingen voordoen. Echter waar en hoe vaak dit zich voordoet is onbekend.
- In het PO LG van 8 juli 2019 is opgedragen om het plan voor te leggen aan de concernjurist. Beide versies van het FB 2019-2025 zijn ter beoordeling voorgelegd. De concernjurist gaf de opdracht terug omdat dit onderwerp door de vakjurist uit het Domein moet worden beoordeeld of anders via externe inhuur. Hiervoor is op 7 augustus 2019 Pels Rijcken & Droogleevoer Fortuijn (hierna Pels Rijcken) benaderd. Het advies van Pels Rijcken is om in ieder geval niet de eerste versie van het FBP 2019-2025 goed te keuren omdat deze niet voldoet aan de vereisten van de VNL. De koninklijke weg is om een derde versie op te laten stellen, waarin de schade helemaal correct naar wildbeheereenheid is verdeeld. Als dat niet mogelijk is, is het advies om versie twee van het FBP goed te keuren. Geadviseerd wordt nu al een goede inschatting te maken van de onnauwkeurigheid en een verweerlijn voor te bereiden voor het geval er rechtsmiddelen worden aangewend tegen het goedkeuringsbesluit.

De optie om de FBE te verzoeken om een derde versie van het Faunabeheerplan 2019-2025 te laten opstellen is niet realistisch. De FBE heeft immers aangegeven dat de beschikbare data zich niet lenen voor een exacte toedeling van de schadecijfers aan de WBE's.

Voor het goedkeuren van FBP 2019-2025, versie 2 wordt door Pels Rijcken aanbevolen om een inschatting te maken van de omvang van de onnauwkeurigheden om goed voorbereid te zijn op een mogelijke procedure. Die inschatting is echter niet eenvoudig te maken. Dit blijft een risico dat slecht valt te duiden. Het is echter tot nu, ook in andere provincies, aangevochten door derden-belanghebbenden.

Een andere reden voor goedkeuring van versie 2 is het gegeven dat op grond van de jurisprudentie van de Afdeling er feitelijk alleen ontheffing mag worden verleend voor gebieden (in de praktijk de wildbeheereenheden), waar sprake is van een dreiging van belangrijke schade. Nu worden dikwijls ontheffingen provinciebreed verleend, maar deze zijn steeds meer juridisch kwetsbaar gebleken (het verlenen van ontheffing ook voor locaties waar die dreiging er niet is). Dit is ook één van de redenen om de schadegegevens op perceel niveau te vragen en niet meer op basis van postcodes, zodat ontheffingverlening daarop afgestemd kan worden. Versie 2 geeft al enig inzicht hierin, op basis waarvan de aanvragen om ontheffing zo nodig op een dergelijke wijze kunnen worden getoetst en verleend. Bij wijziging van de VNL en dus een terugval op versie 1 van het faunabeheerplan zijn deze gegevens niet beschikbaar met de juridische risico's voor de ontheffingen.

Een optie die de risico's minimaliseert is een wijziging van de VNL (beslispunt 2), door deze in lijn te brengen met de mogelijkheden tot 1-1-2020. In de VNL is onder artikel 3.2.3. onder a opgenomen dat er in het FBP per diersoort en gewas een beschrijving wordt gegeven van de schade in, minimaal, de 6 jaren voorafgaand aan de periode waarop het plan betrekking heeft, onderverdeeld naar de verschillende wildbeheereenheden. De registratie van de schadegegevens tot nu toe door BIJ12 Faunazaken leent zich niet voor een dergelijke beschrijving. Pas met ingang van 1 januari 2020 gaat BIJ12 de schadegegevens op perceelniveau registreren. Nadeel van deze optie is dat deze tot nu toe niet aan de orde geweest zijnde onvolkomenheid onder een vergrootglas wordt gelegd en de spelregels

tussentijds worden aangepast op het plan. Een ander belangrijk nadeel is het niet kunnen aansluiten bij de actuele jurisprudentie met alle risico's van onhoudbare ontheffingen.

In alle opties is 100% risico-uitsluiting niet aan de orde, omdat het goedkeuringsbesluit ook nog om andere redenen kan worden aangevochten, zoals bijvoorbeeld vanwege de wintervrijstelling voor ganzen.

Als gekozen wordt voor wijziging van de VNL kunnen andere technische wijzigingen daarin gelijktijdig meelopen.

Een voorstel tot aanpassing is bijvoorbeeld:

Onverminderd het bepaalde in artikel 3.2.2 van deze verordening, bevat het Faunabeheerplan inzake beheer en schadebestrijding van diersoorten minimaal de volgende gegevens:

1. *per diersoort en gewas een beschrijving van de schade in, minimaal, de 6 jaren voorafgaand aan de periode waarop het plan betrekking heeft, voor de periode tot 1 januari 2020 voor het gehele beheergebied van de Faunabeheereenheid Utrecht en vanaf 1 januari 2020 onderverdeeld naar de verschillende wildbeheereenheden;*

Op deze wijze wordt van de Faunabeheereenheid verwacht dat ze gedetailleerde gegevens gebruiken in de Faunabeheerplannen, zodra de mogelijkheid zich voordoet en wordt er tot die tijd van hen gevraagd om zo goed mogelijk op basis van de beschikbare gegevens inzicht te geven in de schadehistorie.

BEGELEIDINGSBRIEF



PROVINCIE :: UTRECHT

STUKKEN VOOR HET PORTEFEUILLEHOUDERSOVERLEG

PO	Landelijk gebied
STELLER	5.1.2.e
AFDELING / TEAM	NEL
DOORKIESNUMMER	3297
DATUM IN PO	12-10-2020
DOCUMENTNUMMER	Klik hier als u tekst wilt invoeren.
BIJLAGE	Ganzenevaluatie
PARAAF TEAMLEIDER	

Onderwerp	Naar een afronding van de ganzenevaluatie
Categorie	Ter besluitvorming
Kern van het advies <i>(eventuele aandachtspunten, antwoord op de vraag of het binnen vastgesteld beleid past en of het voorstel binnen het mandaat van de gedeputeerde genomen kan worden)</i>	De evaluatie ganzenbeleid is in 2020 is afgerond en nieuw beleid is vastgesteld. Binnen het ganzenbeleid wordt met de FBE samengewerkt aan duurzaam faunabeheer dat past binnen de provinciale beleidsdoelstellingen. Het komende jaar zal verder worden geëxperimenteerd met preventieve en alternatieve diervriendelijke beheermethoden, en bij geschiktheid zo mogelijk geïmplementeerd in het nieuwe ganzenbeleid (uitvoering motie M5 d.d. 27-6-2011). Vanwege de oplopende kosten van de tegemoetkoming faunaschade hogen wij de begroting vanaf 2020 op met € 500.000 per jaar. Omdat de tegemoetkomingen in de faunaschade alsmaar stijgen wordt in IPO-verband samengewerkt aan een aangepast systeem, waarbij de nadruk mogelijk meer op preventie komt te ligg
Financiële consequenties	n.v.t.
Relatie met andere portefeuilles	De stukken gaan ter kennisname naar het PO VTH. De onderbouwing voor aangevraagde ontheffingen en opdrachten wordt ontleend aan het goedgekeurde faunabeheerplan.
Beslispunten	Het B-stuk, inhoudende het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan 2019-2025 door te sturen naar GS.

1). Wat vooraf ging:

In het PO LG van 8 juli 2019 is de goedkeuring van het door het bestuur van de Faunabeheereenheid (Fbe) vastgestelde Faunabeheerplan 2019-2025 opgehouden vanwege mogelijke onnauwkeurigheden in de schadedata in de grensgebieden van de wildbeheereenheden. Dit heeft er in geresulteerd dat de Fbe het plan heeft herzien en de schadedata per soort, voor zover beschikbaar bij BIJ12, unit Faunazaken, alsnog heeft opgenomen op wildbeheereenheid niveau. Hiermee is het plan met de best beschikbare gegevens in lijn gebracht met de Verordening natuur en landschap provincie Utrecht 2017. De kleine onnauwkeurigheden die zouden kunnen blijven bestaan vormen geen beletsel om het plan nu niet goed te keuren. Ondertussen is vanaf 1-1 jl. de registratie van deze gegevens door BIJ12 beter afgestemd op de gewenste inzichten binnen de omgeving van het nieuwe

schadeloket. In het PO LG van 11 november 2019 is vervolgens besloten dat het gewijzigde plan voor goedkeuring in aanmerking komt. Daaropvolgend heeft de Fbe het plan op 11 december 2019 vastgesteld en vraagt de Fbe nu goedkeuring van het plan.

Volledigheidshalve vermeld ik nog dat dit plan een besluit is van het bestuur van de Fbe in december 2019 en daarom de titel 2019-2025 draagt en dit door de Fbe bewust zo is gekozen.

2). Ter achtergrond informatie: Coalitieakkoord en diervriendelijk beheer

In de aanloop naar het goedkeuringsbesluit is er wel geopperd dat er aandacht besteed moet worden aan de wijze waarop het faunabeheerplan invulling geeft aan het coalitieakkoord. Dat kon echter van de Faunabeheereenheid toen niet meer verwacht worden, omdat het plan toen al min of meer gereed was. In het Faunabeheerplan, dat een lange aanlooptijd heeft gehad, wordt beheer en schadebestrijding beschreven binnen de kaders die de provincie heeft aangegeven in het Beleidskader Wet natuurbescherming en de bijbehorende verordening. De effectiviteit van preventieve maatregelen wordt wel per diersoort benoemd, ook in relatie tot het wegbeheer en het oversteken van dieren.

Ter uitvoering van het coalitieakkoord wordt in een samenwerkingsverband gekeken naar alternatieven bij schadebestrijding (in tekst staat per abuis 'jacht'). Een werkverband tussen Dierenbescherming, Faunabeheereenheid en de provincie heeft al geruime tijd projecten ontwikkeld waarbij naar alternatieven gekeken wordt. Hierover wordt de commissie RGW regelmatig geïnformeerd. Daarbij is de afspraak dat de kleinschalige projecten door de provincie in gang gezet worden en dat grotere projecten, waarvan meerdere provincies de vruchten plukken, door BIJ12 –Faunazaken worden geïnitieerd via de onderzoeksagenda. Voorbeelden van onze projecten zijn een kleinschalige pilot met 'handheld'-laser apparaten, een pilot met verjaging zonder afschot om de effectiviteit en de kosten in beeld te brengen (verjaagteams), een praktijkproef met inzet van landvarkens om het broedsucces van ganzen te beperken en een praktijkproef met andere grasteelt.



Faunabeheereenheid Utrecht

De Hooge Hoek 2-3
3927 GG Renswoude

Het college van Gedeputeerde Staten van Utrecht

T.a.v. 5.1.2.e

Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Datum: 11 december 2019
Ons kenmerk: -
Betreft: Aanbieding Faunabeheerplan incl. ganzenbijlage 2019 - 2025

Geacht college,

Conform artikel 3.12 Wet natuurbescherming (Wnb) en artikel 3.2.2. van de verordening Natuur en Landschap provincie Utrecht, 2017 biedt het bestuur van de Faunabeheereenheid Utrecht u hierbij haar Faunabeheerplan inclusief ganzenbijlage voor de periode: 2019 – 2025 aan.

Voornoemd plan is op 11 december jl. unaniem door het bestuur vastgesteld en biedt naar onze volle overtuiging gedragen oplossingen voor een duurzaam en verantwoord faunabeheer in de provincie Utrecht.

Wij verzoeken u het plan conform art. 3.12 lid 7 Wnb goed te keuren.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e